מעריב
סופשבוע
ט"ז בניסן, תשמ"ו 25.4.1986

השער: ההגדה על
תקומת ישראל

הלוח הביתי

מרכז

תל אביב לה-גרדיה 58, יד אליהו טל. 03-390721

בתים פרטיים ודירות גדולות

- רמת אפעל - בלב רמת אפעל בתים בני 245 מ"ר על פני שטח של כ-550 מ"ר.
- גבעת אריה - ליד מלון אריה. בתים בני 188 מ"ר, 6 חדרים, חלקת אדמה בת 360 מ"ר.
- מגדלי אביב - ברמת אביב ג'. דירות 4 חדרים - 136 מ"ר, דירות 5 חדרים - 155 מ"ר.
- חולון - רח' בוסתנאי, דירת קוטג' אחרונה 142 מ"ר.

דירות 4-5 חדרים

- חולון - רח' ארלוזורוב פינת גולומב דירות 4 חדרים 91 מ"ר
- פתח תקוה - ברח' קפלן - צה"ל, דירות 3½ חדרים - 87 מ"ר, 4 חדרים - 100 מ"ר, 4½ חדרים - 117 מ"ר.
- חולון - קרית בן גוריון, דירות 5 חדרים, 136 מ"ר כל דירה. דירות 4 חדרים, 105 מ"ר כל דירה.
- חולון - רח' הכרם פינת הציונות דירת 5 חדרים 109 מ"ר.

דירות 3-4 חדרים

- בת-ים - רמת הנשיא דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים.
- נוה עופר - על גבול ת"א-חולון ברח' אהל יעקב, דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- נוה פולג - בדרום נתניה, ליד הים דירות 3 ו-4 חדרים. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.
- קרית שלום - ברח' קיבוץ גלויות, דירות 3 חדרים 72 מ"ר. מתאים לזכאים ולזכאי מח"ל.

חיפה

חיפה - רח' החלוץ 43 טל. 04-660915

בתים פרטיים ודירות גדולות

- פרדס חנה - איכות חיים בנוסח כפרי. וילות חד-משפחתיות 4 חדרים 104 מ"ר + חדר משק 26 מ"ר, 4 חדרים 120 מ"ר + חדר משק 24 מ"ר. וילות דו-משפחתיות 4 חדרים 88 מ"ר. אפשרות לתוספת בניה.

שיכון עובדים

- חיפה פאר נוף - בין הדר לכרמל, 5 בנינים מדורגים עם כניסות נפרדות דירות 5 חדרים 105 מ"ר + 11 מ"ר מרפסת. דירות 4 חדרים 98 מ"ר + 15 מ"ר מרפסת.

דירות 4-3 חדרים

- חיפה נוף-ים - בצפון מערב הכרמל, דירות גן מרהיבות צופות לים. 5 חדרים - 120 מ"ר + מרפסת 23 מ"ר.
- חיפה נות-שאנן - דירות 3 ו-4 חדרים 98 מ"ר - 72 מ"ר.
- חיפה רמות ספיר - מול מפרץ חיפה, דירות 4 חדרים 100 מ"ר, 3½ חדרים - 88 מ"ר, 3 חדרים - 75 מ"ר, פנטהאוז 121 מ"ר + מרפסת 22 מ"ר.

עסקת החודש

עד 13% הנחת מבצע + הנחת מזומן

בנתניה - איתמר בן אב"י

דירות 3½ חדרים - 88 מ"ר

4 חדרים - 105 מ"ר

4½ חדרים - 120 מ"ר.

- נהריה - ברח' הרצל 4 חדרים - 114 מ"ר, 111 מ"ר, 94 מ"ר.
- נצרת עילית - בשכונת בן גוריון בדרום העיר, דירות 4 חדרים 86 מ"ר, 3 חדרים - 73 מ"ר. כניסה מיידית.

ירושלים

רח' הלל 8 טל. 02-233396

דירות 4-3 חדרים

- גילה - דירות 4, 3½, 3, 2 חדרים (לדירות 4 חדרים הכניסה מיידית). תחבורה נוחה לעיר.
- פסגת זאב - אזור חדש בעיר. דירות 3 חדרים 79 מ"ר + מחסן.

דירות למכירה

דרום

אשדוד רח' רוגוזין 25 טל. 055-57732/3

בתים פרטיים

- אשקלון - בשכונת ברנע, קוטג'ים בני 6 חדרים, 164 מ"ר כל אחד.

דירות 3-4 חדרים

- ראשל"צ - קרית ראשון בבנינים בני 8 קומות. נותרה דירה אחרונה בת 4 חדרים 106 מ"ר.
- ראשל"צ - ברח' אברבנל, דירות 4 חדרים 117-120 מ"ר ודירות 3½ חדרים - 104 מ"ר.
- אשדוד - פאר אשדוד ברח' רוגוזין פינת יצחק הנשיא. בנין בן 8 קומות, דירות 4 חדרים 97 מ"ר ודירות 5 חדרים 118 מ"ר.
- נס-ציונה - בשכונת רמת בן צבי דירות 4 חדרים 88 מ"ר. דירות 3 חדרים 76 מ"ר.
- אשקלון - בשכונת ברנע הצופה אל הים דירות 3½ חדרים 88 מ"ר.

באר שבע

מרכז הנגב טל. 057-72540

דירות 5 חדרים

- באר שבע - מגדלי עופר בשכונה ה' מגדלי יוקרה דירות פנטהאוז.

דירות 3-4 חדרים

- ערד - ברובע חלמיש דירות 4 חדרים - 88 מ"ר דירות 3 חדרים - 74 מ"ר.
- באר-שבע - בשכונה ו' דירות 3 חדרים בנות 74 מ"ר ודירות 4 חדרים 93 מ"ר.
- קרית גת - בשדרות לכיש דירות 4 חדרים 94 מ"ר. דירות 3 חדרים - 75 מ"ר.

חנויות

בכל רחבי הארץ.

- רעננה - ברח' אחוזה בלב המרכז המסחרי נותרו עוד שתי חנויות. 61.5 מ"ר + מרתף 45 מ"ר. 67.5 מ"ר + מרתף 43 מ"ר.
- חולון - ברח' ביאליק פינת לבון שתי חנויות למכירה 211 מ"ר + 84 מ"ר גלריה. 119 מ"ר + 35 מ"ר גלריה.
- חולון - רח' בן עמרם 4 חנויות בנות 30-25 מ"ר כל אחת.
- יבנה - בשכונת בן גוריון חמש חנויות 40 מ"ר כ"א
- חיפה - במרכז המסחרי של רמות ספיר חנויות ומשרדים בני 32 מ"ר - 23 מ"ר.
- כרמיאל - ברח' יחיעם 3 חנויות. 36 מ"ר כ"א

סופשבוע

ט"ז בניסן, תשמ"ו 25.4.1986

עורך: צבי לביא
עריכה: תמר גיא
עיצוב ועריכה גרפית: יורם נאמן
גרפיקה: נטע גרינשפן

קוראי יקרי,

עברו של המשורר אשר רייך, פחות ידוע מעובדת היותו אחד המובילים בשירת ישראל החדשה ועורך כתב־העת הספרותי "מאזניים". שורשיו במתנח החרדי בבתי אונגרין שבמאה־שערים הירושלמית, וחינוכו ב"חדר", ב"תלמוד תורה" ובישיבה, לפני שמלאו לו 18, כשהחליט לחזור בשאלה. אחר־כך היה מעורה בקוטב הנגדי של ירושלים, בבוהמה של "טעמון" ו"בכחוס", בתור הזהב שלהם בשנות ה־60'. מאוחר יותר השתקע בתל־אביב. למאה־שערים לא חזר מיום שפנה לה עורף.

חיים נגיד החליט להחזיר אותו לשם, לשכונה שהיא ספק גיטו, כמו על כוכב אחר, שאפשר ללכת אליה ברגל אבל לחזור אפשר רק במכונת־זמן. בנוף הטבעי של ילדותו, בחצרות האבן הסגורות, ביקש נגיד לערוך איתו חשבון־נפש לאחור על המהפך הרוחני שעבר עליו, ולנסות לאתר את השרידים שנותרו בו, אם בכלל. המהפך איננו שלם, כפי שאפשר לצפות. הערכים הישנים לא נמחקו אלא מופיעים בלבוש חדש. הרוח קיימת, גם אם נמקו העור והגידים של מצוות עשה ואל תעשה. אשר רייך, אפיקורוס – בכתבת הצבע המרכזית – חוזר בשאלה אל מקומם של בעלי התשובה, מקום שצדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו. לרייך אין יומרות בכוון הזה.

קצה החוט של הסיפור הפותח את המוסף נמצא באחד מאותם חוזרים יבשים ושיגרתיים שמפיצה המשטרה בין אנשיה, על אנשים שנעלמו ועקבותיהם לא נודעו מיום שעזבו את ביתם. מאחורי כמעט כל אחד מסתתרת דרמה אנושית קטנה. יצחק בן־חורין חקר את אחת התעלומות וגילה את הנער אלברט כוכב שברח מבית הוריו בסוריה, הגיע לישראל, התגעגע להורים שנשארו בחלב, ונעלם כשיצא לטיול בגליל. השמועות אומרות שחזר לסוריה ונכלא בדמשק. הסיפור חושף טפח מחיי הקהילה היהודית הקטנה החיה בתנאי מצוקה בגולת סוריה, לבד מהטרגדיה הפרטית של משפחת הנער.

תמונת השער איננה מעוגנת הפעם בשום כתבה. זוהי ליטוגרפיה של הגדה בסגנון חדש, שעיצב האמן הירושלמי דוד הראל, ושהודפסה במספר עותקים קטן. הנושא שלה – „חיית ישראל" – מנותק מהדפוסים האמנותיים המסורתיים, ושאוב כולו מתמונות ההווי של ארץ־ישראל במאה השנים האחרונות. לא במקרה נפתחה התערוכה של ציורי ההגדה הזאת, בשבוע שעבר, באולם המוזיאון בתל־אביב שבו הוכרז על הקמת המדינה. היצירה יוצאת דופן בגל החדש של תחיית ההגדות המצויירות מלפני 200-300 שנה, שהפקסימיליות שלהן מציפות בשנים האחרונות את חנויות הספרים. ממבט ראשון זו יצירת אמנות לאספנים יותר מאשר הגדה שימושית בסדר פסח; לא רק מתמת מחירה – 2,000 דולר העותק – כמו בגלל ממדיה הענקיים התופסים חצי שולחן. אבל אין בטחון שאספן כלשהו, מאלה שכבר רכשו או ירכשו אותה, לא יעשה מאמץ כדי להתפאר בה לפני אורחיו בעת הסדר. בדיוק מאותן סיבות שהולידו בשעתן את כתבי היד העתיקים. זה היה אחרי המצאת הדפוס, ורק יהודים אמידים יכלו להרשות לעצמם להזמין הגדה כזאת אצל סופר סת"ם, כדי להפגין את עליונותם החברתית על פני פשוטי העם שהשתמשו בהגדות מודפסות.

צ. לביא

אוגדן טיולי סופשבוע

מערכת מעריב, בשיתוף יחידת התיירות במחלקת ההתיישבות של ההסתדרות [illegible]

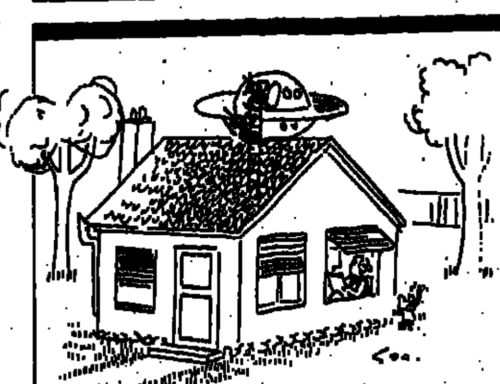
צוחק מי שצוחק ראשון

„איפה הסבון?"

„הצילו!!"

„נו, טוב, אני לא אוהב להבטיח אבל אנסה.."

„איך הם נראים לך?"

„אנשי מאדים על הגג... נו, טוב, אמור להם שלום גם בשמי.."

תעלומה

לפני אחד־עשרה שנה ברח אלברט כוכב מבית הוריו בחאלב, שבסוריה והגיע, לאחר הרפתקאות, לישראל. כעבור שנה, יצא מביתו בבת־ים ונעלם. שמועות שהגיעו להוריו, שעלו בינתיים לארץ, טוענות שהוא נמק בכלא מאזה שבדמשק. הצלב האדום הבינלאומי מעורב בפרשה ובמשטרת ישראל עדיין מקווים לפענח את התעלומה.

מאת יצחק בן־חורין

והילד איננו

בנובמבר 1975 נעלם הנער אלברט כוכב מבית הוריו בעיר חאלב שבסוריה. כעבור זמן נודע לבני משפחתו כי יצא יחד עם שני חברים בדרכו לישראל. בכיסו היו אלף לירות סוריות.

כעבור שנה, בארבעה בדצמבר 1976, שוב נעלם אלברט כוכב – הפעם מדירתו בסימטת התבור 10 שבבת־ים. הוא היה בדרכו צפונה, ולפי סימנים שונים – בחזרה לסוריה. לפני שעזב את הבית, הסיר מעל צווארו את התליון עם המגן־דוד, והשאירו על השולחן. בכיסו היו 7,000 לירות ישראליות. קרובים סיפרו שאלברט בן ה־15 התגעגע להוריו שנשארו בחאלב. לא אחת אמר שהוא מוכן להכניס את ראשו לכל סכנה ובלבד שיוכל להתראות איתם.

מאז חלפו כמעט עשר שנים. ההורים, משה ויוליה כוכב, גרים עכשיו בארץ, בדירת שיכון בבת־ים. רק אלברט איננו, הם לא ראו אותו מאז יצא לישראל. המחשבות על הילד אינן מרפות. האם חוזרת ודוחקת באב: „לך תברר מה קורה", ושוב יוצא משה כוכב בן ה־71 לסיבוב עקר במשרד־החוץ, במשטרה, בצלב־האדום, שתכליתו ידועה כמעט מראש: מפח־נפש ושברון־לב.

אבל חוסר הוודאות ממשיך לכרסם, והנגעגועים אינם נותנים מנוח. יש גם תקווה בלב – אולי חלום בהקיץ – שפתאום תיפתח הדלת ואלברט יופיע. רק שביב האור הזה מדרבן את האב להמשיך ולחזור על פתחי המשרדים השונים, שבינתיים אינם יכולים לסייע. יוליה כוכב, בת 54, רוטנת: „פה בישראל קיבלנו הרבה מכתבים, מראש הממשלה בגין, מראש הממשלה פרס, מהנשיא משר הבטחון. כולם שלחו לנו מכתבים אבל לא עשו שום דבר. הרבה ניירות יש לנו בבית, אבל לא הבן שלנו".

יאמר מיד: המקרה של אלברט כוכב הוא חסר תקדים. פיענוח התעלומה תלוי ישירות ברצונם הטוב של שליטי דמשק. אם רק יואילו לרמוז שאדם בשם זה בכלל נמצא בידם, בכלא או בכל מקום אחר בסוריה.

השמועות כי הוא חי ומצוי אי־שם בסוריה, הגיעו לאוזני ההורים עוד בטרם הגיעו לארץ. בתחילת שנת 1980 השתחרר אדם מכלא מאזה שבדמשק, וכשובו לחאלב סיפר להם כי שמע שאלברט מרצה באותו כלא עונש של 15 שנות מאסר כאשמת ריגול לטובת ישראל. אחר־כך הגיעו לאוזניהם ידיעות נוספות על מאסרו, כולן לא ממקורות רשמיים. זה דירבן את משפחת כוכב לעשות כל מאמץ כדי לצאת מסוריה ולהתחיל בחיפוש אחר הבן האובד, מחוץ לגבולותיה. לאחר שהגיעו לישראל והחלו למשוך בכל החוטים, כבר פנה הצלב האדום הבינלאומי אל שלטונות סוריה יותר מפעם־פעמיים, והתענין בגורלו של אלברט כוכב. תחילה נענו כי אין בכלא הסורי אסיר בשם כזה. מאוחר יותר טענו כי אלברט כוכב הוא אזרח סורי ואם אמנם כלוא אדם בשם זה בדמשק – הרי זהו עניין פנימי של ממשלת סוריה.

אלברט היה בן 14 כשנעלם מבית הוריו ברחוב אפגני בחאלב. גוף רזה, פנים עגולים, שיער שטני, עינים חומות, אף גדול ושפתיים דקות. נער נבון ואחראי, לא הרפתקן כפי שאפשר לדמות. נחשב לתלמיד טוב בבית־הספר „תלמוד תורה". אביו הכשירו להיות צורף. הוא עזב את הבית עם חבריו אלי משען וארמונד יוסף.

אלי משען, כיום תושב אזור, נשוי טרי ועובד בנק בתל־אביב, משחזר את המסע ההוא: „לפעמים קשה לי להזכר למה החלטנו להסתלק מסוריה. זה היה שגעון של שלושה ילדים. ראינו אחרים יוצאים ורצינו לחקות אותם. ממש השתוללנו. לא הבנו את המשמעות. לא חשבנו מספיק על המשפחה שנשארת מאחור בסוריה, על ההורים הדואגים לגורלנו וסובלים בגלל מעשינו. לא נתנו אז לעצמנו דין־וחשבון. הייתי הכי גדול מבין השלושה – בן 14 וחצי. זו היתה מין הרפתקאה ילדותית, משהו בסגנון 'נגיע נגיע, לא נגיע לא נגיע'. היינו כמה חודשים ביחד עד שהגענו לישראל. בדרך עבד אלברט קשה בצורפות לפרנסתו. הוא נתגלה כנער פיקח, מלומד, מחונך. היה דתי התפלל מתי שצריך. בחור יציב ומאד שקול".

משפחת כוכב מתגוררת בבת־ים בהרכב כמעט מלא, ההורים ועוד שבעה אחים ואחיות. הבכור בן 33. הצעיר בן 20. אלברט – אם עדיין בחיים – צריך להיות בן 25. באמצע שנות השבעים הם לא היו מהמרים שכך יתגלגלו העניינים. האב משה היה סוחר בדים ובעל חנות בשוק גומוג בחאלב, יבואן של אריגים מאנגליה ויפן. הילדים למדו בבית־הספר היהודי „תלמוד־תורה". אחר־כך למדו צורפות. החיים בסוריה היו קשים בעקבות המלחמות עם ישראל. אבל ישראל היתה לכל היותר מושג שאפשר לחלום עליו, לא משהו כהישג יד. נוסף לזה היה החנות בשוק שבה השקיע משה כוכב את כל חייו, עבודה של עשרות שנים. היא היתה כמעט כל עולמו. בינתיים הילדים גדלו. הבנות סיליה ומיליה ביקשו לצאת מרשות ההורים. הן ידעו כי לא ימצאו חתנים בקהילה היהודית הקטנה.

„לא ידעתי שהן רוצות לברוח", מספר האב, „זה היה ב־1975. אמא נתנה להן כסף והן הסתלקו. אם הייתי יודע, לא הייתי נותן להן לצאת. שבועיים אחרי שהן ברחו, באה המשטרה. עצרו אותי לשבועיים בחאלב, אחר כך העבירו אותי לכלא מזאה בדמשק. רצו לדעת מי הבריח את הבנות שלי. אני לא ידעתי. אמרתי להם שהבן־אדם שעובד משמונה בבוקר עד שמונה בערב, מאיפה יודע? הרביצו לי מכות, וואוו איזה מכות... שמו אותי במרתף, אולי חמישים מטר מתחת לאדמה, מקום שלא רואים ממנו שמש. אוכלים חתיכת לחם וקצת מים לשתות. אסור ללכת לשירותים. אסור להשתין. רק מכות, ועוד מכות קשות. ככה חודשיים וחצי. בסוף ראו שאני באמת לא יודע כלום וחזרתי הביתה".

הבנות סיליה ומיליה הסתלקו בינואר. כעבור עשרה חודשים נעלם גם אלברט. בוקר אחד התעורר כרגיל, לקח את ספריו, אמר שהוא הולך לבית הספר, וביקש מאביו לירה כדי לקנות אוכל ועוגות. „זה היה ביום חמישי", נזכרת יוליה, „בשבע בערב אני שואלת איפה הוא. למה לא חזר הביתה. הלכנו לבית־ספר, ואמרו לנו, בבוקר היה בצהריים הלך". בעשר בערב הלך האב לחפש את אלברט אצל שני חבריו הקרובים, ונודע לו שגם הם נעדרים. חיבר אחד לאחד וגופו הצטמרר. הוא זכר איך התעללו בו אחרי שהסתיר את העובדה ששתי בנותיו נעלמו, ולא רצה לחזור על הטעות שכמעט עלתה לו בחייו. ביוזמתו מיהר לדווח למודיעין הצבאי על הסתלקותו של אלברט, ולא שכח לצרף תמונה ופרטים אישיים.

היוזמה לא עזרה לו. כעבור יומיים נעצר. „עוד פעם באה המשטרה ועוד פעם לכלא מאזה ולעינויים – אני וההורים של שני החברים. ישבתי בערך חודשיים. שוב מכות וקללות נגד היהודים שרוצים לברוח לישראל. מקללים ומרביצים. שוטר אחד נתן לי איזה מאתים מכות על הפנים, עד שהקצין נתן לו סימן להפסיק".

הפעם נעצרה איתו גם האם יוליה. היא סיפרה: „לקחו אותי לבית סוהר בחאלב. ישבתי שם 15 יום. נתנו לי מכות ושאלו מי לקח את הבן שלי, מי הבריח אותו לישראל. נתנו לי בוקסים באוזן, עד היום אני לא שומעת טוב. אחרי שחזרתי הביתה גיליתי שאלברט, לפני שברח, היה אוסף כסף מסבתא ומהעבודה בצורפות. לקח איזה אלף לירות סוריות, שזה 300 דולר בערך, והלך".

שתי אחיותיו, סיליה ומיליה, כבר היו אותה שעה בישראל. כיום סיליה נשואה ואם לבת, מורה לערבית בבת־ים; מיליה היא עקרת בית, נשואה ואם ל־3. כשאלברט נעלם מבית ההורים בחאלב, הן עשו בארץ את צעדיהן הראשונים, במעון העולים ברמת הנשיא שבבת־ים. מספרת מיליה: „עזבנו בית מבוסס עם רמת

(המשך בעמוד הבא)

ההורים, משה ויוליה כוכב: כולם שלחו מכתבים, אבל לא עשו שום דבר. (צילום: רובי קסטרו)

אלברט ואחותו סיליה בחאלב: הוא אמר שהוא רוצה לחזור הביתה.

שווה להשקיע מאמץ בחיפושים

רב־פקד ארנון נבות, ראש הלשכה לאיתור נעדרים במשטרת ישראל, מעריך כי אלברט כוכב אכן נמצא באחד מבתי הכלא בסוריה.

„הערכתי מבוססת על כך שלמרות הפירסומים על ההיעלמות, לא היתה שום היענות מהציבור. כלומר, אלברט נעלם זמן קצר מאוד לאחר הסתלקותו מהבית, ואיש לא ראה אותו פעם נוספת. הוא רמז על כיוון הטיול לצפון הארץ (אחרי התבטאויות רבות על הגעגועים להוריו והרמזים שהיה רוצה לחיות במחיצתם – יב"ח) והעובדה שלקח הרבה כסף, מרמזת שאולי התקשר עם גורם כלשהו, ושבאמצעותו ניסה להגיע ליעדו (כלומר לסוריה – יב"ח). עליכן פתוחות לפנינו שתי אפשרויות: (1) אלברט נפל קרבן למעשה פלילי בדרכו אל היעד, או שנפגע תוך כדי מעבר הגבול; (2) אלברט עבר את הגבול בשלום ונפל בשבי הסורי.

„האפשרות הראשונה קלושה. לפי ניסיוני יש מעט אנשים שחוסלו על רקע פלילי ושרידיהם לא נתגלו בדרך זו או אחרת אחרי שנים כה רבות. האפשרות השניה מתחזקת באמצעות הידיעות שהגיעו למשפחה, לפיהן אלברט כוכב נמצא בכלא מאזה בדמשק. לכן גדולה הסבירות שהוא לא נמצא בתחומי ישראל.

„עם כניסתי לתפקיד לפני כשנתיים, עברתי על תיקי הנעדרים משנים עברו ובחרתי באלה שלהערכתי אפשר היה לבצע פעולות נוספות לאיתורם. ביצענו, ובכמה מקרים הצלחנו לגלות את הנעדרים. לפי הערכתי שווה להשקיע מאמץ נוסף בחיפושים אחר אלברט כוכב, ולשם כך כבר הפעלנו מחדש מוסדות ואנשים".

משטרת ישראל

חוזר אח"ק מיוחד

נעדר

אלברט בן משה כוכב

הנך נתבקש לסייע למשטרה באיתור הנעדר הנ"ל

תיאור:

מי שראה אותו לאחר תאריך 4.12.76, או יודע דבר על אודותיו, מתבקש להודיע על כך לתחנת משטרה או למדור/נעדרים. טלפון 02-280421.

חוזר של המשטרה על הנעדר אלברט כוכב: לא היתה היענות מהציבור

(המשך מהעמוד הקודם)

חיים גבוהה, ולפרנסתנו היינו צריכות להתחיל לעבוד כאן ביהלומים. היינו שתי בנות לבד, בלי ההורים, ואף אחד לא עזר לנו. כמעט הצטערנו שבאנו. כשאלברט בא לארץ, שמנו אותו בפנימיה של עליית הנוער בירושלים. בחופשת הקיץ הוא חזר אלינו והתחיל לעבוד בצורפות.

„כשהתחיל להרוויח כסף ולהנות ממנו, הוא לא רצה לחזור ללימודים בפנימיה. ניסינו לשכנע אותו, אבל זה לא עזר. כשאני התחתנתי, לא היה לו לאן ללכת והוא נשאר לגור עם אחותי. הוא התחבר עם נער אחר ופחדנו שיגרור אותו לפשע. אלברט היה בודד, והוא נקשר לנער הזה. הוא היה צריך להתחלק עם אחותי בשכר הדירה ובהוצאות האחזקה. יכול להיות שזה שבר אותו. לא פעם הוא אמר לי: 'אני רוצה לחזור. נמאס לי. החיים פה לא מוצאים חן בעיני'. הוא דיבר עברית טובה, קרא וכתב וידע מה קורה סביבו. היה ילד פיקח ומחושב שהתנהג כמו אדם מבוגר מגילו. יכול להיות שבסוף הוא פעל מתוך יאוש. פתאום נעלם לנו הילד".

מוסיפה האחות סיליה: „אלברט היה מאה אחוז. בחור עליז, נחמד, פיקח. הוא עבד יחד אתי אצל גיסי שהוא צורף ברחוב עליה. הוא ידע את העבודה, הרוויח יפה. היו גומרים את העבודה וחוזרים הביתה. הוא התנהג כמו כל ישראלי. התלבש יפה, שביל בצד, ובמוצאי שבת נוסע עם חבר לטייל בדיזנגוף. תמיד הזכיר את ההורים בגעגועים ואמר שהוא רוצה לחזור אליהם. אני אמרתי לו שבארץ טוב, ובקרוב גם אבא ואמא יבואו. מדי פעם היה אומר בצחוק שהוא חוזר לסוריה, בשביל לבדוק את התגובה שלי".

גם דודתו איבט גרה בדירה במשך כמה חודשים. היא משחזרת: „אלברט היה אומר תמיד שהוא רוצה לחזור לסוריה. איימתי עליו שאם יחזור יתפסו אותו. לפעמים היה בוכה בליל שבת. היינו נזכרים בקידוש שעשינו עם ההורים בסוריה ואלברט היה שואל, 'איפה ליל שבת כשאבא היה עושה קידוש'. הבטחתי לו שעוד מעט אבא יבוא. היה לו משעמם פה. קם בבוקר לעבודה, חוזר בערב. קנה אופניים ולפעמיים היה מסתובב. בסוריה הוא היה תלמיד טוב. כשהוא הפסיק ללמוד, היינו צריכות להשפיע עליו יותר חוק. כאן לא היו ההורים שישמרו עליו".

אלי משען, החבר שיצא אתו ארצה, אומר: „אלברט שהיה בחור יציב, פיקח, וחרוץ בלימודים, התדרדר כשהגיע לארץ. לא היה מי שיטפל בו כמו שצריך. האחיות היו צעירות, עסוקות בבעיות של עצמן. הוא התרועע עם חברים לא בסדר. אולי אפילו התחיל לקחת סמים. כשבאנו לארץ, גם אני עברתי תקופה קשה, אבל היה מי שטיפל בי והחזיק אותי קצר, בכל זאת היינו אז ילדים בני 14, בלי חברים, בלי משפחה, וזה מה שקרה. לא שמרנו על קשר. במקרה פגשתי אותו שלושה ימים לפני שנעלם. הוא שאל אותי מה אני עושה ואיפה אני מבלה וביקש לבלות ביחד, אבל נפרדנו".

למחרת, בשבת בבוקר, נעלם אלברט מהדירה בבת־ים. „אנחנו ישנו, היינו מטושטשות מהבילוי בליל שבת. אמר שהוא יוצא לטיול של שלושה ימים בצפון. כשהתעוררנו, מצאנו את השרשרת עם המגן־דוד על השולחן. אחר־כך גילינו שלקח אתו מזוודה מלאה בגדים ואת כל החסכונות שלו", סיפרה הדודה איבט. כעבור שלושה ימים באה האחות מיליה לתחנת משטרת חולון והתלוננה שאחיה נעדר.

עבר זמן רב עד שהידיעה הגיעה אל ההורים בחאלב. האב משה: „קיבלתי הודעה שאלברט נעלם. כתבתי מכתב לאחים שלי במכסיקו, אולי הגיע אליהם. חיפשנו בכל מקום ולא מצאנו – כאילו בלעה אותו האדמה".

ההורים המודאגים החליטו לפעול. האם יוליה הפקידה ערבון של 6,000 דולר אצל השלטונות ויצאה לאירופה לחפש את בנה. כעבור כמה ימים חזרה לסוריה בידים ריקות. האב משה: „כשיוליה חזרה היה לנו אבל גדול בבית. כולם בוכים וצועקים. אני קיבלתי אז סוכר ברם ואשתי קיבלה רומטיזם בידיים. מאז שאלברט נעלם אנחנו חולים. יום אחד, כשהייתי בחנות שלי בחאלב, בא מישהו ואומר לי: יש לי בשבילך בשורה טובה. שמעתי שתפסו בחור יהודי בשם אלברט כוכב. אולי זה הבן שלך. עשו לו משפט והוא יושב 15 שנה על ריגול לטובת ישראל". אחר־כך היו עוד שמועות, ומשפחת כוכב הגיעה למסקנה שהבן חזר לסוריה וכנראה נעצר.

משה כוכב חשש שבני משפחתו האחרים ייאסרו – והחליט לעזוב. „מתי ששמעתי את השמועה על אלברט, פחדתי שיתפסו את כולנו כמו מרגלים. אמרו לי לברוח. היתה לי סחורה ששווה איזה 30 אלף דולר וחנות. ביום חמישי החלטנו להשאיר את כל הרכוש, וביום ראשון בבוקר יאללה לדרך. בארץ הגענו למעון עולים בנתניה. כתבתי משם על אלברט לנשיא נבון, לראש הממשלה בגין, לשר הבטחון שרון. כולם ענו לי שמשרד החוץ מטפל. פניתי לצלב האדום הרבה פעמים ובפעם האחרונה לפני שלושה חודשים הם אמרו לי: 'תראה חביבי, לבן שלך יש תעודת זהות סורית, ואם הוא אזרח סורי אנחנו לא יכולים לדבר או להתערב בשבילו'". האם יוליה משוכנעת: „הבן שלי יושב בכלא מאזה, זה בטוח. איש אחד ראה אותו בכלא וסיפר לנו. זה בית כלא קשה, קשה".

שום מוסר רשמי אינו יכול לאשר או להכחיש. אלברט כוכב חי או מת? משטרת ישראל היתה גורם פעיל בחיפושים אחריו, אחרי קבלת התלונה של האחות מיליה ב־12 בדצמבר 1976. בשבועות הבאים פירסמה המשטרה הודעה על הנעדר בעתונים וברדיו – אך ללא תוצאות. ב־1977, חזרה ההודעה והופיעה בחוזר מטעם אגף החקירות, בתפוצה פנימית אל כל ציבור שוטרי ישראל, ושוב גם בכלי התקשורת: „גובה 160 ס"מ, מבנה גוף רזה, פניו עגולים, שערו שטני, עיניו חומות, אפו גדול ושפתיו דקות. יצא את ביתו ברחוב סמטת התבור בבת־ים, ב־4 בדצמבר 1976, ומאז נעלמו עקבותיו. כל היודע...". איש לא ידע, לא ראה, לא שמע. אלברט כוכב – כאילו בלעה אותו האדמה.

מאז ביצעה המשטרה מדי פעם את הסריקה השיגרתית הנהוגה לגבי כל תיקי הנעדרים: פניה אל מירשם התושבים במשרד הפנים לשם בדיקה אם יש רישום חדש של שינוי כתובת; בדיקה ברישומי ביקורת הגבולות, ברישומים של בתי החולים ואפילו בספרי הבנקים, אם אדם בשם זה הפקיד כסף בסניף כלשהו בישראל.

ב־1979 נכנס לתמונה הצלב האדום הבינלאומי. ב־5 ביוני 1980 נתקבלה התשובה שעיקרה: „לא הצלחנו לאתר את האיש בסוריה".

כעבור חודשיים שוב היבהב שביב של תקווה. כותרת ב"מעריב" הודיעה על 60 אסירים פוליטיים שנמלטו מכלא דמשק עם סוהריהם. בני משפחת כוכב גזרו את הידיעה מהעתון ושומרים אותה כקמיע. גם מלחמת לבנון פתחה אפשרויות חדשות. מכתבים רצו בענין אלברט, וגם בצה"ל עלה הנושא לדיון בפורום המתאים. הכדור חזר למגרש של הצלב האדום. ב־1984 נתקבלה התשובה כי לא נתגלה דבר.

הדמעות חונקות את משה כוכב הזקן: „מה אני אגיד לך יא־חביבי. אני כבר לא יודע למי ללכת. אני מבקש לראות את הבן שלי עוד פעם אחת ולמות. מספיק לי. לא צריך אחר־כך שום דבר מהחיים". ■

המשורר אשר רייך בחצר בתי אונגרין: כמו לחזור לגיטו.

אשר רייך, אפיקורוס

שירים ושערים

אשר רייך, דמות מרכזית בשירת המדינה, תלמיד ישיבה לשעבר, נוסע במכונת הזמן לאחור אל בית הוריו במעוז החרדי של שכונת מאה שערים בירושלים. חוזר בשאלות אל מקומם של החוזרים בתשובה, ומשחזר איך נפלט לעולם החילוני. כותב שירים בחגים ומועדים. עכשיו זו התפילה שלו.

מאת חיים נגיד

צילומים: יוסי זמיר (סקופ 80)

שנים לא היה במקום הזה, שלושים וחמש, אולי יותר, ועכשיו משחצה את הקווים אל מחוז ילדותו, מאה שערים, הוא חוזר בשאלות אל מקומם של החוזרים בתשובה. עד עכשיו לא יצא לו לשוב לבית נעוריו. ההסבר פשוט: „כל פעם שהייתי שב לירושלים, תיכננתי לחזור לכולל 'שומרי החומות'. אבל מהרגע שיצאתי מן המונית, מישהו נטפל אלי או אני אליו וכל העניין נשכח מלבי."

בן 47, אדם במיטב שנותיו, דמות מרכזית בשירת המדינה, עורך כתב העת "מאזנים". ובכל זאת בעניין הזה, של השיבה הביתה, הוא מתנהג קצת, איך לומר, כמו ילד. לא רוצה להיזכר.

היום החלטתי לקחת אותו בכוח אל ◄

(המשך מהעמוד הקודם)

הזכרונות. „אלה זכרונות של חולה שכחה", הוא אומר לי, כשאנו יורדים מן המונית. „את הסיגריה הראשונה שלי עישנתי בגיל 10. מאז ריאות הזיכרון שלי מפוייחות." זה רייך, שופע תידודי לשון, גסויות מליציות, קלמבורים. לא פלא שהזמינו אותו יותר מפעם אחת לעבוד במשרד פרסום. „אוי, איזה כסף הייתי יכול לעשות אילו פתחתי משרד משלי", הוא נאנח. אבל השירים. השירים... הדיבוק הזה אינו מרפה ממנו כבר שנים. בגללם הוא נוהג אולי בעגלה מרופטת, סובארו בת שתים עשרה.

בדרך כלל הוא עצבני, מיוזע, מפוזר. היום, לכבוד הנסיעה, מצב רוחו חגיגי. הבוקר, כך החלטנו, נלך לבתי אונגרין. אבל בלי קפיצה ל"טעמון", לטעום טעם של שנות ה־70, אי־אפשר. שעת בוקר מוקדמת, וקופ, בעל המקום חובש הכיפה, נרגש מן הפגישה. טעמון, קיטון צר שעשה היסטוריה. נראה כמו מחסן ספלים, ארגזים, כוסות. הרבה פנים אלמוניות שבעליהם נושאים שמות שהיו או יהיו מוכרים פעם. קופ, גיבור אחד משיריו של רייך, מתנהג בחביבות אבהית. מעלים זכרונות על דן עומר המנוח, מיושבי המקום הקבועים כשהיה בשיאו. „ירושלים החרשה הזאת... כל כך זרה לי פתאום. המון אבן. אני לא סובל את זה", אומר רייך, כשאנו הולכים סוף סוף לכיוון מאה שערים.

אחרי החגים, יופיע בספרית פועלים ספר חדש ובו שירים חדשים וכן מבחר שירים מכל השנים, „סרוך השירים". אחד מהם מוקדש לאביו.

הַיּוֹם אֲנִי מְבֻגָּר יוֹתֵר
מִמָּה שֶׁהָיָה אָבִי אֵי־פַּעַם
בְּחַיָּיו
וְהַיּוֹם כְּשֶׁאֲנִי רָחוֹק מִכָּל תְּפִלּוֹתָיו
אֲנִי יוֹדֵעַ כִּי גַּם פְּשׁוּשִׁים שָׁרִים:
אֲדוֹן עוֹלָם,
אֵיפֹה אַתָּה?

מה שמחזיר אותנו אל ההתחלות.

„את אבי אינני זוכר כל כך. כשנפטר הייתי בן 11," הוא מספר לי בדרך במורד רחוב החבשים. „הורי, אולי מתוך בערות מלומדת, הלכו לגור בכולל שומרי החומות. אבי היה צ'כי, יותר נכון סלובקי, איש עמל. הרבה לא הייתי רואה אותו. בבוקר היה משכים למלאכת יומו. בצהריים, כשהייתי שב מן החדר, הוא היה הולך לבית־המדרש. היה צבע. חצי יום עבד ומחציתו השניה למד..."

האמת היא שרייך הוא לא ראשון החוזרים בשאלה, כדור של בעלי תשובה (שלדת אין תשובות בשבילם), אבל אולי הוא בעל הזכויות על הצירוף הזה. הוא מתקן: „אין להם שום תשובות, לאנשים במקומות האלה. ודאי לא בשבילי".

אבל בדרך הוא צובר מרץ והתלהבות. „תראה, תראה. כאן היתה מאפיה. והרחוב הזה איך הוא נראה לי פעם רחב כל כך? טוב, עכשיו חונות בו מכוניות. זו היתה שכונה מעורבת לפני 35 שנה. היום כולם כאן היפר־חרדים. כל קיוסק נהפך לבית כנסת". בסוף הירידה ניבטת כנו חנות ספרים שהיתה פעם חנות ממתקים. מוצגים בה סיפורי צדיקים לילדים בנוסחה טכניקולורית. בכל זאת פלישה של החיים המודרניים.

בתי אונגרין של ילדותו היתה שכונה מגובבת בתים ארוכים ורחבים עם מדרגות עירומות המזכירות זרועות ענקיות ומוזרות בתנומתן. הכל רוחש שם המולה, אפילו בתוך הסימטאות וברחובות הצרים העירומים מאספלט. חבלים של כביסה מתוחים ממעל, מתכדרים כשמש הירושלמית הכשרה למהדרין, ובין הבתים מכולת, גלנטריה, חנויות. מרתפים שוממים מאוכלסי חתולים מיוחמים שמתערבבים בקולות הילדים העולים מן ה"חדר" ממול.

רייך מחייך בהשתאות: „לא ייאמן, כאילו הזמן פה קפא מלכת. כאילו אני שומע אותם קולות של חתולים וילדים בלכתי בדרך ל'חדר'".

בגיל שלוש הוא כבר למד ב"חדר". המקום נמצא מעלינו בקומה השניה, ברחבה שלפני בית הכנסת. פעם, נזכר רייך, זו היתה רחבה ענקית. עכשיו כולם פלשו אליה עם מיכנים, והדרך זרועה מרצפות עקומות, חרירים ביניהן, שאפשר למעוד עליהם.

„הייתי אסיר ציון בציון. נתון במין גלות פנימית. לא למדנו לשון וחשבון. אפילו את ארבע הפעולות היסודיות. רק מקרא וטעמי המקרא ותפילות. דיברו אלינו ביידיש. המרפסת הרחבה היתה סגורה ברשת ברזל, ועד היום זכורה לי תחושת הכלא. גדלנו לתוך ילדות בלי ספרי ילדים, בלי שירי ערש, בלי הכרת עולם החי. ביצת ילדות. היו שם הרבה חתולים בין המרתפים, אבל לא היה אפילו כלב אחד. גם היום אין. יהודים מפחדים מכלבים. אולי מסיבה זו עד היום לא תמצא אצלי אפילו שיר טבע אחד."

– אבל אתה מגדל כלב.

רייך: „אולי זה מעין פיצוי עצמי. לקחתי אותו הביתה בגלל בני, צחי. פחדתי ממנו בהתחלה. אבל למרבה הפלא יצרתי אתו די מהר קשר. הכלב בן 13 ובקרוב אני מתכנן לערוך לו מסיבת בר־מצווה."

– היו לך אהבות ילדות? היתה ילדה שאהבת?

רייך מחייך. „הייתי בן תשע. אבי ואני נהגנו להתפלל בשטיבל, בית תפילה, שבחדריו היו מתכנסים מניינים לתפילה בשיטת הסרט הנע. סמוך לשטיבל גרה משפחה אחת, לא כך כך חרדית, ולה בת שהיתה פחות או יותר בגילי. ילדה יפהפיה, בעלת צמות זהבהבות, לחיים ורודות, פנים אריים מלאים, וגוף בשל הרבה מעבר לגילה. לרוב התהלכה בשמלות דקות ושקופות, עם שרוולים קצרים שכיסו בקושי את מרפקיה. היו שהעירו על כך מפעם לפעם לאביה. ילדים שהיו מתגודדים ברחבה שלפני השטיבלעך היו משליכים לעברה אבנים. כשהעזתי להעיר לשני ילדים, שהיו גדולים ממני בשנתיים, לא איחרה הנקמה לבוא. באחד הימים כשובי הביתה לעת ערב שמעתי מן המדרגות קול זר עולה מדירתנו. הבנתי שמדובר בי. אביה היה מאשים אותי שהפלתי אותה ממדרגות החצר של ביתם ושברתי את ידה.

„אימי זעקה: 'האל שבר את ידי כתך, הן היו חשופות'. נמלטתי בחרדה. לא הבנתי מדוע מאשימים דווקא אותי. סובבתי בסימטאות ורק כעבור שעות אחדות, כשהרעב הציק לי, התגנבתי הביתה ונכנסתי למטה. אמי התייפחה במיטתה וכתוך הקליידוסקופ המוזר של החושך נרדמי בתחושה של מתיקות. שבוע ימים לא העזתי לצאת מן הבית. כל כך הייתי אפוף מבוכה, עד שקדחתי מחרדה. אמי קבעה: הילד חולה. פחדתי ללכת לתלמוד תורה כמנהגי. רוב הזמן שכבתי במיטה. שבועיים מאוחר יותר פגשתי בילדה לפתע. היא הלכה בחברת אמה בשוק של מאה שערים, פניה חיוורים ועצובים ושתי ידיה מגובסות. פני האם שויהתה אותי האדימו מזעם.

„היא צעקה לעברי: 'נבל, הילדה שלי תישאר בעלת מום ואתה תצטרך לשאת אותה לאשה.' הלוואי, פלטתי מפי ונמלטתי מן המקום. לילות רבים אחר כך

רייך בסימטאות מאה־שערים: „הייתי תינוק שנשבה בין גדולים".

רייך וסיפורי צדיקים לילדים: בכל זאת מודרניזציה.

הייתי שוכב במיטה והוזה בה. ראיתי כשדה גדול עפיפונים צבעוניים שנשאו את דיוקנה. אולי זו היתה החוויה המינית הראשונה שלי."

– היה מורה או מלמד שהערצת?

„זכורים לי שלושה. קראתי להם, בגיל מאוחר יותר, שלישיית אף־אוזן־גרון. בעצם, כולם היום רבנים שמשתייכים לישיבה של מעלה. המלמד הראשון שלי היה חרש באוזן אחת. מאתנו הקטנים תמיד דרש לצעוק את טעמי המקרא. פעם לא שמע אותי קורא וחבט בי במקל הרק. עד היום אני נושא את הצלקת הזאת בבוהן השמאלית (הוא מושיט לי אצבע עדינה). חוטמו של רבי השני היה זולג תמיד. השלישי היה מלהג בגרונו בתלמוד התורה במאה שערים שהיה בית ספרי השני. הוא לימד אותנו ביידיש וקצת בעברית בהכרה אשכנזית, קצת חשבון, הרבה גמרא, משנה ותורה."

– כל ילדותך עברה עליך כאן, בבתי אונגרין?

„לא בדיוק. בשנות החמישים המוקדמות עברנו לקטמון. היה זה מיד לאחר מלחמת השחרור. המעבר היה פתאומי, חד מדי. איזור הילדות שלי השתנה. הנוף היה אחר. הסגירות המוזרה נעלמה במקצת. המסגרת הנוקשה הלכה ונתפרקה, אף כי המשכתי ללמוד בתלמוד תורה (לא במאה שערים). גוונים חדשים אנשים חדשים, סדר יום שונה, בתי כנסת אחרים. התפילות האינרטיות, שלוש פעמים ביום ואפילו בשבת, היו מתמלמלות במהירות מפי המתפללים האחוזים בצבת השיגרה. זכור לי למשל ראש השנה הראשון מחוץ לבתי אונגרין. בית הכנסת היה ללא הגיגונים שהתרגלתי אליהם. התפילה בנעימה אחרת, נעדרת הוד.

„רק לפני כעשרים שנה מצאתי את עצמי יושב בבית ברמת אביב ומעיין במחזור התפילות בלי כל נוסטלגיה, ומלים ישנות קיבלו מחדש את גדלותן. גיליתי לפתע את הפיוט, את עושר הלשון ויפי הצלילים. זו היתה בשבילי תפילה אמיתית, רתית וחווייתית באמת.

„באיזור זה של בתים ערביים נטושים בקטמון הישנה, גרה אוכלוסיה מעורבת, חילונית ודתית. גרו שם בין השאר גם סופרים בהווה ולעתיד. בקצה רחוב תל־חי התגורר אז דן עומר, ילד שחרחר כתימני שגודל בידי הורים יקים. סמוך לו התגוררה חיה אסתר, שתכתוב בשנות השמונים על חווייתיה הנשיות בסביבה דתית. הלאה משם, בקצה המושבה היוונית, כתב אהרון אפלפלד על העשן המיתמר ממחנות הריכוז של הנאצים. דוד שחר היה בא לקפה בקרן הרחוב, ויושב לכתוב את סיפוריו על רחוב החבשים.

ירושלים היתה קטנה מאד באותה תקופה. לא היו הרבה מקומות. מי שגר בה, השתכן כאן או באזור החרדי של רחוב גאולה וסביבתו, כמו חיים באר ועמוס עוז."

לרייך היה המעבר כרוך בעוד משבר אישי, שהשלים את המהפך. בסוף אותה שנה מת אביו. גם המצב הכלכלי החמיר. זו היתה תקופת הצנע, ואמו לא הצליחה להחזיק מעמד במצוקה שנקלעה אליה. כה אחזוה יאוש ותשישות היתה עד שביקשה למלט את עצמה לשידוך מהיר.

רייך מחייך: „אתה מתאר לעצמך את הרבי מסאטמר מברך אותי? לא זה הנוכחי, אלא רבי יואליש הגדול. בסוף שנת האבל הלכה אמי אליו לדרוש נמופלא ממנה. הרבי מסאטמר הגיע אז לביקור בארץ, אפוף מוניטין והילה אנטי־ציונית. סיפורים ואגדות לרוב הילכו עליו ברחבי ירושלים החרדית, על רכבת המיוחסים שבה נמלט מהונגריה, קצוץ זקן, כהותירו אחריו שובל ארוך של חסידים מובלים למישרפות. מתוך אהבה קרושה של איכות חיים גבוהה התמקמם הרבי האגדי בשכונת בית וגן המלאה חורשות ואוויר צח. כמו בתור מייגע של קופת חולים עמדנו שעות עד שהצלחנו להיכנס לחדרו בלוויית שני מזכירים. תחילה אימי, לשטוח את בקשתה, ואחר כך אני, הילד. החדר היה חשוך וריק למחצה. במרכז ישב על כורסה גבוהה איש עטור זקן לבנבן, מדובלל למחצה, והבעתו תמהונית. כשקרבתי אליו פתח במלמול מלים רפות, הניח ידיים רועדות על קודקודי, וסיים בצביטה חלושה בלחיי. יצאנו משם כשאמי בוכה מהתרגשות.

„לאחר שנים הבנתי שהוא התחמם לא רק לאורה של תורה ועבודת השנור, אלא בעיקר מכיסיהם המרופטים של מיעוטי יכולת נאיביים ואלמנות, כמו אמי שנאלצה לשלשל לכיסו של המזכיר מאה ועשרים לירות טבין ותקילין, הון עתק באותם ימים.

„שנים רבות אחר־כך אשיב לטענותיה של אמי על שהפכתי לכופר, כי הידיים הסאטמריות על ראשי השיבוני לתרבות רעה. אבל זה קרה כמובן שנים רבות אחר כך. הייתי תלמיד ישיבה, בעצם כמה ישיבות."

– זכור לך ספר החולין הראשון שקראת?

„כן, זה קרה בשנה השניה בישיבה. באחד הבקרים, בעודי ממתין בחדר האוכל לארוחת הבוקר, הושטתי יד לעבר קיטון חשוך שהיה בקרבתו, הקיטון היה חנוק במדפים עמוסים ערימות של עתונים ישנים. לפתע שמעתי קול נפילה של ספר. התכופפתי להרימו ולנשקו כדרך המנהג בספרי קודש. אך מה מוזר, זה היה ספר חול: ביאליק של יום יום, מעוטר ברישומים של הצייר חיים גליקסברג. באותו ערב קראתי בו אחוז קסם מן הרישומים היפים, וכך, עוד בטרם קראתי שורה אחת של ביאליק (ועל 'המתמיד' טרם שמעתי),

הרבי מסאטמר הניח ידיים רועדות על קודקודי, וסיים בצביטה חלושה בלחיי... שנים רבות אחר־כך אשיב לטענותיה של אמי על שהפכתי לכופר, כי הידיים הסאטמריות על ראשי השיבוני לתרבות רעה... הבנתי שהוא התחמם לא רק לאורה של תורה ועבודת השנור, אלא בעיקר מכיסיהם המרופטים של מיעוטי יכולת נאיביים ואלמנות, כמו אמי.

חציתי עם הספר הזה את הביאליקון הפרטי שלי.

„אחר־כך באו ספרים אחרים. אחד מהם השאלתי לתלמיד ישיבה בוגר ממני, שתפס אותי בקלקלתי בעת קריאת רומן אמריקני שאת שמו איני זוכר. כעבור ימים אחדים בא אלי כועס, וסיפר שבגלל הספר בא לידי הרהורי עבירה, ואפילו לידי מעשה אוננות, רחמנא ליצלן. סופו של דבר שהוא ברח מן הישיבה, נמלט ממשפחתו ועזב את הארץ. אחרי חודשיים־שלושה הגיעו לישיבה שמועות שהתגלגל לקנדה, אחר־כך, כך נודע לי, חצה את האטלנטי, והשתקע בגרמניה. מי יודע, אולי שמו כשמי מקשט עדיין את רשימות תלמידי הישיבה שעל פיהן ניתנים המענקים הממשלתיים."

– היציאה מן הדת היתה תהליך?

„אני משער שכן, אבל הוא לא זכור לי. מה שנותר הוא הזכרון מגיל 18. אז, כבמטה קסם, כמו בקפיצה פתאומית אל זמן אחר, נטשתי את עול המצוות. לא את כל התרי"ג. רומה שעלי לייחס זאת יותר למין התפרצות ספונטאנית מאשר להחלטה שקדמו לה התלבטויות וספקות."

– אתה מתחרט על כל השנים שלמדת בתלמוד תורה ובישיבות?

„לא. ההתוודעות לעולם המלים מגיל רך ביותר, והלימודים האינטנסיביים של המקורות, הספיגו בי אהבה לשפה ורגישות לשונית שאין להן תחליף."

רייך בתלמוד תורה של תקופת ילדותו: מלים ישנות קיבלו את גדלותן מחדש.

– מה הרגשת?

„זה היה כמו קפיצה לתוך הראי. בגיל 18 גיליתי שאני חי בעצם באינרציה של המסורת. עימתתי את עצמי עם החברה מסביב, הלכתי לסרטים, הסתכלתי בכולם ובעצמי, ואז קפצתי. הרגשתי כמי שיוצא מעבדות לחרות. כי להיות דתי כמוני באותה תקופה פירושו היה לחיות בגיטו. גיטו ממש. לכן כשהלכתי לצבא לא הלכתי מתוך פטריוטיות, לא מפני שזו חובתי למדינה. הייתי מנותק לגמרי, תלוש. אגב, ראש הישיבה הוא שהציע לי לעזוב. בשביל אמי זה היה תרוץ נפלא. אם הוא הציע, מי היא שתתנגד. אבל היא לא השלימה לעולם עם התפקרותי."

– ואחרי שעזבת היתה תחושת משבר?

„ודאי. מצאתי את עצמי בחלל ריק. הייתי נער בודד מאוד, מרוחק, הוזה, חסר בגרות. היתה לי הרגשה כאילו הושלכתי לתוך חור שחור, לתוך חיים שלא עברתי שום הכשרה לקראתם. השנים הראשונות היו הקשות ביותר. זרמתי בתוך ימים וחודשים אפורים. בין לימודים ועבודה שקעתי בצמאון בספרים. נדמה לי שדרך השירים שכתבתי בעשרים וכמה השנים האחרונות הצלחתי איכשהו להכיר את עצמי. שירי הם מעין רישוי לחיפוש עצמי, חיפוש אחרי ספינת ילדות טרופה. הייתי תינוק שנשבה 'בין גדולים'."

– מתי כתבת את השירים הראשונים?

„זה היה בראש־השנה, באמת. הייתי בשירות מילואים סמוך לעיר העתיקה, מול בתי אונגרין. כתבתי, אבל לא שלחתי לעיתון. פעם הראיתי לחבר שלושה שירים והוא שלחם ללא ידיעתי. הייתי במילואים כאשר גיליתי שהתפרסמו ב'דבר' וב'על המשמר'."

– נעשית אנטי־דתי?

„קשה להגיד. אני רליגיוזי בדרכי שלי. אני רואה את היהדות כאמונה המחייבת התייחסות בין האדם לבין קונו בלבד. מדינה צריכה להתנהל במהלכותיה שלה וצריכים להנחות אותה ערכי אנוש, שאינם בהכרח זהים עם ערכי הדת. בעיני, ההתערבות של הדת במדינה הוא אחד האסונות הגדולים שקוריס למדינה הזאת."

– מה דעתך על בעלי תשובה?

„בדור של בעלי תשובה, לדת אין תשובות. גם לבעלי התשובה אין השאלות הנכונות: כי לפחות חלק מהם המוכרים לי הגיעו לשם מתוך צרכים שלא נפתרו כהלכה, או שלא נמצאו להם סיפוק, והם עייפים מן החיפוש אחר חוט סמוי להיאחז בו. הסוג של ההרפתקנות המסוממת הרווחת בדורות האחרונים."

– ולך יש הרהורי חרטה על שיצאת לתרבות רעה?

„לא יצאתי אלא הגעתי. הגעתי לצופנים הדתיים שלי, שבאמצעותם אני מסביר את היחס ביני לבין העולם. אני נזכר כשטיבלעך של מאה שערים. שם הייתי ממלמל כילד עם כל הגדולים את התפילות. רק לפני עשר שנים גיליתי שאת השירים אני כותב במועדים ובחגים. עכשיו זו דרך התפילה שלי." ■

שֶׁמֶן טוב

שֶׁמֶן עדיין מתגעגע לתנועה. בגיל חמשים ושתיים, גרוש עליז, אחד מבעלי „ארגונית", החברה הגדולה בארץ לתפאורות ואירועים, הוא עדיין ילד בנשמה. לכן, אין פלא שמסיבות הפורים שלו הם ה־אירוע בתל־אביב. השנה, למשל, הוזמנו רק אלף וחמש מאות חברים קרובים. הגיעו הרבה יותר. אמא שלו היא היחידה שקוראת לו בשמו: זאב הלפרין.

מאת יעל פז־מלמד

צילומים: שמואל רחמני

בצהריים מצלצל הטלפון, ואמא של שֶׁמֶן מבקשת את הלפרין זאב. ארבעים שנה צועקים לו מכל פינה בארץ – „אהלן, שֶׁמֶן", ורק אמא שלו בשלה. לבנה־יחידה קראו הלפרין זאב כשנולד, ושום דבר לא ישנה את העובדה הזאת. גברת הלפרין מבקשת את בנה שיציל אותה: בשבת הוא הבריג סביב צווארה שרשרת עם חרוזים גדולים, ומאותו רגע שידיו החסונות טיפלו במחרוזת, אי־אפשר לפתוח את הסוגר. וכך היא מסתובבת יומיים, ואין מושיע. על פרצופו של שמן עולה אותו חיוך רחב וחם, כשהוא חוזר ואומר: „טוב, אמא. אחרי העבודה אעבור אצלך. טוב, אמא". ילד מגודל, בן 52, שמוכרח כל כמה שנים לחזור ולשחק בצעצועים של דיסנילנד. שש פעמים הוא כבר היה בארץ החלומות הזו, ולא די לו. הוא רוצה לחזור אל רכבות השדים, אל הציפורים המזמרות. זה בשבילו האקשן האמיתי, הנשימה נעצרת לו במקומות כאלה. ואולי משום כך, אם כי לא רק, אנשים כל־כך אוהבים אותו.

אחת לשנה, לערך, הוא תופס מקום־טוב־באמצע בעתונים. פרצופו העגול והמחייך נראה אז מוקף נחשולי אדם, סדר גודל של אלפים. כל זה קורה בפורים, במסיבה השנתית של „ארגונית", ששמן הוא אחד משלושת השותפים בה, ועיסוקה בניית תפאורות להצגות ומופעים וארגון אירועים גדולים. בשנה הבאה תתקיים המסורת הזו מחדש, רק אם יימצא פתרון לכמויות האנשים הנוהרים מכל רחבי הארץ לאולם הענק של „ארגונית" ברחוב הפרחים שבקרית־שאול. על הבלגן שהיה השנה לא מוכנים כאן לחזור. זה נכון שהשנה חולקו הזמנות, ורק 1,600 מאושרים זכו, אבל כל מיני גרופי'ס שהגיעו בלי הזמנות חסמו את דרכם של אלה שרצו ביקרם, וכך נוצר פלונטר אדיר. נראה כאילו העסק אבוד. אבל שמן יודע איך לתפקד במצבים כאלה. תוך מספר דקות קיבל החלטה גורלית. „לפתוח את כל הדלתות", הרעים בקולו לעבר השומרים הרבים, וכל המחסומים נפרצו. האלפים שהגיעו בלי הזמנות, יכלו למחרת לדווח: „היינו במסיבת פורים של שמן". משפט חוק.

בחמישים ושתיים שנותיו עבר שמן אותה דרך שעבר דור שלם, ילדי הארץ הזאת, וכך גם געגועיו היום. ערבי השירה שהוא מארגן, או משתתף בהם, מדי פעם, מנסים לשמר משהו מהריח והטעם של אותם ימים. עד היום יוצאת נפשו אל תנועת־הנוער. במקרה שלו – „השומר־הצעיר". עד היום מתמלאות עיניו דמעות כשהוא נזכר באותם ימים רחוקים, בחבורות שנרקמו שם, בחלומות הגדולים. מי שלא עבר את החוויות הללו, לא יבין. מי שעבר – לעולם לא ישכח. מאות חברים יש לו בכל רחבי הארץ, אבל הוא עדיין זוכר חסד חבריו מהתנועה, שרובם כבר שולפים מארנקם את תמונות נכדיהם. גם לשמן יש נכד. בן שלוש.

לפני שש שנים, אחרי עשרים ושבע שנות נישואין, עזב שמן את אשת נעוריו, אם ארבעת ילדיו. הווילה המפוארת בת שלושת המיפלסים שברמת־גן נמכרה, והכסף חולק שווה בשווה בינו ובין אשתו. פתאום הוא הרגיש שנגמר לו, הוא אומר. רצה חופש. היום גר בתל־אביב, משמש כמנהל הייצור של „ארגונית". איש חופשי מאושר ושָׂמֵחַ. מונולוג:

„אני אדם שאוהב לעשות טוב לאנשים אחרים. זו ההנאה שלי בחיים. אני אוהב לראות אנשים שמחים. יש לי המון חברים ומכרים. כשאני עובר המון ברחוב אנשים אומרים לי שלום. את חלקם אני אפילו לא מכיר, או לא בדיוק זוכר. אני גם בעצמי אוהב מאד לשמוח. יש בי איזו שמחת־חיים אדירה, שגדלה כל הזמן. טוב לי, ואני אוהב שגם לאחרים יהיה טוב. בזמנו אהבתי מאד את ערבי־השירה שהיו מארגנים בכל מיני מקומות בתל־אביב. היה בזה משהו אמיתי. היום, כל בר וכל פאב שרוצה קצת להתפרסם, עושה אצלו ערבי שירה. זה כבר לא בשבילי. זה ממוסחר, אין בזה שמחה אמיתית. אותי כבר לא רואים היום במקומות האלה. כמה פעמים בשנה אני מארגן אצלי בבית ערבי שירה כאלה, אני הולך לערבים כאלה אצל חברים. שם אני מרגיש שזה ממש בא מהלב. גם את שרל'ה שרון וערבי השירה שלה אני לא יכול לסבול. יש לה הופעה מכתיבה. היא ממש מאלצת אנשים לשיר ולשמוח. לא כך צריך לעשות את הדברים האלה.

מאיפה אספתי חמשת־אלפים איש למסיבה אצלי, אני לא בדיוק יודע. הרבה מאד אנשים שהיו פה, בכלל לא הכרתי. השנה החלטנו ללכת על הזמנות. אי־אפשר לתאר מה היה פה שבועות לפני המסיבה. מאות טלפונים של אנשים שביקשו הזמנות. מזכירות צלצלו בשביל הבוסים שלהם, משרדי השליחים עבדו שעות נוספות, כל פעם באו לקחת הזמנות עבור משרדים אחרים. אבל זה לא מפריע לי. אני אוהב את זה. בעיקר את ההכנות לשמחות הגדולות. יש איזה התרגשות שעובדת עלי כל פעם מחדש. יש אנשים שנולדים עם כשרון לפיסיקה, אחרים לציור. אני, הכשרון שלי זה להיות שמח, ולעשות שמח לאחרים. ככה נולדתי.

בסך־הכל מה רע לי? אני אוהב את חיי, אוהב מאד את עבודתי בארגונית. העבודה היא חלק נכבד מחיי. לבנות תפאורות להצגות הן בארץ והן בחו"ל. לשבת עם צייר התפאורות, לחשוב על פתרונות לדברים, זה החיים שלי. אני לא רואה את עצמי בלי סוג העבודה הזה. ותמיד ידעתי שזה מה שאני אעשה. אני אבנה תפאורות. אז יכול להיות משהו יותר טוב מזה.

גם העובדה שאני ששני השותפים האחרים שלי בחברה, הם חברי הטובים, עושה לי טוב. עם אדם מישורי, אחד השותפים, אני יחד, יד ביד מכיתה ד'. וכשאני אומר יד ביד, אני מתכוון לזה. יחד היינו בבית־ספר עממי – בית חינוך בתל־אביב. יחד היינו ילדי חוץ בקיבוץ. יחד חזרנו העירה לקראת סוף התיכון, וגמרנו את בית־ספר שבח. יחד היינו בתנועת־נוער, ויחד התגייסנו לצבא. ישנו באותו אוהל, עשינו את אותם המסעות, בילינו את החופשות. יחד גם הלכנו להשלמה של קיבוץ סאסא, והתחתנו בהפרש של יום, בקיבוץ. הפעם היחידה שרבנו ולא דיברנו, היתה כאשר אדם עזב את הקיבוץ שנה לפני. ראיתי בו בוגד בדרך, ופשוט התעלמתי מקיומו במשך שנה, וזה לא היה קל. אחר־כך גם אני עזבתי, והיחסים חזרו לקדמותם.

אדם עד היום הוא האדם הקרוב לי ביותר. מעולם לא עשינו חשבונות אחד לשני. אף פעם לא התעניינתי כמה כסף הוא מוציא מהחברה, וכך גם הוא לגבי. מי שצריך, לוקח. מי שרוצה לצאת לחופשה, ואפילו ארוכה, יוצא. ככה זה גם עם השותף השלישי, יהודה שבק, שגם הוא חבר שנים רבות. טוב לי עם ההרגשה שארגונית זה משפחה. שאין חשבונות. שכל אחד עוזר לשני. אז שאני לא אהיה מאושר ושמח. חוץ מזה ההסתכלות שלי על החיים היא חיובית. אני תמיד רואה את הצד הטוב של הדברים, וזה גם מה שאני מקרין.

אחת הצרות שלי בחיים, זה שאני בן יחיד. בזמנו,

(המשך בעמוד 32)

שמן במשרד של ארגונית: התקציבים קטנו וגם הרווח.

קטע טלפוני

תוך חודשיים בלוס, לקח לי חודש אחד רק להבין את הטלפון שלי, וכחו"ל הטלפון הוא הקשר העיקרי עם העורף, ולכן אין לזלזל בו. קודם כל – היה לי מכשיר טלפון אחד עם שני קווים. שני קווים לבנאדם אחרון הו, ארץ האפשרויות, אלו עוד פלאים את מתכננת ליז שתבינו, בארץ מולדתי היה לי תמיד שותף לקו – קו אחד לשתי דירות. ולפני כל שיחה היה לי גם ביקור אצל השכן: „אולי כבודו מוכן להניח את השפופרת כי אני מצפה לשיחה מפאריס". או שהשכן מגיע אלי, תופס אותי עם השפופרת, ואומר: „אתה חייב לקצר, עכשיו תורי". ופתאום – שני קווים לבנאדם אחד שהקו שלו תמיד התחלק עם חייגן נוסף. הו אמריקה, כמה שאת מגזימה! הו, קליפורניה החלומית What else can you show me?

שני קווים, במה זכיתי? אני מדבר עם מישהו, ופתאום צלצול נוסף, ואני מקבל שיחה נוספת. אני לומר להגיד: „סליחה יש לי שיחה על הקו השני", משפט שבארץ מולדתי עלול לאשפז את אומרו להסתכלות ממושכת.

אבל מה לעשות, וחידושי התקשורת הללו, נפלו על האדם הלא נכון. שכן, אתם מבינים, אני שונא טלפונים אני אוהב לראות את האנשים שמדברים אלי, לראות אם הם מקשיבים. שיחות סלון בטלפון יכולות להרוס אותי. רבתי עם כמה מידידי הטובים ביותר בגלל שאין לי תרבות חיוגית, ועד היום אני מעדיף לכתוב מכתב אם אני רוצה להבהיר את עצמי. ומה לי שני קוים? ובכן, גם לשונאי הטלפונים, יש לטלפון דרקוני תכונה אחת שלא תסולא בפז. והיא: אתה יכול להתנתק מנודניק בכל שנייה שהוא יביא לך את הסעיף. אתה עושה זאת על ידי מלמול הקוד הבא: „אני, סליחה, יש לי שיחה על הקו השני, אני אדבר איתך אחר כך". את אותו משפט עצמו אתה אומר גם לנודניק שיושב לך על הקו השני. והנה אתה לבד. נתק את הטלפון וכתוב מכתב.

לנתק, אמרתי? לא פה, חביבי. בארץ מולדתי אין בעיה לנתק טלפונים, ובדרך כלל מנתקים אותך אפילו בלי שביקשת. לא בלוס. אני מנסה לנתק את החוט מהקיר, אבל בקיר אין שקע לחיבור, והחוט נכנס לתוך הקיר לעולמים, או עד לרעידת האדמה הבאה. לפעמים, מאחורי המכשיר יש חיבור, ואפשר לנתק משם. לא בלוס. הטלפון הוא בחתיכה אחת, נצחי, ובלתי נתיק, ועוד עם שני קוים מה עושים? אני מנסה להרים את השפופרת, שיהיה תפוס יא־עאנו. אני מרים את השפופרת ומניח אותה יפה בצד. אני זוכה לכמה שניות של שקט, ואז – הטלפון מדבר אליו האח הגדול, כשאסטה, נוזף בי מהאפרכסת בקול רם. הוא אומר: „אדוני, אם אתה רוצה להתקשר – חייג מספר. אם לא – הנח את השפופרת במקומה. אם יש לך בעיות – תפנה למרכזיה המקומית שלך".

הוא אומר את זה שבעים פעם, באותה אגרסיביות מוקלטת. אני מניח כרית על השפופרת, והוא רק צועק עלי יותר. כעת גוברת בי הסקרנות על הכעס, ואני נותן לו לדבר... והוא באמת נשבר בסוף, ושותק. אבל אחרי עשר שניות של שתיקה, משמיעה האפרכסת את הצליל המגעיל ביותר ששמעתי בחיי – משהו כמו צפירת קטר ושריקת קומקום ביחד, בדיסהרמוניה מושלמת. אחרי זה הסבירו לי שזה רעש שאמור לעורר מתים. אם חולה לב למשל, ניסה לטלפן לתחנת עזרה ראשונה, ואז הוא איבד את ההכרה והפיל את השפופרת, הצלצול האיום הזה אמור להחזיר אותו לעמק הבכא הזה שלנו, או לפתות לְזָאלִי. ובאמת, אם יש קול שעשוי לעורר מת – זה רק הקול המאוס הזה.

אחרי הצפצוף הזה, אני חושב שהשפופרת גמרה את הרפרטואר שלה להערב, ועכשיו יהיה בי קצת שקט. אני מתמתח על המיטה, פורש את „לוס אנג'לס טיימס" („העיתון שמדווח לך על המאורעות שחשובים לך באמת") על פני, מנסה להרדם. ואז, האפרכסת מדברת: „אדוני, אנחנו עדיין קשורים אליך. אם יש לך איזו בעייה, דבר ואנחנו נטפל בך".

זה היה הטלפון הראשון בחיי שמנסה להציל אותי. אני רוצה שהוא ישתוק, והוא עדיין צמא לקשר. אין אפשרות לנתק את הטלפון בחדרי, במלון הדירות הענק הזה, עמוס השפופרות. אני תמיד יכול לקרוע את החוט, אבל אז אני גם צריך לקנות כמה מגבות ומאפרות, שיהיה ברור מאיפה באתי. וחוץ מזה, מה יקרה אם מחר תגיע סוף סוף שיחת חיי, על הקו השני?

הראש היהודי, שכבר התגבר על דברים מסובכים הרבה יותר מאשר אפרכסת פטפטנית, חושב עוד רגע, ובא עם הרעיון הזה: הבה ונלחץ סתם מספר, אבל במקום שבע ספרות, כנהוג בלוס, נסתפק רק בשש. ואז תבוא לנו המנוחה והנחלות. לא בלוס. לא באנג'לס.

אני לוחץ, כפי שתיכננתי, על שש המספרים הראשונים שעולים בדעתי, והאפרכסת אומרת:

„אדוני מעוניין להתקרב לישו? ישו אוהב את כל בני האדם, ישו מבין את זה שחטאינו לא נותנים לנו להרדם בלילה, ומשום כך יש לנו את המספר המושיע – 213"678631, הקריאהרום של ישו והכנסיה הקתולית של קהילת הוליבוד..."

הטלפון שלי, בהתחלה הוא ניסה להציל אותי, זה לא הלך לו, אז עכשיו הוא מנסה לנצר אותי. אבל אני לא מוותר. מחייג שישה מספרים אחרים, ושומע:

„לחברת שיק נסיון רב בגמילה מסמים! קוקאין הבעיה שלך? חברת שיק מבטיח לך גמילה מלאה".

לא רוצה להיגמל, רק לישון, ומחייג שישה מספרים אחרים:

„חשבת פעם על הילדים של קמבודיה? אתה ישן והם רעבים..."

לוחץ שישה אחרים, ושומע:

„תודה שטילפנת לאגודת מגָרשֵי־השדים העצמאית של קליפורניה..."

לוחץ שוב, בנסיון אחרון, ה:

„נערות החלומות לרשותך! פנטאזיה מינית בטלפון! לחץ על מס. 1 בטלפון שלך אם אתה רוצה מיד־סטְרֵאיט, מס. 2. אם אתה מעוניין בשתיים. מס. 3. לכאלה שאוהבים להיות עבדים, מס. 4 לסאדיסטים, ומס. 5 לקבלת כתובות של זוגות המעונינים במין קבוצתי. מס. 7..."

ודווקא ברגע המרתק הזה, כשהמכשיר שלי סוף סוף מצא דרך ללבי, היתה לי שיחה על הקו השני. אשתי, מהעורף: „תגיד, למה תפוס אצלך כל הזמן?" וכך לעולם לא ארע מַהִי הפנטאזיה השביעית.

להתראות בקו הראשון.

לוס אנג'לס

יהונתן גפן

נכנסה ממשלה, יצא סוד

לשר החוץ לא היה איכפת שכתבים זרים בתל־אביב וקציני מודיעין בקהיר מאזינים לשיחות הרדיו־טלפון שניהל עם שגרירי ישראל מעבר לים. בבית־קפה בניו־יורק יכולת לשמוע את פרטי התכניות האיסטרטגיות של צה"ל. תיקי משרד החוץ שנפתחו לציבור מגלים את מלחמות הסרק. בדליפת סודות הממשלה שהחלו מיום הקמת המדינה. המטכ"ל דרש צנזורה פוליטית, והיועץ המשפטי הציע לפרסם כמה שיותר מעבודת הממשלה.

מאת גבריאל שטרסמן

ממשלת ישראל לא הספיקה לחגוג את יום הולדתה הראשון, וכבר החלה דליפת הסודות מחדרי־חדריה: לא אל עמודי העיתונים בארץ, אלא לאוזנים של שירותי הביון הערביים. בעיצומה של מלחמת השחרור, היה שר החוץ משה שרת משוחח בטלפון עם שגריריו שמעבר לים. גם שרים אחרים דיברו עם חו"ל, ומתוך חוסר זהירות הגובלת ברשלנות לא היו מודעים לעובדה שאוזניים זרות קשובות לדבריהם. הקשר הטלפוני הבינלאומי באותם ימים היה אלחוטי. לשיחות אפשר היה לצותת באמצעות מקלטי רדיו לא מתוחכמים ביותר, והם נקלטו ונרשמו בישראל וגם במדינות ערב.

ראש שירות המודיעין של צה"ל, סגן־אלוף חיים הרצוג, הפנה את תשומת ליבו של של ראש הממשלה ושר הבטחון דוד בן־גוריון לדליפת הסודות בשיחות הגלויות האלה, המהוות עבירה על חוקי בטחון המדינה. הרצוג הבהיר כי שיחות רדיו־טלפון מגיעות לא רק לאוזני האוייב, אלא נקלטות גם על־ידי שירותי המודיעין של המעצמות וכן בידי כתבי־חוץ היושבים בארץ. „ידועים לנו כמה עתונאי חוץ בלתי אוהדים לנו או בלתי מהימנים המאזינים בקביעות לשיחות בין שרי המדינה ובין אישים בחו"ל. שיחות אלה משמשות להם מקור לא אכזב לאינפורמציה פנימית", כתב הרצוג, „בידי מחלקת הבטחון של שרות זה רשימה ארוכה של עבירות בטחון בשיחות שרים אל מעבר לים. הננו לחזור ולהפנות את תשומת לבך לנזק הרב המערער את בטחון המדינה בשיחות אלו".

בן־גוריון העביר את אזהרת ראש המודיעין הנבאי לידיעת שרי הממשלה הזמנית ב־8 בדצמבר 1948. המיסמך נתגלה בתיקי גינזך המדינה, והוא רק אחד מתוך צרור המעיד עד כמה העסיקה מכת ההדלפות את הממשלה כבר בימיה הראשונים. אגב, המונח הדלפה הוא חידוש לשוני. אז דיברו על מכת „הנזילות".

במשכן נשיאי ישראל מגלה היום חיים הרצוג, כי שיחותיו הטלפוניות הגלויות של שר החוץ משה שרת התנהלו בין השאר עם נציג ישראל בפאריס מוריס פישר, ומי שצותת להן היו שרותי הביון הערביים, לא שרות המודיעין הישראלי. „לאמ"ן לא היו בימים ההם האמצעים או הרשות החוקית לצותת לשיחות כאלה", אומר הנשיא, „אבל לעומת זאת היו לנו סוכנים רבים במשרדי החוץ של ארצות ערב. היה אז די קל לחדור לשם. באמצעותם קיבלנו את המידע על ההאזנות לשיחותיו של שר החוץ. אנחנו קיבלנו באמ"ן חומר שהתבסס על שיחות גלויות אלה, לרבות השיחה בין שרת לפישר. הסבנו איפוא את תשומת לבו של ראש הממשלה לכך, שאין נזהרים בשיחות, והערבים מנצלים את הדבר לטובתם."

אבל מסתבר כי אזהרתם של הרצוג ושל בן־גוריון לא נפלה על אוזניים קשובות; אפילו לאחר שלשכת שר החוץ קיבלה תעתיק של שיחה בין משה שרת לבין נציג ישראל בפאריס מוריס פישר על הסיכויים להכרה צרפתית בישראל ועל המגעים עם נציגי מדינות ערב בשיחות שביתת הנשק ברודוס. אין מה לעשות, הגיב שרת, אנו נמשיך לדבר בטלפון בחופשיות גם להבא... וכדרכו, אף נזף במי שהזהירו, כי הציתות לשיחה אולי היה חשוב, אבל צ י ט ו ט השיחה היה שגוי. אם כבר מאזינים לשיחותיו של שר החוץ מוטב שיצטטו אותן כהלכה, רמז שרת וציין כמה מן השגיאות...

בראשית שנת 1950 פירסם "טיימס" הלונדוני מפי שליחו בתל־אביב כי ישראל הגישה לאו"ם מימסך המבוסס על מידע מודיעיני, שהגיע לידי צה"ל על מימדי החימוש של צבאות ערב. הרמטכ"ל רב־אלוף יגאל ידין הופתע מהדלפת המימסך הסודי. הוא הורה על חקירה פנימית כדי לברר את מקור הדליפה, ובעקבותיה התלונן ב־16 בפברואר במכתב אל שר הבטחון דוד בן־גוריון:

„...ברצוני להפנות תשומת לבך לנזק הרב הנגרם לענייני המודיעין מפרסום ופרוט ידיעות כאלה. בדקתי את אנשי הצבא שהיתה להם יד בכתיבת התזכיר ומסתבר שאיש מהם לא מסר זאת לעתונות. במידה שהדבר נעשה במתכוון, אהיה אסיר תודה באם להבא יתיעצו במטכ"ל על צורת פרסום חומר צבאי סודי ביותר". הדליפה, מסתבר, היתה במשרד החוץ. בעקבות בירור אישרה לשכת השר כי הפרסום אכן היה „אפתעה גמורה" גם בשבילם, וכי „חקירה העלתה כי אירעה תקלה מצערת".

ועדיין לא היה זה הכל. כעבור שנה לערך, ב־3 בינואר 1951, התלונן הרמטכ"ל במכתב למנכ"ל משרד החוץ ולטר איתן כי סוכנות החדשות היהודית סט"א פירסמה ידיעה בשמו של טדי קולק שבה רמז כי מספר חיילי צה"ל אינו עולה על 40 אלף. „כיצד מרשה לעצמו נציג משרד החוץ לאמור דברים מסוג זה, היכולים לגרום נזק רציני לענין הבטחון?", שאל הרמטכ"ל, „אודה לך אם תרגיעני שלהבא תינתנה הוראות מתאימות לנציגי משרד החוץ לא למסור דבר על כוחות הבטחון ללא אישור מהמטכ"ל". ולמנכ"ל משרד החוץ לא נותר אלא לאשר את התלונה.

ב־8 באוקטובר 1950 נתבקש היועץ המשפטי לממשלה חיים כהן לחקור, מי הדליף ל„על המשמר" את הידיעה על הצעת ראש הממשלה לשלוח יחידה צבאית סמלית של צה"ל למלחמת קוריאה. „שוכנעתי", כתב היועץ המשפטי במסקנותיו, „שלא הגיעה לאוזנים בלתי מוסמכות מאיש מאנשי מזכירות הממשלה. נאמנים עלי דברי הקצרן שלא מפיו. למחרת ישיבת הממשלה ידעו עליה כמה פקידים גבוהים במשרד החוץ, כנראה משר החוץ או מאכן... מצאתי לא לחקור כל חברי הממשלה בדבר האפשרות של מסירת הידיעה הנדונה לזולתם. שרים שדיברתי אתם, יש מהם שאמרו שלא סיפרו לאיש, ומהם שאמרו כי יתכן וסיפרו בסוד לאנשים נאמנים עליהם... החקירה הוליכה למסדרונות הכנסת, והעולה מכל אלה שהידיעה הנדונה היתה נחלת רבים עוד לפני הפרסום..."

הלקח שהפיק היועץ המשפטי מן הפרשה, אשר איש בצמרת הממשלה לא אימץ אותו מאז ועד היום, מעניין יותר מנפתולי חקירתו. כתב חיים כהן: „אין אפשרות מעשית למנוע מקרים של נזילת ידיעות כאלה לאזנים בלתי מוסמכות. בכדי לרסן כמקצת את

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מהעמוד הקודם)

יצר הגילויים הסנסציוניים שכלב כל עתונאי, חוששני שאין דרך טובה מזו, לגלות בפניהם כאורח רשמי את כל מה שאפשר לגלות ביתר אריכות ובפרוטרוט, ולהכריז על מה שאינו נמסר להם כאורח זה כעל סוד רשמי אשר פרסומו יגרור אחריו עונש".

סופר „הארץ" בארה"ב באותם ימים היה אריה גלבלום, היום פידסומאי, שהביך את ממשלת ישראל בסקופים שלו מאחורי הקלעים של המטבח המדיני. „ראש הממשלה מתיחס לדליפות הבלתי פוסקות בשגרירותנו לאותו עתונאי בצורה החמורה ביותר", נאמר עליו במיסמך שיצא אז מלשכתו של דוד בן־גוריון, „עובדה היא כי בין כל העתונאים הישראליים הנמצאים בארה"ב יש לגלבלום האינפורמציה הפנימית ביותר ואין ספק שמקור הידיעות הוא בשגרירות".

בינואר 51', בעיקבות סקופ של גלבלום, כתב אפרים עברון מוכירו של שר החוץ למנכ"ל איתן, כי הדברים שפורסמו הם „כמעט מלה במלה כפי שהושמעו בישיבה משותפת של חברי הנציגות באו"ם והשגרירות בוושינגטון עם שר החוץ ואבן (השגריר ראו בארה"ב – ג.ש.). אני מציע כי תבריק אישית לאבן ותבקשו כי יחקור באופן יסודי את מקור הדליפה ויתסלו בראשיתו. אני כשלעצמי יש לי תיאוריה משלי בקשר למקור זה. מעניין שהדליפות האלה עברו לוושינגטון מיד לאחר שעברה לשם כ ל מחלקת ארה"ב לשעבר אצלנו..."

כעבור פחות משלושה חדשים כתב ראש הממשלה למשרד החוץ כי „היום מפרסם גלבלום ב'הארץ' תכנית ביקורי בארה"ב. פרסום זה נשען בלי ספק על תוכן מכתבו של טדי (קולק) אלי. פרסום הדבר ב'הארץ' היום נותן מקום לחשד ש'הארץ' קיבל זאת ממשרד החוץ פ ה וייחס זאת לגלבלום, כי אם להניח שגלבלום קרא הדבר בארה"ב קשה להבין מדוע רתה הפרסום עד היום. הדבר מחייב בדיקה ח מ ו ר ה במשרד החוץ... נ.ב. בינתיים שמעתי שאכן נתקבל מברק כזה מגלבלום. משמע שראה המכתב בארה"ב".

גלבלום המשיך להרגיז את בן־גוריון כשפירסם מידע רגיש על דיונים פנימיים בנושא קבלת סיוע צבאי מארה"ב, וב־30 בנובמבר האיץ מנכ"ל משרד החוץ בשגריר אבן: „אנא הודיעני בהקדם מה בררת ומה עשית בקשר לענין זה. הנני מצטרף לזעמו של ראש הממשלה על כך שכנראה מישהו בשגרירות מקיים יחסים הדוקים מדי עם העתונאי גלבלום".

כמות העבודה שמשרד החוץ השקיע בנסיון לגלות את מקורות המידע שלו בשגרירות ישראל בוושינגטון ממש מדהימה. אבא אבן מינה לשם כך ועדת תקירה של איש אחד – את הציר ארואורד דוד גויטיין, לימים שופט בית־המשפט העליון. אבן השיב למנכ"ל, כי כבר בכירים בשגרירות נתבקשו להשיב על השאלות הבאות באוזני גויטיין: א. האם שוחחת עם מר גלבלום על עניינים רשמיים בחדשים נובמבר ודצמבר? ב. האם נגעה השיחה לשאלת הסיוע הצבאי? ג. האם העירות בשיחה זאת על עמדת המטכ"ל כלפי ביצוע התכנית לסיוע צבאי?"

מקץ ימים אחדים הפיץ אבן מיזכר כמוס בין חבריו בצמרת השגרירות: „נודע לי בבטחה כי מר גלבלום לא היה בוושינגטון במשך שלושת החדשים האחרונים אך בניו־יורק מזדמן הוא עם חברי נציגותנו וכנראה קורות תקלות רציניות ומבהילות".

ב־6 במארס 1952 הגיש דוד גוייטין את ממצאיו למשרד החוץ בקריה בתל־אביב. מסקנותיו של גויטיין, אדם שנון ובעל חוש־הומור, היו מלאכת־מחשבת, ספק פסק־דין ספק הלצה: „מאנשי הסגל בוושינגטון אני לומר שכל ישראלי שבא לניו־יורק ויושב בבית קפה יודע או מתיימר לדעת מה חושב בן־גוריון, מה יעשה משה שרת... ומובן מאליו מה התכניות האסטרטגיות של הרמטכ"ל. ואם מר גלבלום יושב בבית קפה אשר שם נמצאים ישראלים, היה מוכרח לשמוע במוקדם או במאוחר שהמטה הצבאי מתנגד לסיוע צבאי מפני שקבלת הסיוע תחייב אותנו לגלות את סודותינו לאמריקנים והם יגיעו לערבים. זו שיחה בפי ישראלים רבים. אין הוכחה שהיו דליפות למר גלבלום מהשגרירות בוושינגטון או מהקונסוליה בניו־יורק".

משה פרלמן (באמצע) עם הרמטכ"ל רב־אלוף יגאל ידין (משמאל) וכתב סוכנות הידיעות הסובייטית טא"ס בתל־אביב: לפגוע במדליפים, לא בעיתונאים.

ריח של צנזורה פוליטית

בשלהי מלחמת השיחרור תבע ראש אגף המבצעים במטכ"ל האלוף יגאל ידין ממשה פרלמן, מי שהיה אז הממונה על ההסברה, להרחיב את סמכויות הצנזורה הצבאית כדי שתמנע הדלפות משולחן הממשלה. פרלמן, שהלך לעולמו בימים אלה, התנגד לתביעה ממנה נדף ריח של צנזורה פוליטית. וכך כתב לידין ב־30 בנובמבר 1948:

„עד עתה היה זה עקרון שלא חלה צנזורה על ידיעות שנתגלו מישיבות סגורות של הממשלה או מועצת המדינה – פרט לידיעות צבאיות אשר עליהן חלה הצנזורה הצבאית הרגילה. עד עכשיו לא היתה צנזורה פוליטית בארץ. עתונאי שפרסם ידיעות שהגיעו אליו מישיבות סגורות נחשב כממלא את תפקידו העתונאי. הכלל היה, שאין לנקוט בצעדים נגדו כי אם נגד אותו האדם שהשתתף בישיבה הסגורה אשר הפר את סודיותה.

„אני מבין עכשיו, שהכוונה היא להפעיל צנזורה מוחלטת על כל ישיבות סגורות. למרות זאת שאין החלטה זו מניחה את דעתי ביותר – אני חושש שהיא חורגת למסגרת של צנזורה פוליטית – מובטחני, שאוכל להסביר לעתונאים את הענין בצורה שתתקבל על דעתם. ברם נראה לי שראש הממשלה או מועצת המדינה עצמה חייבים לנקוט צעדים נגד חברים המפרים את סגיות הישיבות...

„לדעתי היה טוב אילו מועצת המדינה היתה קובעת לעצמה חוקי נוהג ובכלל הטלת עונשים על מפירי הסודיות של ישיבות סגורות. על כל פנים היה רצוי לפתוח כל ישיבה סודית באזהרה חמורה מיוחדת לכל משתתפיה. אוסיף שבמשך מלחמת העולם השניה לא התקיימה כל ישיבה סודית של הקונגרס האמריקני מפאת חששו של רוזוולט שלא יכול היה לסמוך על שמירת סוד בקונגרס.

„למרות הנימה הבלתי דמוקרטית שבכך, הייתי מציע להשוב על קביעת עקרון שבשעת חירום הנוכחית מוטב לא לגלות למועצת המדינה ידיעות שאין אנו רוצים שתגענה לאזני האויב".

אפילו קצין הבטחון של המשרד מייק הררי שוכנע וסיכם ש„במקרה זה אפשר לקבל את ההסבר".

אריה גלבלום נהנה היום לשמוע על החקירה בדבר מקורות המידע שלו שנערכה לפני 35 שנה. לדבריו, חלק ניכר מן הידיעות שפירסם, אשר עוררו את חמתם של ראש הממשלה וראשי משרד החוץ, „נבעו מהערכת דברים נכונה ולא מקריאת מברקים סודיים. אין לי בכלל מושג איך נראה מברק מוצפן".

גם עכשיו אין הוא מוכן לגלות מי היו המקורות של הסקופים הגדולים, פרט למקרה בודד. לגבי הידיעה על ביקורו הצפוי של דוד בן־גוריון בארה"ב, הוא מאשר בימים אלה, שאכן „היה זה טדי קולק, אז ציר בשגרירות בוושינגטון, שמסר לי את הפרטים, לא היה בהם שום סוד. חקרו והתעניינו, אבל קולק לא הסתיר את העובדה. מיד כשנשלחתי לוושינגטון, הבריק ראובן שילוח לשגרירות 'להזהר מהבאנדיט הזה', כלומר ממני. אזהרתו של שילוח פעלה כנראה כיאות. לפני בואו של בן־גוריון לארה"ב הגיעו שתי פריגטות של חיל הים. הייתי בנמל ניו־יורק עם שאר העתונאים, אבל לי איש לא אמר שלום. התרחקו ממני והיה ברור לי שמשהו קרה. אכן אמר לי שקיבלו הוראה לא לומר לי שלום, אבל מיד הוסיף 'מילא, בוא נשתה קפה'".

אבל גלבלום זוכר גם מקרה שהבריק לעתונו סקופ שלא נדפס, בנוגע לאפשרות של הפסקת הסיוע האמריקני לאחר שחיל האויר הישראלי הפציץ מוצבים סוריים באל־חמה. „איני יודע איך נודע למשה שרת על הידיעה הזו. מכל מקום הוא הגיע למערכת בחצות הלילה והתחנן שלא להדפיס את הידיעה. בדיעבד הוא צדק. כל עוד הידיעה לא נתפרסמה – אפשר היה לפעול לביטול רוע הגזירה".

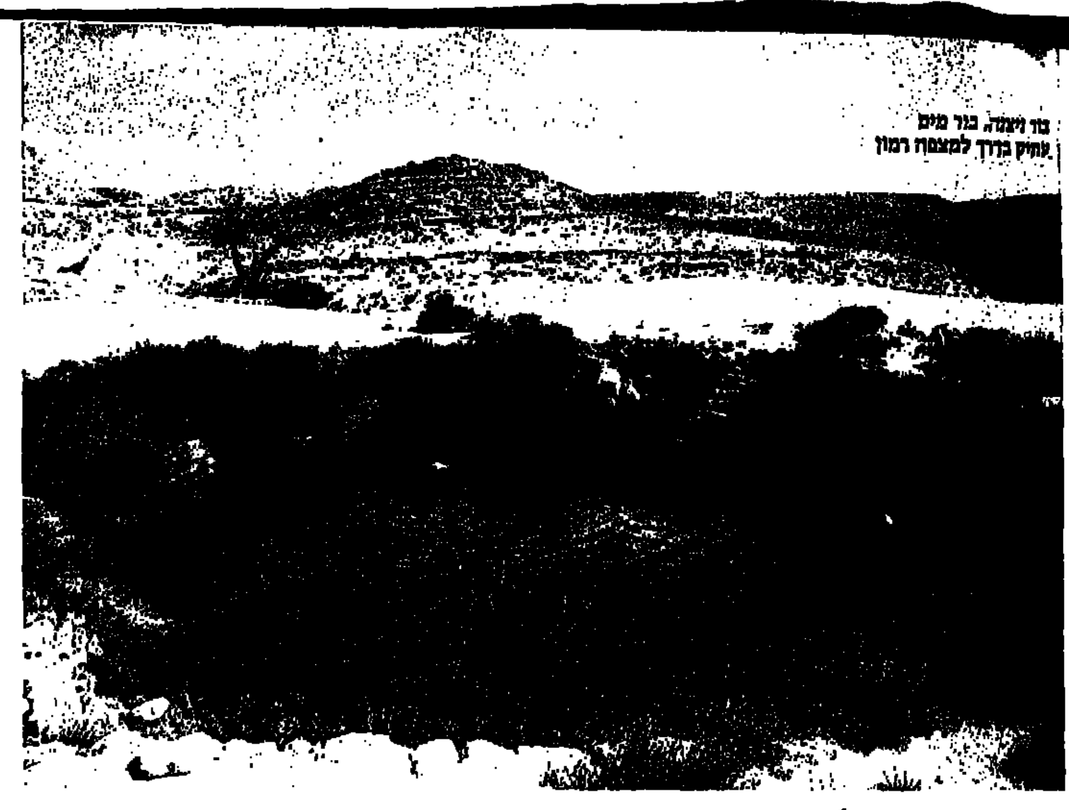
אפרים עברון, כיום נשיא האוניברסיטה של חיפה, אינו זוכר את המכתבים ששלח לפני 35 שנה בשם בן־גוריון ושרת לוולטר איתן כדי לחקור מניין לאריה גלבלום הסקופים הרבים שלו. אבל בין השורות של מה שהוא זוכר, מותר להניח כי היתה לו כבר אז דעה ברורה על זהותו של המדליף והדברים ניכרים במכתבו לאיתן. „הדלפות גרמו תמיד לנזקים", אומר מי שהיה לימים מזכירו של פנחס לבון ושגריר ישראל בארה"ב, אם כי „בהשוואה להיום, מה שהודלף אז היה רק קצה הקרחון. היום בכלל אי אפשר להתבטא בלי שהדברים יודלפו לעתונים".

גם ח"כ אבא אבן, היום יו"ר ועדת חוץ ובטחון של הכנסת, לא זוכר את החקירה בפרשת ההדלפות לגלבלום. אבל כשקראתי באזניו את הדו"ח של דוד גוייטיין העיר כי „חקירות לא הועילו הרבה. פה ושם היו הדלפות, כמובן, כמו בימינו". בעיקר הוא זוכר הדלפות לעתונות על פגישות שקיים עם שר החוץ האמריקני ג'ון פוסטר דאלאס. אבן לא סבור שאפשר לעשות משהו ממשי כדי לסתום את הפרצות. הוא מזכיר שגולדה מאיר ז"ל ביקשה בזמנה לחקור את שרי הממשלה במכונת־אמת, לאחר פרסומה של הדלפה בענייני נשק. אבל מנחם בגין, שהיה אז שר ללא תיק, התנגד בתוקף ששרי ממשלה ייבדקו על־ידי פקידים, וכל העניין נפל.

„בסך הכל", מודה אבן, „שוחחתי פעם בארבע עיניים עם הצנזור הראשי על הנושא והוא אמר לי, כי על פני מרחב של זמן לא נפגע בטחון המדינה מהדלפות". ■

ניסן תשמ"ו
מאת נילי פרידלנדר
צילמה: שי גינות
בשיתוף רשות
שמורות הטבע

בור ניצנה, בור מים עתיק בדרך למצפה רמון.

28. אל מרחבי סיני והר הנגב

כביש הגבול המערבי עם מצרים, מניצנה עד אילת פתח בפנינו ארץ חדשה שלא היכרנו קודם. ארץ מרחבי סיני והר הנגב שכל אחד יכול לעבור בה ברכבו הפרטי, בקלות ובנוחות. הכביש בן 90 הק"מ מניצנה עד הר חריף שם הוא פונה למצפה רמון או ממשיך עד אילת, עוד 215 ק"מ, פתוח למטיילים.

זהו טיול מניצנה עד הר חריף למצפה רמון, בכביש המוביל אותנו לאתרי טיול בהרי הנגב. מקומות יפהפיים שעד כה יכלו להגיע אליהם ברכב הפרטי רק סיירים, לוחמים ומבריחים שעברו בדרכי עפר. זהו כביש מיוחד במינו בכך שתוכנן ע"י אדריכלי נוף וניסלל בהשגחה צמודה של פקחי רשות שמורות הטבע בדרום הארץ לכן הוא תלול ומפותל, עולה ויורד בתוואי החשופים ורוחבו – 3.70 מטר. לכל אורכו תצפיות נוף ושילוט המוביל את המטיילים ישר אל ראשי ההרים ואל בורות המים העתיקים בהר הנגב, אל עצי אלה אטלנטית ואל מרחבים גדולים, נקיים ובהירים.

והנה עכשיו ארץ גדולה ורחבה נפתחת לכל אחד, והעונות הכי יפות לטיול כאן הן באביב ובסתיו. אפשר לנסוע בכבישי הגבול המערבי בדרך לאילת וממנה, רק בשעות היום. המסלולים המתוארים כאן הם ליום אחד, שבו יורדים להר הנגב בכביש הגבול המערבי, פונים מצומת הר חריף למיצפה רמון וחוזרים דרך עבדת, שדה בוקר, צומת טללים וצומת משאבי שדה לבאר שבע. למרות ריחוקו ממרכז הארץ, זהו טיול נהדר. אפשרות נוספת, לחובבי המרחבים, היא לנסוע רק לאורך כביש הגבול המערבי, לבורות לוץ ולמיצפור עורוד בלי להגיע למצפה רמון. להסתובב ולחזור באותו כביש בשעות אחר הצהרים שהן כאן משהו מיוחד, כאשר השמש נוטה מערבה מעל מרחבי צפון־סיני. בטיול זה יש המשכיות אחת של נסיעה וטיול במשך שעות אחדות במרחבים מיוחדים מאוד, מניצנה למיצפור עורוד וחזרה לניצנה. וכך גם הנהגים ייהנו מהדרך.

מסלול הנסיעה בכביש הגבול המערבי, מתואר כאן מצפון לדרום, לתועלת היורדים בו לאילת ולמצפה רמון.

מבאר שבע נוסעים לצומת טללים. כביש אחד יוצא מהצומת לשדה בוקר, לעבדת ולמיצפה רמון. והכביש השני ממשיך ישר למסוף ניצנה, מעבר־הגבול למצרים. שני קילומטר לפני המסוף יש תחנת דלק (סגורה בשבת) ובה פונים שמאלה לכביש הישן ניצנה־בארותיים. משמאל לדרך, תל ניצנה הבולט בציבעו הלבן. בראש התל – שרידי כנסיות ומאגרי מים של העיר הקדומה, ומיבנה גדול שבנו התורכים בעת מלחמת העולם הראשונה.

ניצנה, עוג'ה אל חפיר בשמה הערבי, היא אחת משש הערים הקדומות בהר הנגב של אדוני המדבר, הנבטים. הערים האחרות ששימשו כמרכזי מסחר ושירותים בדרכי שיירות הבשמים מחצי האי ערב לנמלי הים התיכון, הן: שיבטה, חלוצה, ממשית, עבדת ורחובות בנגב. מדרום לתל, שרידי תחנת הרכבת התורכית של ניצנה. לא להתעכב כאן ולהמשיך לנסוע. משמאל – נראה היישוב החדש עזוז. בשנות החמישים, כאן היה היישוב החקלאי בארותים, שנעזב.

עוצרים לארוחת בוקר־צהרים שמביאים מהבית בחורשה של עצי אשל ענקיים שניטעה ע"י תלמידי מקווה ישראל במלחמת העולם הראשונה. כאן חניון־דרך למטיילים. לידו, שתי בארות קדומות, באר משדה ובאר אהרן.

חוזרים לכביש הגבול ופונים שמאלה. בשטח מצרים רואים את ג'בל אל־סבחה ועליו תצפית מצרית. בנובמבר 1955, ביצעו כוחות גולני, צנחנים ונח"ל פעולת תגמול נגד המישלטים המצריים שישבו כאן. עכשיו, שלום עם מצרים ועל ההר – נקודת תצפית מצרית. מאזור גבעת סלעית, ממשיך המסלול בכביש הגבול. מגבעת סלעית יורד הכביש אל שטח מישורי הקרוי עמק שהרון. ממנו מטפס הכביש בסידרת פיתולים אל מיצפה ג'בל טוויל – ההר הגבוה, בערבית. אם תשימו לב לאדמה סביבכם תיראו שכבות של חרסית אפורה ואחריה שיכבה של סלע גירני קשה.

לעצור במיצפה ג'בל טוויל. כאן עולים להר חרוטי שהוא חוטמה של שלוחת קדש ברנע. תצפית יפהפיה לעבר סיני, אל איזור קדש־ברנע וג'בל הילאק הענק. כשצופים דרומה רואים את הרכס השולחני של הר חורשה, רמת עבדת וערוצי הנחלים הגדולים.

מג'בל טוויל ממשיכים לנסוע דרומה לעבר שלוחה של הר חורשה. בדרך חוצים יובלים רבים של נחל קדש ובהן מדרגות חקלאיות עתיקות שבחלקן זרעו הבדואים שעורה וטבק.

אל הר חורשה מגיעים לאחר נסיעה כ־10 ק"מ וכאן מתחיל הכביש לטפס בסרפנטינות (עקלתונים, בעברית) שבמידרונות הסלעים הקשים. כאן, בערוצים היורדים מהרכס, נאחזו עצי אלה אלטנטית. מהרכס שבראש העליה יש מצפה נוף נהדר אל מרחבי סיני ואל רמת עבדת. נוף מיוחד במינו, מרמת עבדת הגבוהה אל מישורי ואדי אל עריש. הכביש ממשיך על הר חורשה ולאחר שניים וחצי קילומטרים מגיע למשהו יפה: מיפגש נחל אלות עם נחל חורשה, ועל המדרגות

◄

הגבול, סיפור שלא נגמר

סוף המאה הי"ט: התורכים שולטים על ארץ ישראל וסיני. הבריטים על מצרים. הגבול עובר בקו סואץ – שארם א־שייח'. הבריטים לוחצים לשנות את קו הגבול.

1906: הבריטים מפעילים איום צבאי על התורכים ומצליחים לכלול את חצי האי סיני בתחומי מצרים. קו הגבול החדש עובר מרפיח בחוף הים התיכון עד ואדי טאבה בחוף מפרץ אילת. לציון הגבול החדש הוקמו לאורכו 90 גלי אבנים.

1949: קו הגבול נהיה לגבול בין ישראל למצרים.

1956: צה"ל כובש את סיני וגבול זה חדל להתקיים עד אפיל 1957 שבו מחזירה ישראל את חצי האי סיני למצרים. הפיקוח – באחריות כוח החירום של האו"ם.

1960: סימון מצרי מחודש של קו הגבול. גלי אבנים קטנות לכל אורכו.

1967: בחודש מאי מתקפל כוח האו"ם לפי דרישתו של נשיא מצרים ג'מאל עבד אל נאצר. מאז מלחמת ששת הימים ביוני 1967, אין גבול עד שחצי האי סיני הוחזר באפריל 1982 למצרים.

1986: פסח, אביב. שלום בין ישראל למצרים. אבני גבול חדשות משני צידי הגבול, מגדלי תצפית של ירושלים ומצרים המלווים אותו לאורך כל הדרך. הסיפור של סוף הגבול בטאבה – עוד לא נגמר.

שבלולים בהר הנגב.
צילמה: שי גינות, רשות שמורות הטבע

טיול

סופשבוע

(המשך)

שבעימקי הנחלים כאילו משורטטות בסרגל המדרגות החקלאיות. אנחנו נוסעים בגובה 1000-900 מטר מעל פני הים התיכון. רואים את מרחבי סיני והשלוחות הלבנות של רמת עבדת. נוסעים כאילו על ה"שולחן" של הר חורשה. עליו מפוזרים מאות גלי אבנים, מיבני קבורה עתיקים, שערמו כאן בידי האנשים שחיו כאן לפני ששת אלפים שנה!

ובין אבני הגבול 46-47 יש גלעד-מטוס לזיכרם של טל צורי ואורי סלומון, שמטוסם התרסק כאן לפני שש שנים. הנסיעה לאורך הר חורשה מסתיימת בצומת הר חריף.

כביש הגבול ממשיך דרומה לעבר הר שגיא ומישורי פארן עד כביש עין-נטפים-אילת הוא כביש מעלה אילת. טיול סופשבוע מס. 30 יהיה בדרך זו. עכשיו פונים לכביש הרחב המוביל מהר חריף מזרחה לעבר מצפה רמון. נוסעים עוד 5 ק"מ ומגיעים לצומת דרכי עפר. משמאל, בורות לוץ, עם שבילים קלים להליכה שאורכת שעה שעתיים. מימין, יש דרך עפר טובה שאפשר לנסוע בה אל מצפה מעבר עדוד. אורכה 6 ק"מ והיא מובילה למבט נהדר על הרי הגעש במכתש רמון, במיוחד בשעות אחרי הצהרים המאוחרות כשהשמש מאחורי הגב. ממעבר עדוד חוזרים באותה דרך עפר אל הכביש.

למה בורות לוץ?

השם לוץ איננו מופיע בתנ"ך והבורות לא נקראים על שם המרגל הישראלי במצרים. זהו פשוט הנוסח העברי שנתנה ועדת השמות הממלכתית לשמו הערבי של הנחל, ואדי לוסאן.

בכל שבוע הפסח יהיה אוהל בדואי עם קפה ופיתות למבקרים. בשעה 12 בצהרים ייצאו סיורים מודרכים באזור עם פקח של רשות שמורות הטבע. הסיורים – ללא תשלום

מהחניון יוצא השביל וגם חוזר אליו. שביל מסומן באדום-לבן-אדום על האבנים, לוקח אותנו אל הבורות והבוסתנים. אורכו כארבעה קילומטרים, כשעה עד שעתיים הליכה, ויש שביל מקצר בהמשך המסלול הרגלי. כדאי להצטייד במי שתיה בחניון. לא לשתות את מי הבורות ולא להשאיר פסולת בצידי השביל.

השביל ממשיך צפונה על מורדות הגבעה. אחרי 50 מטר חוצים דרך ג'יפים היוצאת מהחניון לנחל אלות. ממשיכים ישר אל הבור, שנסתם עם הזמן, קוטרו כ-30 מטר ולידו שרידי בית אבן, בו חיו וממנו השקיפו תושביו הקדומים אל הבריכה הגדולה. חוצים שביל אחר ויורדים בשביל אל הערוץ הרחב, אל האלה האטלנטית ובוסתן האלה. המים מגיעים לבוסתן בתעלה המטה אליהם את מי השטפונות. האלה האטלנטית הגדולה של הר הנגב. רק בגליל העליון ובהר הנגב פוגשים אלה זקנה, בת כמה מאות שנים. ממשיכים בשביל מזרחה, במעלה הערוץ. מיגוון עשיר של צמחים ריחנים: אכילאה ריחנית, כְּתָלָה חריפה, געדה מצויה ולענת המדבר. שיחים ריחניים אלה התברכו גם בסגולות מרפא. שמים עלים אחדים שלהם בתה מתוק.

עם השביל מגיעים לסלע המיגדלונים. במישטח הסלע הבהיר שבקרקעית הערוץ, חשפו המים גושים כהים. אלה הם מיגדלונים מאובנים, שבלולים, שחיו ומתו בים הקדום שהיה כאן לפני כשבעה מיליון שנה ושקעו בקרקעיתו. בכל האזור תיראו גם שבלולים צעירים יותר, בני ימינו. ממשיכים ללכת בערוץ, חוצים את נחל אלות ומגיעים לעוד עץ אלה. מכאן מגיעים לבור, שעץ אשל גדול צומח בקרקעיתו, ולגורן ששימשה לדייש בימי קדם. מכאן מגיעים אל בריכת אגירה תת קרקעית למים, מאגורה שנותרה שלמה, מאז בנו אותה לפני 3000 שנה. הולכים עוד ומגיעים אל בור מים פתוח, אל שרידי הווח ובית מהתקופה הישראלית, תקופת בית ראשון. וממנו חוזרים אל החניון ואל המאה העשרים.

להשתדל

לא לטייל כאן בשעות הצהרים החמות. השעות הכי יפות הן שעות אחה"צ, ואחר כך לראות שקיעה במכתש רמון, ממיצפה מעבר עדוד.

אי..ביב פורחים כאן מרבדים של פרחים ..שונים.

ראש כבש – הר חריף

דווקא בתקופות קדומות היה הר הנגב לאיזור חקלאי משגשג שבערוציו אלפי דונמים של בוסתנים, כרמים ושדות תבואה.

זה התחיל עוד בימי שלמה המלך. לאורך גבולה הדרומי של ממלכתו נחפרו במדבר עשרות בורות שאליהם הגיעו מי השטפונות. אז הוקמו כאן היאחזויות צבאיות של יהודים מימי התנ"ך, בחוות חקלאיות, מהמצוק הצפוני של מכתש רמון ועד לנווה המדבר קדש ברנע. לשיא שיגשוגו הגיע הנגב במאות החמישית עד השמינית לספירה, אצל הנבטים. מאז נמסר הנגב לידי נוודים ורועים. הבריטים, שליטי הארץ (1917-1948) עודדו את הבדואים לטפל בבורות המים ובבוסתנים שהיו חיוניים לחייהם.

בורות ובוסתנים אלה נשתמרו עד לראשית שנות החמישים, כשצה"ל הכין את הנסיגה מסיני והתפרס במרחבי הר הנגב. בורות לוץ היו לאתר תיירות שמושך אליו אלפי מטיילים. זוהי קבוצה גדולה של מאגרי מי גשם מלאכותיים עתיקים בשוליים הצפוניים של מכתש רמון. לבו של איזור חקלאי קדום שחלקו שוקם ע"י בני נוער במסגרת פעילות הגדנ"ע ושל"ת.

רשות שמורות הטבע מקווה להמשיך ולשקם את הבורות שהתמלאו צמחית ולטעת סביבם בוסתנים שיושקו במי הבורות. לטעת שוב שקד, גפן, תאנה, רימון וזית.

בחוות עבדת הצליחו לגדל בשיטות החקלאיות הקדומות גם מטעים של אלת בוטנה היא הפיסטוק-שאמי.

בור ניצנה הנקרא היום בור חמת, בצד הכביש מצפה רימון-הר חריף הוא מאגר מים קדום, מהיפים והשמורים בנגב. ולמה הר חריף? שמו הערבי. ראס חרוף, כלומר ראש כבש. באה ועדת השמות הממלכתית והפכה את הכבש לחריף.

מידע

• מרחקים: מבורות לוץ למיצפה רמון – נסיעה של 35 ק"מ שאורכת כ-45 דקות בגלל הכביש המפותל. לראות בדרך: בור ניצנה, הנקרא היום בור חמת.

• מוצפה המבקרים במרכז המבקרים של רשות שמורות הטבע על שפת מכתש רמון. יש תצוגה עשירה ומענינת של פלאות הטבע באיזור. כאן מרכז מידע ושרותים למטיילים באיזור והוא פתוח כל יום מתשע עד ארבע וחצי אחרי הצהרים. [illegible]

[illegible]

שקלים לחייל כולל מניסת [illegible] ודפדפת על האיזור. כדי להתקשר לסיור יש לצאת מאותו המרכז בשמונה בבוקר [illegible] למצפה רמון דרך עבדת [illegible] פרטים – בטלפון 057-88691

• לינה [illegible] 057-88443 [illegible]

[illegible]

שטח פרטי

משפטן

חיים כהן

נולד בליבק שבגרמניה (1911) למשפחת רבנים. למד בישיבה בגרמניה ובארץ. הוסמך למשפטים בגרמניה. כיהן כמנהל כללי של משרד המשפטים, יועץ משפטי של הממשלה, שופט בבית המשפט העליון. פרש לפני חמש שנים. נשוי (נישואים שניים) למוסיקאית מיכל זמורה, אב לארבעה (שניים של מיכל), יש להם עשרה נכדים ונינה אחת. גר בדירה ברחוב טשרניחובסקי בירושלים.

יש כל מיני נרגאים וחלכאים הבאים לשפוך את מרי שיחם לפני, ולהם אני מקדיש פעמיים בשבוע, אחר הצהרים. פגישות עם עתונאים נכנסות לקטגוריה הזאת. באים גם אסירים לשעבר, הורים של אסירים, קורבנות של פשעים, ואנשים אחרים, שאינם מוצאים סער או פורקן בצנורות משפטיים רשמיים. אני לא נותן עצות משפטיות, רק עזרה אנושית. אני איש זקן וחכם ולכן חושבים שיש לי עצה לכל דבר. לא תמיד יש לי. אני מקוה שאני נותן לאנשים הרגשה שאני בן אדם, זה מיצרך נדיר מאד היום.

אחרי שפרשתי מבית המשפט יכולתי לבלות כל יום 10־12 שעות בכתיבה בלי כל קושי ואחר־כך להרצות. בינתיים חליתי במחלה קשה ואחרי 3־4 שעות כתיבה אני מתעייף, אז אני יוצא לטיול ואח"כ נח. אחרי הצהרים שוב כותב ועונה למכתבים. אני עונה לכל מכתב שאני מקבל, גם מאנשים שאינני מכיר. אני ממשיך לקבל גם מכתבי איומים, היום, אלה בעיקר איומים באש הגיהינום. בערב, בדרך כלל, אני מרצה. לקולנוע אינני הולך, לתיאטרון, בשנים האחרונות, רק לעיתים רחוקות. לקונצרטים אני צריך ללכת כדי לראות את מיכל, אשתי... הולך לקונצרט פעמיים בשבוע. יש קונצרטים המשעממים אותי מבחי־...

השופט חיים כהן: בילדותי רציתי להיות רב.

...רה, בדרך כלל אני צופה בטלוויזיה, כי זה מסיח את הדעת. אם אני הולך למיטה ישר משולחן הכתיבה אינני יכול להרדם. אין תכניות שאני אוהב במיוחד, אני צופה במה שמקרינים באותה שעה. זה עוזר לי להרדם.

הבית זה המקום היחיד שאני מרגיש בו בבית. כשאני נמצא במקום אחר זמן קצת יותר מדי ממושך אני מרגיש באופן פיזי שאינני יכול לסבול יותר, שאני מוכרח לחזור הביתה. וזה מתבטא בדברים פרוזאים מאד כמו שילשולים וכאבי ראש. רק כשאני ...לים, בבית, אני מרגיש בסדר. אף פעם לא ניתקתי את הקשר עם הבית. גם כששכבתי בבית משפט, באחוזת בוקר תמיד סיפרתי למיכל על המשפטים...

מכל הדברים שעשית, במה אתה הכי גאה? *בילדי. ולעשות אותם לא היה מאמץ פיזי גדול... לחנך ולגדל אותם היה תענוג בלתי פוסק.*

מה החסרונות שלך? *אני אוהב מותרות. אוהב את הטוב ביותר. אם פעם אני הולך לבית מלון, אינני הולך למלון של 4 כוכבים אם יש מלון של 5 כוכבים. אם אני הולך למסעדה, לא הולך לשניה בטיבה אלא לראשונה.*

מה עוד היית רוצה ללמוד? *אני לא מבין, למשל, שום דבר במחשבים וזה נראה לי חסר מסויים, אבל התייאשתי מלהבין את זה אי פעם. הייתי רוצה ללמוד קצת יותר פסיכיאטריה ופסיכולוגיה מודרנית. אני קצת מיושן בשטח זה. וערבית. גם שפה וגם תרבות.*

מה אתה אוהב לאכול? *אוכל טוב. עכשיו אני מאד נזהר כי הרופאים אסרו עלי, אבל כשהייתי בגיל העמידה, או ליתר דיוק, בגיל הישיבה במסעדות, אהבתי את זה מאד. גם לשתות. בבית המשפט העליון, מאחורי כרך מסויים בחדרו של זוסמן, עמד בקבוק קוניאק משובח. בהפסקה, כשאחרים שתו קפה, אנחנו שתינו כוסית קוניאק.*

מה עוזר לך להתרכז? *אני מרוכז מטבע בריאתי. לא צריך עזרה. לפעמים יותר מדי מרוכז וכשמדברים אלי – אני לא שומע מילה.*

מה מרגיע אותך? *לפעמים אני מתרגש מדברים שקורים, אבל זה עובר כשאני בבית.*

מה רצית להיות כשהיית ילד? *רב. וזה לא עבר לי אף פעם. התאהבתי במשפט העברי כשלמדתי גמרא והחלטתי לעבור למשפטים, אבל למעשה נשארתי עם מדעי היהדות כל ימי חיי.*

מי היו הגיבורים הספרותיים שלך? *גתה, אותו אני אוהב עד היום. כבר לא קורא אותו, אבל זוכר. ואובידיוס והורציוס וסנקה וקיקרו.*

איזו אישיות הסטורית אתה מעריך במיוחד? *שפינוזה, הרב קוק והיינריך היינה.*

מהו זכרון הילדות החזק שלך? *יחסי עם סבתי, הרבנית. היא שנטעה בי את אהבת המוסיקה. היה לה מינוי לאופרה, דבר שהיה בלתי רגיל אצל יהודים אורתודוכסיים. כל יום חמישי בערב הלכה לאופרה ותמיד לקחה את אחד מנכדיה וכך, בין גיל 12 ל־18, שמעתי את רוב האופרות.*

מי החברים שלך? *רוב האנשים איתם עמדתי בקשרי ידידות הדוקים כבר הלכו לעולמם. אבל יש לי קשרים מקצועיים ורוחניים גם עם צעירים.*

מי השונאים שלך? *הדתיים הקיצוניים. בשבילם אני הרבה יותר בזוי ומסוכן, ממש בוגד, מפני שבאתי מתוך המחנה.*

למי היית רוצה להחטיף סטירת לחי? *יש כמה אנשים שאני סולד מהם. אבל להעלות על הדעת שהייתי נותן סטירת לחי לרב כהנא למשל... לא הייתי מסוגל לנגוע בו.*

מי ישראלי בעיניך? *מי שמזדהה עם מדינת ישראל להלכה ולמעשה. בין יהודי ובין לא יהודי, בין שנתגייר כהלכה ובין שנתגייר שלא כהלכה.*

מה משמעות הכסף בשבילך? *כסף חשוב לי להוצאה. אין לי חסכונות מפני שאני מוציא כל מה שיש לי. כל מה שאני קונה צריך להיות באיכות הטובה ביותר.*

מה אתה אוהב לקנות? *בגדים לאשתי ולנכדות שלי. ואני עושה זאת בהצלחה עצומה. אני אוהב לפנק.*

איך אתה מפנק את עצמך? *קונה ספרים.*

מה עוד היית רוצה לעשות? *לחוקק חוק פלילי חדש בדיני אישות וחוקים חדשים בנוגע לזכויות האזרח. אבל אלה חלומות באספמיה. ענין מעשי היה לעשות עוד טיולים בחו"ל, אבל לזה אין לי שום חשק. המחלה תפסה אותי בחו"ל ומאז אני נרתע.*

על מה אתה מתחרט? *לא מתחרט. יש כמה פסקי דין שהזדמן לי אחר־כך להודות בטעותי. ובודאי טעיתי ביותר מקרים ממה שהיתה לי הזדמנות להשתכנע. בשר ודם טועה. אף פעם לא התיימרתי להיות כל יכול, כל יודע, מחשב או מכונה.*

רגה שלהם. אני כבר יכול להרשות לעצמי לעסוק ב'עניני נצח'. אילו שאלת אותי אם הייתי רוצה להיות היום צעיר, הייתי עונה לך בשלילה. לא הייתי בוחר תקופה אחרת בשביל נעורי. אילו ניתנה לי הבחירה, הייתי בוחר תקופה קצת שונה לגיל הזהב שלי. הייתי רוצה לחיות בתקופה של שלום. אילו היה שלום, היינו יכולים להביא תיקונים גם בכל הדברים האחרים, אפילו בעניני דת. אני חושב שבזמנו עשינו שגיאה גדולה בכך שנתנו לדתיים את הסמכות בעניני גירושים ונישואין. דרך השימוש שלהם בסמכות שהוענקה להם מוכיחה זאת. והמצב נותן פתחים לסחיטות חדשות. הם אולי לא מתחזקים מבחינה מספרית, אבל מתגברים מבחינת העוצמה, הכוח וחוסר הסובלנות שלהם. לא

שופט סנילי מהווה סכנה עצומה במערכת המשפט, אבל שום שופט לא יודע שהוא סנילי, ומכיוון שאי אפשר לפטר שופט, הסכנה קיימת.

היה לנו אפילו יום אחד של שקט, לחזור אל עצמנו, לחשוב קצת, להרגע. היו לנו יותר מדי מריבות פוליטיות, דתיות, צבאיות ועכשיו אנחנו נמצאים באמצע מלחמת תרבות. היו גם השגים תרבותיים, חקלאיים, תעשייתיים, ויש לנו מערכת משפטית למופת. בסך הכל אנחנו חיים לא רע בהשוואה לכמה מדינות אחרות. אבל לומר שהמדינה היא הצלחה? לא מיניה ולא מקצתיה. הקימונו את המדינה לא לשמה, אלא כדי להשיג את מה שנקרא 'הגשמת הציונות'. בן־גוריון חשב שנשיג את המטרה הזאת תוך שנים ספורות. עברו 38 שנים ואנחנו עומדים עדיין בהתחלה. לא היה לנו זמן. הסימן הראשון לכך שהדברים לא מתפתחים פה כמו שצריך היה שהעליה לא באה. פעם האמנו שיהודי שמכבד את עצמו ואת יהדותו לא יישאר בחוץ, שיבוא עם משפחתו, הונו והכישורים שלו. למעשה, היו לנו רק עליות של קטסטרופות וכמה מהבעיות החמורות נולדו במעברות. על המשבר הזה עדיין לא התגברנו לגמרי. העובדה שיהודים רוסים שקיבלו ויזות לישראל, הלכו לאמריקה – זה הכשלון הכי גדול שהיה לנו...

...אתו יותר מדי כרעינות. אני אפילו כבר לא מדבר את השפה שלהם. אבל אני נהנה מהם מפני שאני שומע וקורא שהם מסוגלים ליצור לעצמם דעות משלהם והדעות שלהם נכונות.

ראיינה: נורית ברצקי

צילום: יוסי זמיר (סקופ 80)

כשקדאפי משתעל, אמריקה יודעת

אוזניים לאנטנה

בתוך מצודה במעבה היער, במדינת מרילנד ארה"ב, שוכנת סוכנות הביון המשוכללת ביותר בעולם. זוהי נס"א – הסוכנות לבטחון לאומי של ארצות הברית. שלא כמו סוכנויות הריגול והבטחון האחרות – על נס"א אין פיקוח. זהו מכשיר רב־עוצמה, המצותת לכל העולם באמצעים אלקטרוניים חדישים ובעוצמת מיחשוב מדהימה, שהאוזניים שלו מסוגלות לחדור לבונקר של קדאפי ומעבר לחומות הקרמלין.

מאת אריק לורן
צילומים: איבון המסי, שירות „גאמא"

כאשר קדאפי או גורבאצ'וב משתעלים, נס"א יודעת – זו האימרה הרווחת בסוכנות לבטחון לאומי של ארה"ב(National Security Agency) או בכינויה המקוצר NSA. ויותר ברצינות, האוזניים הארוכות של הסוכנות לבטחון לאומי מצותתות כל שנה ליותר מ־24 מיליון שיחות בעולם כולו, ולאחר שנקלטו ופוענחו הן מועברות לסוכנויות הביון והבטחון האחרות של אמריקה. נס"א, שכמעט אינה מוכרת לציבור האמריקני, ועוד פחות מוכרת במדינות אחרות, היא מכשיר הריגול החזק ביותר בעולם. באמצעותה מאזינים האמריקנים באורח קבע לשיחות הפרטיות של מנהיגי ערב וברית המועצות, כמו־גם לשיחות של בעלות־ברית, ובעצם יכולים להגיע עד לבונקר של שליט לוב בטריפולי או מעבר לחומות הקרמלין. הכל למען בטחון העולם החופשי.

„גאמא גופי" הוא למשל שם הצופן לשיחות הסודיות ביותר המתקיימות במוסקווה, שתוכנן מועבר לפקידים אמריקניים בכירים. שיחות אלה עוסקות בפגישות שמקיים גורבאצ'וב במשרדו, בשיחות של גרומיקו בבית־הנופש שלו, או בשיחות שמנהל שר החוץ ארוארד שוורדנדזה עם עוזריו מהלימוזינה שלו. ישנן עוד דוגמאות רבות לאופן בה ארצות הברית של אמריקה, האימפריה האדירה ביותר בעולם, מנהלת מעקב אחר יריבתה העיקרית. שכן לפעמים, ברית המועצות אינה רק יריבה – היא האוייב.

כשהקוסמונאוט הסובייטי קומארוב מת בחלל ב־1967, נודע הדבר מיד לאמריקניים, אם כי הסובייטים עצמם עיכבו את פרסום הידיעה. כל התקשורת בין רכב החלל לחדר־הבקרה הסובייטי נרשמה ופוענחה, והאמריקנים ידעו אפילו באיזה רגע אבד הקשר עם רכב החלל, שלא הצליח להאיט את כניסתו חזרה לאטמוספירה של כדור הארץ. לכשאפסה התקווה להציל את קומארוב, שוחח עמו ראש־הממשלה דאז, אלכסיי קוסיגין. קוסיגין אמר לקומארוב שהוא גיבור ברית מועצות וזיכה אותו באות הצטיינות. לקוסמונאוט, שגורלו נחרץ למוות, ניתן לדבר עם אשתו, להרגיע אותה ולייעץ לה לגבי חינוך הילדים. רק בשניות האחרונות של הסוף הנורא נשבר קומארוב וצעק: „אני לא רוצה למות, עשו משהו". רכב החלל, שנכנס לאטמוספירה הלוהטת של כדור הארץ בזווית חדה מדי, התלהט. בשניה האחרונה של חיין פלט קומארוב צעקה מבועתת, לפני שרכב החלל התפוצץ. גם אנשי נס"א היו שם, בהאזנה, מתעדים כל אלפית־שניה של הטרגדיה. בשקט, כמנהגם.

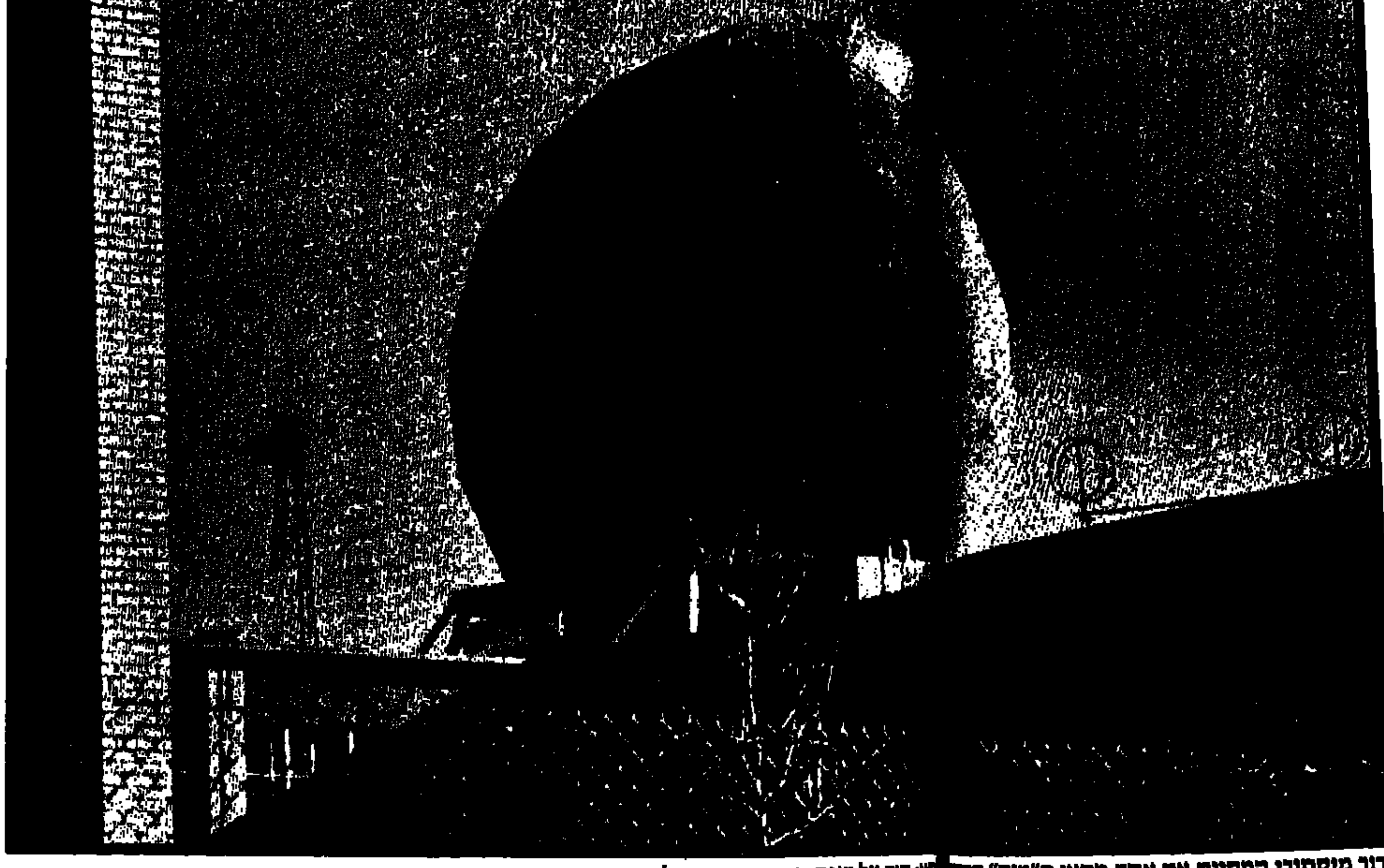
אין כמעט אזרח אמריקני שלא שמע על ה־FBI ועל ה־CIA. אבל פחות מאחוז אחד מהאמריקנים יודעים על קיומה של נס"א המסתורית, למרות היותה סוכנות הביון החזקה מכולן.

תקציב שנתי של 12 מיליארד דולר מאפשר ל־60,000 אנשים מיומנים ברחבי העולם לשפר כל הזמן את הרשת האלקטרונית המדהימה של מקורות לאיסוף מידע. נתונים צבאיים, דיפלומאטיים ואלקטרוניים הופכים באמצעות נס"א למידע שימושי. שום שיחה, דרך טלפון, דרך כבלים או דרך לווין, אינה נעלמת מעיניה החודרות של נס"א.

מחשבים רבי עוצמה מתוכנתים לצותת לשיחות על־פי שמות ומלות מפתח, מתוך יותר מחצי מיליון שיחות שעוברות דרך מכשירי הציתות כל יום.

נס"א • הוקמה ב־4 בנובמבר 1952, בתקופת־הכהונה השניה של הנשיא טרומן. בניגוד ל־CIA, אין חוק המסדיר את פעילותה, ואפילו לקונגרס אין פיקוח עליה. יש רק מסמכים שנועדו להגן על פעולותיה. אפילו ההוראה מספר 6 לסוכנות לבטחון לאומי, אשר ניסחה את הקווים המנחים לפעילות נס"א, היא סודית. היה זה בעיצומה של המלחמה הקרה.

חלק ממערך האנטנות בפורט מיד: מעקב על תאי טלפון בבריטניה.

כדור מיסתורי המחווה את אחד מתאי ה"מוח" הש[illegible]א: היד על דופק התקשורת העולמית.

נשיאים אמריקניים ממפלגות שונות דחו בקשות מצד ועדות פיקוח של הקונגרס לקבל יותר מידע על נס"א. ההוראה נשמרה באדיקות, כדי להגן על מערכת העצבים הרגישה של המכשיר היקר ביותר של האמריקנים במלחמת־הביון נגד ברית המועצות, ולמעשה, נגד כל יצור אנושי או ארגון, שינסו לפגוע בבטחונה של ארצות הברית בכל מקום בעולם. הסודיות האופפת את נס"א רבה כל כך, שב־15 השנים הראשונות של קיומה לא הוזכר שמה רשמית ולוא גם במסמך אחד.

מטה נס"א בפורט מיד, מרילנד, מרחק כשעה נסיעה מוושינגטון, משתרע על פני 15 הקטארים בטבורו של יער אורנים, מבודד לגמרי. זה אתר מרשים הרבה יותר ממטה CIA, בלאנגלי שבווירג'יניה.

שלושה מחסומים נפרדים של גדרות תיל, כל אחת מתנשאת לגובה שלושה מטרים. סיורים עם כלבים, חיישנים אלקטרוניים מחוץ לבניין ובתוכו. כביש גישה שמור היטב בתוך מצודת הפלדה והזכוכית. בדיקות זהות שגרתיות של העובדים. מסמכים סודיים מוחזקים בכספות השמורות יום ולילה, ומוגנות בידי שלושה צירופים שונים. בשאלות של בטיחות, מנהלי נס"א לא משאירים הרבה ליד הגורל.

עובדים, המורשים להכנס למצודה, עברו תחקירים בטחוניים מעמיקים ביותר לפני שנתקבלו לעבודה. מקום לידה, השכלה, שכנים, ידידים ומכרים לשעבר – כל הפרטים האלה אומתו ונבדקו היטב, כדי שלא יתגלו לאחר מכן כסיכון בטחוני. כל העובדים עוברים באורח סדיר בדיקות של גלאי־שקר, בלי להתחשב בדרגה או בוותק בנס"א. כל אחד עלול להפוך לבוגד... יותר מהרגל, יותר מטבע שני, צו הבטיחות הופך לחוש אצל עובדי נס"א. אחדים מהם אפילו לא סיפרו למשפחותיהם כמה בדיוק הם עוסקים. העובדים מתלוצצים ביניהם, כי פירוש ראשי התיבות NSA הוא "Never Say Anything" – לעולם אל תאמר דבר.

אין צורך לומר, שבשביל הקג"ב או המודיעין הצבאי הסובייטיים, נס"א היא מטרה ראשונה במעלה. חלק מציוד עיבוד־הנתונים המתוחכם ביותר בעולם תוכנן במיוחד לפי מיפרטים של נס"א ומשמש את הסוכנות. המחשבים מסוגלים לפענח תוך דקה עד 600 שורות של תקשורת מוצפנת. מרכז המחשבים של נס"א, הממוקם בלב פורט מיד, נחלק לשתי אונות, כמו המוח האנושי. האונה הימנית נקראת „קארילון" והשמאלית – „לורדסטון".

בקארילון ישנם ארבעה מחשבי י.ב.מ. 3033, המחוברים זה לזה ולמדפסות שמסוגלות לייצר 22,000 שורות בדקה. לורדסטון מרשימה עוד יותר, עם מחשבי־על „קריי" ויבמ, שכל אחד מהם מסוגל לבצע 150־200 מיליון חישובים בשניה. גם מחשבים אלה קשורים זה לזה, ומסוגלים להעביר 320 מיליון מלים בשניה – שווה ערך ל־2,500 ספרים בני 300 עמודים – כל אחד.

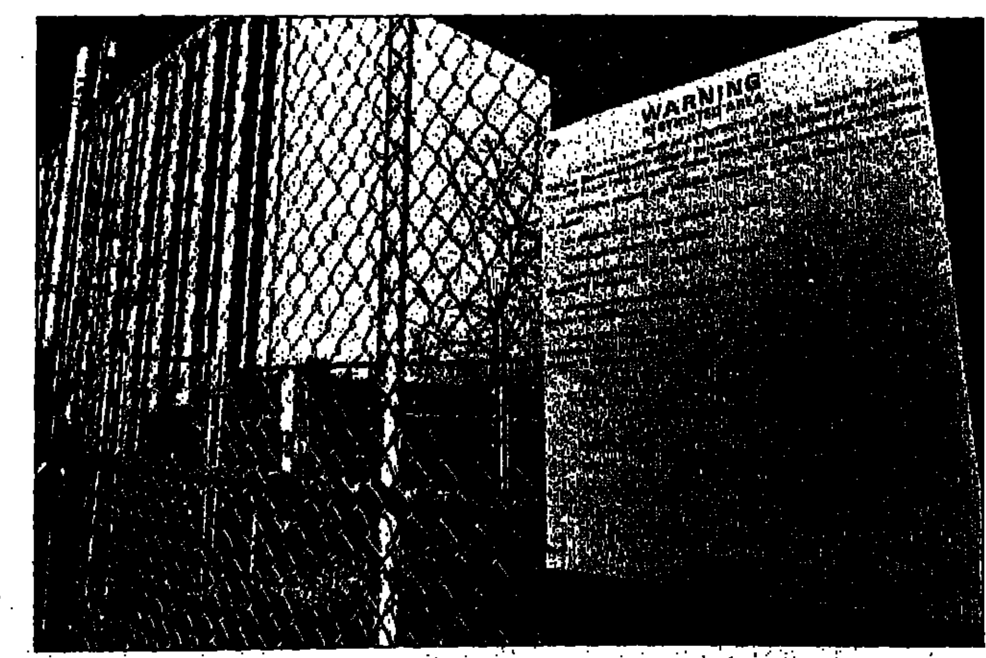
קארילון ולורדסטון קשורות גם ל־3,000 המומחים של נס"א במדינות שונות, בהן יפאן, טאיוואן, קוריאה הדרומית, גרמניה המערבית, האיים האזוריים, דרום אפריקה ותורכיה. בתורכיה, למשל, מאיישת נס"א מספר עמדות־האזנה חיוניות לאורך הגבול עם ברית המועצות. משם יכולה נס"א לצותת לבסיסי השיגור האסטרטגיים של הסובייטיים לחופי הים הכספי, כמו גם לאזור הניסויים טוריטאם במרכז אסיה, שם בוחנת ברית המועצות כלי שיגור אסטראטגיים חדשים.

רוב עמדות־ההאזנה האלה אוטומאטיות לחלוטין, מבודדות על רכסי הרים, ומתוכנתות לפענח מיד נתונים טלמטריים של טילים סובייטיים. נתונים אלה מועברים מיד באמצעות לוויין לאלסקה, שם מנסים, באמצעות מטוסים עמוסים ציוד אלקטרוני, לתעד את השלבים המאוחרים של מעוף הטיל הסובייטי.

רוב עבודתם של מומחי נס"א בפורט מיד כוללת בדיקות מוצלבות ומיון מידע באותו נושא שנאסף ממקורות שונים. למשל, כל התקשורת בין ברית המועצות לשותפותיה בגוש המזרחי עוברת מעקב מתורכיה, מגרמניה המערבית או ממקומות אחרים. לנס"א יש גם עמדת ציתות אחר סין, הממוקמת בהונג קונג.

ארבעה מיליון תווים מועברים כל שניה במחשבים של נס"א במרילנד. המחשבים מתוכנתים לזהות מיד כל שינוי בדפוס זרימת המידע העולמי. כל חריגה נבדקת מיד, תחילה בידי המחשב ולאחר מכן בעיניים אנושיות. ניתן, בעקרון, לצותת לכל התקשורת וזרם המידע, בין אם הם מלאכותיים ובין אם הם אנושיים, בין ארצות הברית לאירופה. כל תאי הטלפון הציבוריים בארצות הברית ובבריטניה נמצאים אף הם תחת מעקב.

אילו כל זרימת המידע של האדם היתה צריכה לעבור בנקודה אחת ויחידה על פני כדור הארץ, נקודה זו היתה פורט מיד, שם מקיימת אמריקה מעקב ערני אחר הדופק של התקשורת העולמית, של התרבות המודרנית. ■

מסך הברזל סביב מטה סוכנות הבטחון: אין פיקוח מעבר לגדר.

שֶׁמֶן טוב

(המשך מעמוד 15)

כשהייתי ילד, זה מאד הפריע לי. הורי תמיד שמרו עלי, תמיד פחדו שיקרה לי משהו, עצרו אותי. כשהייתי בן 13 הם נאלצו לשלוח אותי לקיבוץ, כי פשוט אי־אפשר היה להשתלט עלי. הייתי פרא אדם. הייתי ארבע שנים ילד חוץ בקיבוץ מזרע, ואני זוכר את זה כאחת התקופות היפות בחיי. בקיבוץ גם קיבלתי את הכינוי שמן. היתה שם ילדה אחת, עולה חדשה מפולניה, שאני הייתי יורד לחייה. יום אחד עצבנתי אותה נורא, והיא רצתה לקלל אותי, אז צעקה אלי שְׁמָן אחר, ומאז נדבק לי הכינוי.

אבא שלי היה נגר והוא זה שהכניס אותי למקצוע. אני במקצועי נגר. אבל למרות ששנינו עבדנו באותו מקצוע, ודעתו היתה חשובה לי, הוא מעולם, אפילו פעם אחת לא אמר לי מילה טובה על עבודתי. אף פעם לא שמעתי ממנו התייחסות חיובית. וזה היה לי קשה מאד, כל־כך ציפיתי שיעריך את עבודתי. יום אחד לקחתי אותו להופעה בהיכל התרבות של איזה להקה מחוץ־לארץ. בסיום ההופעה אמר לי אבא בהתרגשות: 'תראה איך הם עובדים שם בחו"ל, תראה איזה תפאורות הם עושים. הלוואי שהיינו מגיעים בארץ לרמה הזאת'. אבא, אמרתי לו, את התפאורה הזאת אני עשיתי. זה היה רגע מביך מאד. הוא לא ידע בדיוק איך להתייחס אל הענין. אבל מילה טובה הוא לא אמר גם אז. אם אני חושב על זה היום, אולי הוא בעצם פחד מעין־הרע.

זה לא שהוא לא עזר, בסתר לבו אני בטוח שהוא רצה שאני אצליח, וחשב שעבודתי טובה. רק שהוא לעולם לא עודד אותי.

כשהייתי בן 22 ואשתי בת 21, עזבנו את סאסא וחזרנו לתל־אביב. שנה עבדתי כנגר בסולל־בונה. בעשר בבוקר כבר הייתי גומר את כל העבודה, כולל הפרמיות והנורמות. אחרי שנה פיטרו אותי, ואבא שלי קנה לי חלק בנגריה, עם עוד שני אנשים. עשינו רהיטים. משעמם עד מוות. יום אחד קיבלתי הודעה מיהודה שבק, חברי, היום שותפי, לבוא דחוף להפגש עם יענקל'ה אגמון, אז מנהל הקאמרי, ועם הבמאי גרשון פלוטקין. הסתבר שיענקל'ה זרק אז את בונה התפאורות של התיאטרון, בלי שתהיה לו מישהו שיחליף את האיש. היה אז רק אדם אחד שבנה תפאורות להצגות. שבק נזכר שבתנועה הייתי בונה תפאורות להופעות של החברה, והריץ אלי הודעה דחופה.

באתי, בלי שיהיה לי מושג איך עושים תפאורה. גרשון פלוטקין שאל: 'אתה יודע מה זה קוליסה'. אמרתי: לא, אבל אני מוכן ללמוד. בלית־ברירה נתנו לי העבודה. הייתי צריך לבנות תפאורה להצגה 'מלאך האבן', שזאת עבודה, שעד היום, אחרי שלושים שנה בעסק, הייתי צריך להתאמץ כדי להוציא מתחת־ידי. בשמחה עזבתי את השותפות בנגריה, שכרתי מחסן קטן והתחלתי לעבוד. ביום ובשעה שנקבעה, הגשתי להם תפאורה מוכנה. כך התחלתי לעבוד בתיאטרון.

יום אחד באו אלי שני חברי, ארם ויהודה, ואמרו – בואו נקים לנו חברה משלנו. יהודה עזב את הקאמרי, ארם גם כן השתחרר מאיזו עבודה, והקמנו את ארגונית. בהתחלה אני הייתי עסוק רק בבנית תפאורות, והם עשו את האירועים הגדולים. אחר־כך איחדנו את כל העסק יחד, הקמנו את בית־המלאכה הגדול בקרית־שאול, ומאז, עשרים שנה, אנחנו יחד. ירקנו דם עד שהגענו לאן שהגענו. היינו עובדים עשרים שעות ביממה. לילות שלמים. אבל אהבנו את מה שאנחנו עושים, ואהבנו אחד את השני. וזה לא השתנה עד היום. וזה הכיף שלנו.

למרות שאני בן 52, נשארתי ילד בנשמתי. לפעמים אני חושב, אתה בן 52. לא יכול להיות זה מישהו אחר. אני משתולל עם החברים של בתי שהיא בת ה־24, ואף אחד לא יגיד שיש בינינו הבדל. בכלל, נשארתי ילד בנשמתי. אין לך מושג איך אני נהנה כשאני מכין תפאורות לילדים. החלום שלי זה להקים דיסנילנד בארץ. אפילו חשבו על זה פעם ברצינות. זה נפל בגלל בעיות של כסף. אין מספיק אנשים בארץ, בכדי להצדיק הוצאה כל־כך גדולה. הדבר היחד שעבר לי עם הגיל, זה הכוחות לעבוד ימים ולילות. היום אני עובד משמונה עד ארבע אחר־הצהריים. אחר־כך העסק נסגר והולכים הביתה.

את שעות הפנאי אני מבלה בעיקר עם חברים, ויש ברוך־השם הרבה. פעם הייתי יוצא המון, מבלה לילות שלמים. בשלב מסויים זה נמאס, התחיל לחזור על עצמו, אז הפסקתי. לפעמים אני הולך ביום שישי לבוננזה, לכמה שעות. נורא נחמד שם ביום שישי. רוקדים ואלסים וטנגו, ממש כמו פעם. בכלל אני טיפוס מאד נוסטאלגי. ערבי נוסטלגיה מרגשים אותי עד דמעות. זה עובר עלי חזק. לגבי דברים אחרים, אין לי סנטימנטים. אני זורק מהר דברים, וקולט חרשים באותה מהירות. כשהייתי נשוי, גרתי בווילה, שלושה מפלסים, עם דונם אדמה מסביב. גרתי שם המון שנים, גידלתי שם ארבעה ילדים. אני עובר היום ליד המקום שהיה פעם ביתי, ואני לא מרגיש שום געגועים. די. זה מאחורי. היום אני גר בדירה, באחד הרחובות הסואנים של תל־אביב, ואני מאושר. כל הקצב של חיי־העיר מונח לי מתחת לידיים. המוני אנשים, פעילות. אני מת על זה. מה שהיה, היה.

רק לדבר אחד אני מתגעגע – לתנועה, כל רגע פנוי שהיה לי אז, בילדותי, הייתי מבלה שם. אנחנו, אלה שילדותם ונעוריהם עברו עליהם בתנועה, השארנו שם חתיכת חיים רצינית. חבל שזה איננו היום.

יש לי גם רגעים עצובים. בעיקר כשאני לבד, ובעיקר לפני חגים. אני חושב אז על הילדים, על זה שחבל שלא נוכל להיות כולנו יחד. אבל זה קורה לי מעט מאד פעמים. בדרך־כלל אני באמת ארם שמח. את ליל הסדר הקרוב, למשל, אני עושה אצלי. יבואו הרבה חברים, ויהיה על־הכיפק. בחגים אני בדרך־כלל עם חברים. אם אני אתחתן פעם נוספת? אני באמת לא יודע. לא נראה לי. זקנה? יש לי חלום: להקים בית אבות לאמנים ושחקנים. יכול להיות נהדר. נשב לנו שם, כל האמנים הזקנים, נצחק, נשתעשע, נספר סיפורים ובדיחות ונעביר את זקנתנו בכיף. מעבר לזה אני לא חושב על זה הרבה. למה לי?"

יעל פז־מלמד

שמן אוהב לעשות טוב לאחרים.

גם ועידת חרות וגם ממלכת הילדים

באולם הענק של "ארגונית" בקרית־שאול עבדו בשבועות האחרונים במרץ על "ממלכת הילדים", המקבילה החיפאית של מדינת הילדים בתל־אביב. היוזמה, ההפקה והביצוע, כולם של ארגונית. [illegible] יהודה שבק ושמן, הציעו לראש־עירית חיפה הצעה שאי־אפשר לסרב לה. "בוא נעגוד את גן האם", אמרו לו, "ונהפוך אותו לממלכת הילדים". גוראל קנה את הרעיון, וממלכת הילדים קמה והיתה. [illegible]

המקום, הדפסת ומכירת כרטיסים, הפעלת מערכות קול, ושאר צרות הכרוכות בעסק הזה. בנוסף לאירועי־הענק, עוסקים בארגונית בעבודת היום־יום, שהיא בנית תפאורות להצגות תיאטרון, וייצוא תפאורות לאופרה של בוסטון.

עשרים עובדים קבועים יש בארגונית. בשעת הצורך מתגברים אותם. עושים שם הרבה מאד עבודות לארגונים ולישובים. [illegible]

עשה "סדר פסח" במשרדך עם המחשב האישי הרב-שימושי של יבם

השנה, במקום לעשות במשרדך "נקיון פסח" רגיל, כדאי שתעשה בו סדר יסודי יותר.

המחשב האישי הרב-שימושי (תואר לו ראוי כל אחד מבני משפחת המחשבים האישיים של יבם) יכול לסייע לך בהשלמת משימה זו.

המחשב האישי הרב-שימושי של יבם עם תוכנה מתאימה, יכולים להחליף חלק ניכר מהציוד המסורתי במשרדך ולבצע את העבודה במקומו במהירות גדולה יותר וביתר יעילות.

קח לדוגמא מחשב אישי של יבם עם תוכנה לעיבוד תמלילים. בעזרתם תוכל להוציא את מכונת הכתיבה הישנה שלך למנוחה ארוכה. שוב לא יהיה צורך בהדפסות חוזרות ונשנות של מסמכים שיש להכניס בהם שינויים. באמצעות המחשב האישי תבצע תיקון על גבי המצג והתוצאה מסמך מושלם ו... סלי ניירות ריקים.

עכשיו תן מבט בשולחן העבודה שלך. יתכן שהוא עדיין עמוס בערימות נייר ובחומר "שימושי" כמו מסמכים ותזכירים דחופים משנת 83', מכונת חישוב מודל 70', דפי מאזן מהשנה שעברה, תוכנית שיווק לשנה הבאה ומספר חשבונות שעדיין לא נפרעו.

אם תשמור את המידע החשוב לך במחשב האישי הרב-שימושי של יבם תוכל להעביר את כל ערימות הנייר הללו לתוך ארגז, להשליכו למחסן ולהמשיך בעבודתך כששולחנך נקי וכל המידע בהישג ידך בכל עת שתזדקק לו.

ועתה התיקיה הגדושה. האין היא זקוקה לנקיון יסודי וסדר חדש?
מחשב אישי רב-שימושי של יבם יאפשר לך לשמור, על גבי מספר תקליטונים זעירים, אלפי מסמכים ומכתבים - ללא צורך בתיקיה. בעזרתו תוכל לאתר תוך שניות כל מסמך, לעיין בו, לערוך בו שינויים ולהשתמש בו כרצונך בלחיצת מספר קלידים בלבד.

המחשב האישי הרב-שימושי של יבם יכול לבצע עבורך גם משימות בלתי שגרתיות ופעולות שעד כה לא התאפשרו ללא רכישת ציוד מיוחד.

המחשב האישי של יבם יכול לשרת אותך, למשל, גם כמכשיר טלקס מתוחכם, המסוגל לטפל בכל תנועת הטלקס במשרדך:
קבלה ומשלוח, תיוק ושמירה של הודעות יוצאות ונכנסות, שליפה מהירה של הודעות ישנות ועוד.

אולם בכך לא די. המחשב האישי הרב-שימושי של יבם לא רק מחליף את כלי העבודה הישנים במשרדך אלא גם מבצע משימות שהאחרונים אף פעם לא יוכלו לבצע.
כמה פעמים סיפקה לך מכונת הכתיבה שלך דיווחים על תזרים המזומנים בעסקך?
האם הצליחה אי פעם מכונת החישוב שלך להפוך נתוני מלאי או מכירות לגרפים צבעוניים מרשימים?
המחשב האישי יכול לעשות זאת.

כדי להעניק למשרדך מראה ותפקוד חדשים, הכנס אל אחד המשווקים המורשים של יבם (פתוח גם בחול המועד...) ובקש ממנו להדגים בפניך את המחשב האישי הרב-שימושי של יבם.

חג שמח!

- איכות טל' 7511536; 03-7514302-4
- גטר טל' 299705; 03-285282-4
- טריפל די טל' 7510914; 03-7510195
- י.ל.ן/מת"מ טל' 383355; 03-381408
- לרגו מחשבים טל' 285151; 03-285222
- משוב טל' 7512641; 03-7511914-7
- מל"ל טל' 266292-6; 03-252884
- קומפיוטרלנד טל' 202525/6; 03-289520
- רשף טל' 322888; 03-324975

לחלק מהמשווקים סניפים נוספים ברחבי הארץ. פרטים בסניף המרכזי.

יבם IBM

פרעה סופ

חמש עשרה שנים משחזר הבמאי המצרי אבדס־סאלאם את עולמו של פרעה־אח'נאתון, המלך, שניסה להשליט מונותיאיזם במצרים הקדומה, יחד עם רעייתו היפהפיה נפרטיטי. הפקת ענק, עם אלפי ניצבים, ציירים ואמנים מנסים להחיות במדוייק תקופה זוהרת, לפני 3000 שנים, וכדי שיהיה אוטנטי – הכל עשוי זהב! אירוע קולנועי מדהים.

מאת ז'יל מרמה
שירות "גאמא", פאריס

„אני מעריך את הזהב על עיסקת הקרטון. הזהב הוא בשר האליםי" – הספינקס של הקולנוע המצרי מחייך.

שאדי אבדס־סאלאם, שם שכדאי לזכור. שם, המתהלך בצרפת, כמו וידוי בסוד: אלה שמכירים אותו (והם מעטים), חושבים אותו לאחד האמנים הגדולים ביותר. יצירתו: כמה סרטונים קצרים אבל בעיקר יצירת־מופת, „המומיה", שזכתה בפרס על שם ז'ורז' סארול בשנת 1970. סרט־מאורע! אבל סרט שלא יצא מעולם מארון־המתים של הסינמטקים מפני שצינורות ההפצה הגדולים לא התעניינו או בבמאי הקולנוע של העולם השלישי. הסרט, אגב, הוקרן בארץ במוזיאון תל־אביב.

אחר־כך וכלי שנפלה ברוחו, הטיל שאדי אבדס־סאלאם את עצמו להרפתקה חדשה. יותר מהרפתקה – אפופיאה! תכנית כמעט מטורפת!

שנים של חיפושים היסטוריים וארכיאולוגיים כדי לכתוב תסריט, לייצר תכשיטים, שרביטים, בגדים, רהיטים, רכב מלחמה וספינות מלכותיות; חודשים וחודשים של עבודה יומיומית כדי לשחזר ולצבוע מחדש את המקדשים, שאינם קיימים עוד ואת הקברים שחולו. חמש־עשרה שנים של הכנה והתלהבות כדי להעלות מן האוב את תקופת אח'נאתון, פרעה הכופר מהשושלת השמונה־עשרה.

„סרטי יהיה דף בהיסטוריה. אני מספר את עשרים שנות המלוכה שבהן כמעט התמוטטה הקיסרות החדשה, לפני יותר מ־3000 שנה: דף חשוב של מצרים הקדומה שייתכן כי בני־דורנו ימצאו בו את עצמם מחדש..." – אומר הבמאי, בן 58

כשעלה אמנחותפ הרביעי על כס המלוכה, הוא ניתק את קשריו עם מעמד הכוהנים רב־העוצמה של נוא־אמון והנהיג פולחן חדש: הערצה לגלגל השמש, אתון, בעל הקרניים הנדיבות המסתיימות בידיים. אמנחותפ גם שינה את שמו לאח'נאתון, „בנו של האל החי". נפרטיטי, רעייתו היפהפיה והמיסתורית זכתה לפסלים, בדומה לאלה. מעין איזיס, שחזרה לחיים בגלגול אחר, אם האמהות, אשת הנשים, דיוקן מושלם של האהבה!

הרחק מנוא־אמון הטמאה, במצרים התיכונה, נולדה בירה חדשה: „האופק המאיר של אתון", אח'תאתון, הידועה היום בשם תל אל־עמרנה, כ־300 ק"מ מדרום לקאהיר של ימינו. חסידי הדת החדשה ניפצו את האלים הישנים וטבחו את כוהני הפולחן של אמון, אותה פירמידה רותנית של מצרים הישנה. אירוע בזק, „עגל זהב" פרעוני. התורה של אח'נאתון, לבד מהאמונה העברית, היא הדת המונותיאיסטית היחידה בכל תולדות ימי קדם. אח'נאתון אף חיבר תפילה לאל האחד:

„אתה מקרין יופי באופק השמים,
הו אתון החי, שחיית הראשון
מאז יסדת את הארץ, יצרת את בני־האדם
למען בנך, שיצא מתוכך..."

שקוע בתוך „ההימנון לשמש" שלו, אין אח'נאתון רואה את המזימות המאיימות על קיסרות שתי האדמות. סמנחארה, אחיו הצעיר, ימות מרעל. פרעה החולם יצטרך לעזוב את השלטון לטובת אחיו הצעיר תות־ענח־אמון, שישוב לנוא־אמון כדי להחזיר את הפולחן הישן. המהפכה המיסטית של אח'נאתון תימשך עשרים שנה.

כמעט משך הזמן הדרוש לעשיית סרט זה. אבל איזה סרט! טרגדיה ששוחזרה עד פרטיה הזעירים ביותר, יצירה שבה שאדי אבדס־סאלאם גם מעביר מסר:

„מצרים אינה מכירה במורשתה הטרום־איסלאמית. אני לוחם נגד הניתוק הזה. באמצעות הקולנוע אני רוצה לעזור לדורות הצעירים להבין את עברם הקדוש, אותו ראי של ההווה, למצוא מחדש את זהותם העמוקה ואת האישור של אצילותם. איך נוכל להיות אנו עצמנו כשאנו דוחים חלק מתולדותינו?"

כדי להשיג את מטרתו הימר „במאי הפרעונים" על כל היופי ועל האיכות של העולם שייצר מחדש. דרישה של האמת ההיסטורית המגיעה לקיצוניות, עד קרחת של טרוף, אותה פרוורסיות של השלמות.

„לפני שאתחיל בהקרנה, אלמד את שחקני את הקצבים, התנועות, התנוחות מלפני 3000 שנה. צריך שהם יידעו ללכת יחפים, בצורה הטבעית ביותר בעולם בחול הלוהט..."

„ציוויתי על טובי האומנים של מוסקי, בקאהיר העתיקה, לייצר העתקים מדוייקים של תכשיטי האוצר של תות־ענח־אמון. אותם צבעים, אותם משקלים, אותם תומרים... או כמעט!"

מאחר ונחושת אינה מעלה פאטינה, העדיף שאדי אבדס־סאלאם מתכת יותר אצילה: כל תכשיטיו מצופים עכשיו בזהב ומשובצים באמייל. אשליה של פנינים, של אבן התכלת, מלכיט, אחלמה, אודם, טורקיז, לבה שחורה, מצלת השדה, ישפה... כל העתק שווה אוצר קטן בצד הפנימי של כל טבעת חקוק הסמל המלכותי של אח'נאתון, „בן השמש החי" ופרעה יחבוש על ראשו, כמו לפני 3000 שנה, את סמל שלטונו: קוברה עשויה מזהב.

„כדי להתקרב אל האמת, אני משתמש בחומרים האצילים ביותר. הבן אותי היטב: שחקני אינם שחקנים מקצועיים, גיליתי את אח'נאתון במקרה, ברחובות קאהיר. פגשתי כמה נפרטיטי אפשריות; נותר לי לבחור אותה... אני רוצה לצוות על שחקני לשחק בתפקיד, אלא לשים אותם במצב מושלם. על כן, כאשר יהיו מקושטים בזהב, לראשם – פיאה נכרית עתיקה מצמר כבשים, לבושים בכיסוי חלציים כפול תפור מהבד העדין ביותר של מצרים, או בבגדי כוהנים מעור נמר, יזרום בהם הדם של המלכים והמלכות, של הנסיכים והלוחמים, של הכוהנים והלבלרים בעורקיהם. הדם של זכרוננו. הם לא יהיו עוד שחקנים; הם יהפכו ליורשים"...

...דף בהיסטוריה. אני מספר את עשרים שנות המלוכה שבהן כמעט התמוטטה הקיסרות החדשה, לפני יותר מ־3000 שנה: דף חשוב של מצרים הקדומה שייתכן כי בני־דורנו ימצאו בו את עצמם מחדש.

הכל מוכן. יחד עם שני תפאורנים, אומסי אבו סייף וסאלאה מאריי, צייר וצבע הבמאי על קרטונים את המקדשים בעלי העמודים המוארים כאור קלוש, את האולמות הגדולים בעלי האריחים עם ציורי הפרחים והציפורים בסגנון עמרנה, את חדרי המתים המכוכבים כזהב, את הלוחמים בעלי שריוני הקשקשים, את המלכות הפאטאליות ברעליות בצבע אפור וסגול, עיניים, ששוכבת בהן הדרמה שהן תחיינה, אותן תהלוכות של כוהני דת בעלי ראשי החיות דרקונים ואותן שרשראות של שגרירים עמוסים במתנות היפות ביותר של ארמות אפריקה ואסיה... אקווארלים, פאסטלים וציורי טוש בעלי יופי רב. דגמים ליצירת־פאר!

„על ה'קרטונים' שלי ציירתי את המיכנים, את הנושאים, את הצבעים, את התנוחות, את המבטים הפנימיים, אבל גם את איכות האורות שירחצו כל תמונה. הסרט הזה אצלי בראש 15 שנים, תמונה אחרי תמונה. שום דבר לא הושאר בידי המקרה. כל תמונה מהווה אירוע בפני עצמה. אחרי ההסרטה של „המומיה", זרקתי 3 עד 4 אחוזים מהסרט, שהיא כמות קטנה מאוד. אני עושה מעט מאוד צילומים: לפני ההסרטה, הכל חזוי מראש, מחושב, חי עד מצבה של השמש בדיוק של דקה, אותו „אל חי" המאריך את הצללים של יצוריו..."

שיטות העבודה של שאדי אבדס־סאלאם הן יחידות במינן במצרים: התסריט הוא מדוייק. על הנייר הוא משיג את המצב הסופי, התוצאה, חשיבה. עבודה דומה לזו של ויסקונטי או של קורוסאווה, האמנים שהוא מעריץ יותר מכל.

ב„הוליווד של העולם הערבי", היצרן הגדול של מלודרמות ו„קומדיות־לוקוס", שאדי אבדס־סאלאם בודד. היצרנים והמפיצים מזלזלים בסרטיו. הם חושבים אותם לאיטיים מדי ולא מתאימים לטעמו של הקהל הגדול, האוהב פעולה, פזמונים, בכי ודם.

„השקעתי את כל הוני בהכנה של אח'נאטון. רשות העתיקות נותנת לי שליש מהמימון. ובנוסף לכך, אני סומך גם על תמיכתה של צרפת." ואכן, הומברט באלואן, הצרפתי שהיה המפיק־עמית של „בונאפארטה" מאת יוסוף שאהין, מוכן להמר על ההצלחה של אח'נאטון.

עכשיו נותר לטלטל את האדמיניסטרציה המצרית הכבדה מאוד כדי שיצירת־המופת הזאת תבקיע את הביצה.

תקציב המיבצע: קרוב לשני מיליארדים וחצי סנטימים. הפקה פרעונית. יותר מאלף ניצבים, מאות כלי־רכב, סוסים מקושטים בנוצות יען, כסאות מלכות, שרביטים וקמיעות מזהב, רהיטים מעץ הכנה משובץ שנהב, מנורות מבהט, דגלי כסף, וסמל השלטון, השוט האמיתי של תות־ענח־אמון הוא שיעבור מידיו של פרעה אחד לשני.

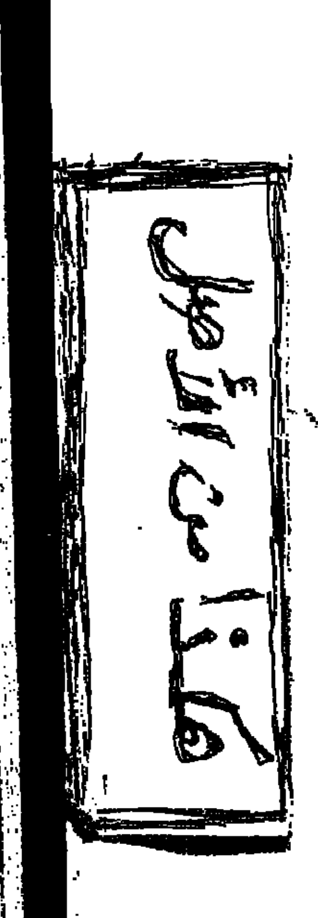
שפע של פאר בתוך התפאורה היפה ביותר של מצרים. זאת של גדות מלך־הנהרות, של נאות־מדבר ומדבריות, ופלא פלאים – המקדש הגדול של אמון בלוקסור, הרקע של התהלוכות הליליות... מתוך החול של עמק המלכים יקומו מחדש מיליוני נשמות שיצאו לפני 3000 שנה למסע הנצח.

האמנם זה סרטו? שאדי אבדס־סאלאם יצר את המכונה המוזרה ביותר להעתקת הזמן.

שאדי אבדס־סאלאם בין גרוטאות של פרעונים באולפני הקולנוע בדרך הפירמידות, עם העתק מאמייל ומצופה זהב של ענק מאוצרו של תות־ענח־אמון.

דיוקן של אח'נאתון, פרעה הכופר (אקווארלה של שאדי אבדס־סאלאם). לפי פסל המוצג במוזיאון ברלין. הענק והאפוד הועתקו מהאוצר של תות־ענח־אמון.

מאת יהודית חנוך

אזדין ומגע הקסמים

כשאזדין עליא היה הולך לקולנוע, בעיר הולדתו טוניס, הוא חלם איך ילביש את כל השחקניות. היום אזדין הוא המעצב הכי לוהט בעיר האורות ולא רק מפני שהוא סיפור טוב לתקשורת. הצבע שלו – שחור ובגדיו נעים בין נזירות לפריצות

על אזדין עליא שמעתם? אם לא, אתם בחברה טובה. עד לפני שנתיים היה האיש כמעט אנונימי. הכירו אותו רק בחוג מצומצם של אנשים שעושים אופנה, וכמה מאות נשים שלבשו את הבגדים שלו. עכשיו הוא מפורסם מאד, לפני שלושה חודשים קיבל את ה„אוסקר" של האופנה, כמעצב של שנת 1986, פרס שהוא כמו אישור של הממסד האופנתי שאזדין עליא, הוא „אחד משלנו".

איך הגיע האיש הקטן מטוניס (קומתו בקושי מגיעה למטר וחצי), למקום הכי חשוב באמצע האופנה הצרפתית?

אזדין עליא AZZEDINE ALAIA נולד וגדל בטוניס בבית שכולו נשים: „סבתי ודודותי שגידלו אותי עיצבו את גישתי לאופנה. כשהייתי ילד הייתי מוקסם מהבגדים שתמיד נתפרו בבית – כך סיפר, באחד הראיונות המעטים שהעניק – ידעתי שאהיה מעצב אופנה עוד ידעתי שיש אופנה בעולם – וזה היה חלום מוזר לנער טוניסאי באותם ימים. חשבתי שהצרפתיות לובשות רק שמלות קטנות ושחורות עם מחרוזות פנינים, כמו השחקניות שראיתי בסרטים, הייתי יושב בקולנוע וחולם איך אלביש אותן אחרת ביום מן הימים".

אזדין בא לפאריס, למד פיסול וצייר ב„בוזאר" בי"ס לאמנויות והתחיל לעבוד כשוליה בבית ציור. חמישה ימים הספיקו לו כדי לגלות שזה לא זה והוא עבר לבית האופנה של גי לארוש, החזיק מעמד שתי עונות עד שהחליט להיות עצמאי.

הוא שכר דירה ברחוב פריזאי אפור בשם רי דה בל שאס והתחיל לתפור שמלות שחורות קטנות לבורגניות צרפתיות. „זה לא היה קל, הצרפתיות יכולות לשגע בן אדם. – אומר אזדין ולהלביש אותן כמו שהן רוצות צריך הרבה סבלנות". פה צריך היה לרפד כתף שם להרחיב את המתניים, כמה זמן נמשך הקטע הזה של חייו הוא מסרב לגלות. קצת מיסתורין טובים לאגדה של המעצב הקטן שהיה למלך האופנה. יודעי דבר אומרים שזה היה בסוף שנות השישים. הוא התחיל עם תופרת אחת והיום, הוא עובד עם עשרים. לאט לאט, התחלפו הלקוחות. הבורגניות סולקו ולדירתו של אזדין התחילו להגיע אמניות, מעצבות פנים, פרסומאיות, נשים שרוצות להראות קצת אחרת. הן הצטופפו בסלון הקטן שלו לראות את הבגדים שהציג על ווליקה, אשה קטנה ולא צעירה עם שיער בלונדי, ופנים קצת מקומטות והתחילו להפיץ ברבים את הבשורה של אזדין.

הוא הלביש אותן בבגדי עור צמודים כמו כפפה, מעילים עם כתפיים רחבות רחבות וקישוטים של טבעות מתכת. חצאיות צמודות צמודות ואפודות שנראו כמו עור שני. זה היה לפני חמש שנים, כשהמעצבים היפאנים, חגגו ברחובות בבגדים עשויים מעשר שכבות – הסתובבו הלקוחות של אזדין לבושות בשחורים כי שחור זה הצבע שהוא הכי אוהב וגם הצבע היחיד שהוא לובש. הן נראו כמו תשלובת מוזרה בין נזירה לפרוצה, עוררו תשומת לב והביאו לדירתו הצנועה את כתבות האופנה.

מאז אזדין הוא סיפור הצלחה, אבל רק לאחרונה עקר מדירתו הצנועה, בה ישן, על מזרן שנפרש מתחת לשלחן העבודה. וכשהיתה מגיעה אליו זמרת הרוק טינה טרנר, לקוחתו המפורסמת ביותר, היה מזמין אותה למטבח ומבשל לה קוסקוס, כמו שהיא אוהבת. הבגדים שהיא לובשת בהופעותיה ובקסטות הווידאו כולם של אזדין.

יש בבגדים שלו פשטות נזירית, אבל הם צמודים לגוף, עם „חלונות", חריצים סרקים ושרוכים, שעושים אותם אירוטיים, ועם זאת יש בהם משהו עתידני.

הוא מקשט אותם במסמרי מתכת שהוא טוען שאין בהם כל מסר של אלימות, כי בצפון אפריקה, הם מקובלים כקישוט מזה שנים רבות.

„כשבגד צמוד לגוף, אשה הופכת להיות מאד מודעת לגופה ולעצמה – אומר אזדין – בגד צריך להתרגל למי שלובשת אותו ולהזדקן בכבוד. אנשים מקדישים יותר תשומת לב לגופם ועוברים על עצמם כדי להיראות יותר טוב, אפילו הצרפתיות התחילו להתעמל אז צריך לראות את זה גם בבגדים".

הצלחתו המדהימה של אזדין עליא אינה מקרית ובוודאי לא מפני שהוא טיפוס מעניין וסיפור טוב לתקשורת. הוא הצליח מפני שכמו צייר ופסל, יצר זרם חדש באופנה. בגדיו הוצגו לאחרונה במוזיאון שבעיר בורדו, בתצוגה שאליה הגיעו כל לקוחותיו המפורסמות ונציגי התקשורת.

אבל לא די להוציא קו חדש, צריך גם לכוון אותו לזמן הנכון שאנשים יהיו נכונים לקבל אותו ואזדין עליא תיזמן אותם בדיוק בזמן שהאנשים שעושים אופנה כבר גמרו לעשות את כל מה שיכלו בבגדים הגדולים והרפויים והרגיש שהזמן מתאים להדק את החגורה ולפתות אותנו לחזור למראה הצר והצמוד. ■

שחור, צמוד־צמוד עם רוכסנים – טיפוסי לאזדין בשתי גירסאות. משמאל: שמלה לבנה עם קשירות ופתחים, צמודה לגוף כמו עור שני. במרכז: אזדין עליה – הגאון התורן שעלה מטוניס לפאריס.

ציוד מתוחכם וכ"א מיומן

ב"קרנית מתכת" הרכוש היקר ביותר הוא העובדים ולכן משקיעים לא רק בהחלפת ציוד אלא בהכשרת כח אדם מיומן. "אנו מאמינים – אומר חיים ביליג, מנכ"ל קרנית – שכח אדם מיומן הוא הסוד להצלחה ויהיה זה הציוד המשוכלל והיקר ביותר. משום כך אנו מקפידים במיון כח אדם, ומשקיעים בהכשרתו את המכסימום".

"קרנית מתכת" מתמחה בתכנון וייצור של חלקים ומוצרים באיכות גבוהה, בעיבוד שבבי. אנו סוגרים מעגל של שלמות מתחילת התכנון ועד האספקה של המוצר ללקוח. בשלב של הטרום ייצור עוסקים מהנדסים ובעלי מקצוע מעולים בתכנון ותכנות ובקביעת לוח־זמנים לעבודה. בשלב רכישת חומר הגלם אנו מחזיקים מלאי של מתכות לצרכים המיידים וכן יש לנו קשרים אמינים לאספקת חומר גלם מסחרי ותעופתי בכל, כך שמחיר חומר הגלם הוא מינימלי ובאספקה מהירה. ברשותנו מכונות C.N.C ממוחשבות, מהחדישות ביותר שנמצאות בשווקים המבטיחות איכות.

בשלב הייצור ולאחריו אנו צמודים לביקורת איכות לפי התקן הנדרש.

"קרנית מתכת" מבטיחה לעמוד בזמני אספקה לארוז ולשלוח את המוצרים עד ללקוח לשביעות רצונו.

ברכישת חומר הגלם עוסקת חברת הבת של קרנית – חברת "עד סלע" המייצגת יצרנים וסטוקיסטים המתמחים בתחומים: פלדות דייק, מסוגסגות, כלים וכו', וכן מתכות תעופתיות שונות.

המפעל ממוקם בא.ז.ת. ברקן ליד אריאל.

למידע נוסף טל. 03-7512088, 03-9366967, ת.ד. 600 גבעתיים.

אוניטכניק מכונות בע"מ

חברת אוניטכניק מכונות בע"מ – סלמה 123 תל־אביב, מייצגת ומשווקת בארץ מכונות כלים וציוד תעשייתי של מיטב היצרנים בעולם. בין החברות הידועות: מחרטות רגילות ו־CNC של חברת VDF גרמניה, מקדחות ומרכזי עבוד ALZMETALL גרמניה, משורי דיסק – EISELE גרמניה, משורי סרט – RUSCH תפסניות (פוטרים) למחרטות – C.N.C תוצרת SMW גרמניה, תפסניות למחרטות רגילות – AMESTRA צרפת, מגנטים להרמה וקדוח – WALKER HAGOU הולנד וארה"ב, כלי עמודה חשמליים של – FEIN גרמניה, מחרטות כרסומות ומקדחות רדיאליות לתעשיית המתכת הכבדה תוצרת ספרד, משחזות שטחים הידראוליות – FALCON.

לאספקה מהמלאי: משוריות בי־מטל, דיסקיות ניסור, מחזיקי סכין "מולטיפיקס", שולחנות חלוקה וכו'...

בין לקוחותינו נמנים: משרד־הבטחון, התעשיה הצבאית והאווירית, התעשיה הקיבוצית, ומפעלים פרטיים.

צוות העובדים המקצועי, המסור והנאמן עומד לרשות הלקוחות בעזרה מקצועית ויעוץ הנדסי לבחירת הציוד המתאים.

חידושים בענף המתכת

ייצור מטילי אלומיניום, אבץ ונחושת

מאת כתבנו בצפון

מפעלי מ. פרלמן ובנו מתכות בע"מ במפרץ חיפה מתמחים במיחזור מתכות אל־ברזליות ומייצרים מטילי אלומיניום ואבץ בהרכבים הנדרשים ע"י המפעלים וברמה בינלאומית.

המפעל הוא יחודי בישראל בשל מיגוון הציוד המשוכלל לטיפול בגרוטאות המתכת, המיון והיציקה. המפעל אוטונומי מבחינת הציוד לשינוע המוצר המונמר למפעלים והובלת גרוטאות המתכת ממיכלים המוצבים במפעלים לאגירת הנפולת, ועד למשאיות עם התקנים מיוחדים להעמסה, מלגזות, טרקטורים וציוד רב לטיפול, חיתוך, מיון וכבישת המתכות. המפעל מייצר מטילים המורכבים לפי דרישת הלקוח בסטנדרטים בינלאומיים והמהווים חומר גלם לתעשיית המתכת בארץ ובחו"ל.

התחרות הקשה בעולם על ייצור מוצרי מתכת גרמה למפעלים בארץ לחפש חומר גלם זול מהחומר המיובא ובאיכות שלא נופלת ממנו. חברת "פרלמן" עונה על דרישות אלו ומייצרת בארץ מטילי אלומיניום ברמה גבוהה ומטילי אבץ־לתעשיית הפליז והגילוון. איכות הייצור היא הגבוהה ומבוקרת ע"י המעבדות המשוכללות המהוות את הציוד המתקדם בעולם בשטח בדיקת ההרכבים במתכות אל ברזליות.

החברה החלה פעילותה בארץ עוד בשנת 1934 ומנוהלת כיום ע"י מנחם פרלמן ויעקב פאר (פרלמן). שהם דור שני ושלישי לניהול החברה בישראל ומשווקת תוצרתה למפעלי מתכת המייצרים פרופילים מאלומיניום ונחושת, ציוד קשר, בוכנות לרכב, מנועי בנזין ודיזל לתעשית הרכב, ומוצרי צריכה חשמליים.

פרלמן מתכות בע"מ רוכשת בארץ ובחו"ל גרוטאות אלומיניום ומגנזיום מכל הסוגים וכן נפולת כבלי חשמל מנחושת ואלומיניום, חומרים המהווים את חומר הגלם למיחזור המתכות.

מיקרומטל בע"מ

מיקרומטל בע"מ חברה לעיבוד שבבים מדויק ברמה תעופתית, נרכש ע"י משק "ניר גלים" בשנת 1980 מידי גורמים פרטיים. לאחר שנתיים של לימוד הנושא ורכישת ניסיון הורחב המפעל והוכנסו כרסומות C.N.C חדשות, וציוד בקרה ממוחשב. התכנון נעשה בעזרת תיב"ם תלת־מימדי. כיום המפעל עוכד עבור מספר לקוחות בחו"ל, המתמחים בציוד אופטי ומפעלים שונים בארץ. המגמה בעתיד הגדלת היצוא ורכישת המוצר.

דגים בעין־גב

למר את האמת? בתחילה סרבנו להצעה לסעוד צהריים בעין־גב, במסעדת הדגים המ־פורסמת שמול מעגן הסירות. זכרנו מקום גדול מאוד, הרבה אוטובוסים של תיירים, קבוצות גדולות של תיירים הגודשים בהמולתם את חדר האוכל. וזכרנו בעיקר את המגשים הגדולים שעליהם היו סדורים דגי האמנון, כשהם מטוגנים למחצה. וכל כך כדי שעם בואה של קבוצת סועדים גדולה ניתן יהיה להשליך את דגים הללו למרחשת השמן הרותח ולקצר בכך את תהליך הכנתם. התיירים היו, אמנם, מקבלים את הדג המטוגן שלהם מניה־וביה, אבל ככל שהזמן התקצר - כן פחת טעמו של הדג.

זה שייך להיסטוריה, אמרו לנו. נכון שגם עכשיו המסעדה מנפקת מאות דגים מטוגנים בזמן קצר, אבל עכשיו צולה הדגים אינו בן־אנוש כי אם מחשב. וכך סטינו מכביש החוף המזרחי של הכנרת ונכנסנו לעין־גב ולאכול דג שהוכן עבורנו במחבת המופעל בידי מחשב. את התהליך הזה אפשר לראות. אתה ניצב לפני קיר זכוכית שקופה, שמעברה השני לוהטים אילפסי השמן. כל מה שעל הטבח לעשות זה לסדר את הדגים על גבי המגש המרושת. את כל השאר עושה המחשב של המיתקן: מביא את השמן לידי נקודת הלהיטה הנכונה, משקיע את הרשת עמוסת הדגים בתוך השמן הרותח ובדיוק בשנייה הנכונה מחלץ את הרשת כשהדגים, הניצבים בה ערוכים כבמיסדר, שזופים למראה ומטוגנים כיאות ובאורח אחיד. שלוש מאות דגים תוך שעה אחת מסוגל להכין הצולה האוטומטי הזה, כך הסבירו לנו. והוא צולה אותם טוב מאוד, כך נוכחנו כשהתיישבנו לשולחן לסעוד.

מקום ענקי. מי שרוצה יושב באולם האוכל. מי שרוצה יושב בחוץ, על המרפסת הגדולה, הנושקת ל„מעגן" קטן. עומדים שם תיירים ומעיפים פיסות לחם והשחפים תופשים את הנזרק בעודו באויר. חווייה בפני עצמה. מעט הלאה המעגן הגדול, אליו נכנסות ויוצאות ספינות הטיול הלבנות. „חוץ לארץ" אמיתי.

לפני שמגיע הדג אנו מזמינים ומקבלים סלאט ביצים על פלח עגבניה, קצת חומוס, סלאט חצילים במיונית ומרק פטריות. בסלסלת הלחם אנו מוצאים פרוסות לחם לבן, מככר מלבנית, טרי, טעים מאוד. את הלחם הזה אנו עתידים לפגוש בעוד מספר מסעדות באזור הכנרת ומסתבר כי הוא מגיע לכאן ממאפיית קיבוץ כפר החורש. המנות הראשונות בסדר. בלי יומרות, ברמה של בתי ההארחה הקיבוציים. אכלת באחד מהם - אכלת במרביתם. לקינוח קיבלנו צלחת עם תמרים. בתוכם היו תמרים מהזן הידוע בכינוי „ברהי" - קצרים יותר, חיוורי גוון, המבחילים על העץ, מאוחסנים במקפיא כשהם עדיין קשים ואילו לאחר הפשרתם הם מתרככים לחלוטין.

רק מעטים מן העוברים במסעדה ענקית זו יודעים, או זוכרים, את תחילתה, עוד לפני קום המרינה, כשעין־גב היתה מקום נידח למדי, נקודה קרומנית על מפת ההתיישבות היהודית. והיה שם אחד „משוגע לדבר", שקראו לו גרשון. היה צולה דגים על פרימוס, בצריף קטן של פח. מסעדה מאוד פרימיטווית, עם דגים ששמם יצא למרחוק. הוא היה „טיפוס" שיצר סביבו פולקלור מיוחד. ממשיכיו לא שכחו אותו. תמונתו תלוייה באולם המסעדה למזכרת ראשונים. גם כאשר ניבנתה המסעדה החדשה והורחבה לא גרעו את עץ האקליפטוס הענקי, שסביב גזעו היו מסובים אורחיו של גרשון הזוללים בהנאה מדגיו. כמה מהללו לא ישכחו איך היה גרשון זה טובל את בוהנו בתוך המחבת הלוהט כדי לבחון אם השמן חם דיו. במקום צריף הפח של גרשון ניצבת היום מסעדה רחבת ידיים ולמדידת להט השמן לא נזקקים עוד לבוהן חסינת־חום. המחשב עושה את זה טוב יותר.

מחיר מרבית המנות הראשונות הוא 2.10 שקל. דג אמנון עם טוגני תפוח - 12.30 שקל. לילדים שאינם אוהבים „קוצים" של דג ואינם מתגברים על דג שלם יש מנה קטנה וזולה יותר - „פילה אמנון" - נקי מאידרות ומחירו 8.70 שקל.

מאו"ל

המחשב של עין־גב מטגן את הדגים. למטה: המסעדה לחוף הכנרת. (צילום: שמואל רחמני)

מתכון

טיגון דגים

מאו"ל אכל את הדגים במסעדה ואלה טוגנו בצורה פשוטה ולא קונבינציונלית. גם במטבח הפרטי אפשר לטגן דגים בצורה פשוטה וקלה בלי להיות אשפי מטבח גדולים. העקרון הראשון הוא שהדג יהיה יבש אחרי הניקוי ואחרי השטיפה. יש המדקדקים ומכניסים את הדג הרחוץ, הנקי והיבש ל־10 רגעים למקרר כדי שיתייבש עוד יותר. הדג יבש? מקמחים אותו בשכבה דקה של קמח ומטגנים בשמן חם. יש שמוסיפים לשמן גם מעט חמאה בשביל הטעם והריח. יש כאלה שאוהבים לעשות חתכים משני צדי הדג, כמו אלה שעושים במסעדות הדגים בהם גם מטגנים וגם צולים את הדג. טיבול הדג במלח ופלפל יכול להיעשות בשתי שיטות: לתבל לפני שמקמחים או לערבב את הקמח עם התבלינים. מטגנים כחמש דקות, תלוי בגודלו ובעוביו של הדג, משני הצדדים. מוציאים על מגבת ניר שתספוג את יתרת השמן, מגישים עם רוטבים או בלעדיהם.

עדה כהן

מתכון

פשטידות

הפשטידות מקובלות בחג הפסח כתוספת למנות העיקרית או כארוחה קלה בפני עצמה, בלוויית סלט.

פשטידת תפוחי אדמה:

לוקחים תפוח אדמה בגודל בינוני לכל סועד. מבשלים את תפוחי האדמה בקליפתם. מקררים מעט ומקלפים. מועכים, מתבלים במלח ובפלפל ובמעט נוזלים, (בארוחה בשרית - מעט מים מעורבים באבקת מרק, לארוחה חלבית - מעט חלב). מערבבים היטב ומוסיפים לתערובת חלמונים - ביצה אחת לכל תפוח אדמה. מערבבים עם החלמונים ומעט שמן. מקציפים את החלבונים ומוסיפים לתערובת. משמנים תבנית חסינת אש ומכניסים לתנור מחומם בחום בינוני, אופים עד שהמאפה מזהיב. אפשר גם להכין פשטידה זו מבעוד מועד ולחממה לפני ההגשה.

פשטידת קמח מצה ממולאה: ארבע כוסות קמח מצה, 8 ביצים, אבקת מרק, שמן או שומן עוף, מלח ופלפל, בשר טחון ובצל למילוי, אגוזים שבורים או תערובת של ירקות מתובלים עם בצל מטוגן ואגוזים שבורים.

אופן ההכנה: שמים את קמח המצה בקערה גדולה, שופכים לתוכה ארבע כוסות מים רותחים ובוחשים מהר. מוסיפים מעט אבקת מרק עוף או בטעם עוף (לארוחה חלבית עם מילוי ירקות), חלמוני הביצים, שמן או שומן עוף, מלח ופלפל. מקציפים את החלבונים ומערבבים עם תערובת קמח המצה. מניחים מחצית הכמות בתבנית פיירקס גדולה משומנת היטב. מטגנים בצל קצוץ דק עם בשר טחון. מערבבים עם מעט אגוזים שבורים. אפשר להוסיף גם מעט צימוקים. פטרוזיליון או שמיר קצוץ. מניחים את הבשר על תערובת קמח המצה ומעלים את יתרת תערובת קמח המצה. אופים בתנור בחום בינוני עד שהזהיב. מצוין להגיש עם מעט רוטב בשר.

עדה כהן

שיפודים

משהו:
שפוך חמתך עלינו, אשר לא ידעוך, כמו שאתה רגיל. עזוב את הגויים, לא רוצים צרות.

המשבר ביחסי אהרון־משה ללא פתרון בזמן הקרוב

משה: הביטוי „מגמגם" לא יעבור לו בשקט. אהרון: זו שאלה של קיום רצון העם. הוויכוח התקיים בקולניות מול ים־סוף שנבקע.

- מאת בוטרוס אלגוריה -

וזה המצב, נכון לרגע זה, בסיכסוך שפרץ לאחרונה בין אהרון לבין משה: לפני היציאה ממצרים נחתם הסכם להליכה משותפת, אבל איך שהתחילו ללכת, נתגלה שחילוקי הדעות הגדולים בין המחנות לא מאפשרים התקדמות.

מהלך המהלך נעצר, והחלו בנסיונות למציאת פשרה. המצרים נראו מעלים ענן אבק מאחור, מה שזירז מעט את הדיונים. הפשרה הושגה לבסוף, תוך שיחות שנמשכו אל תוך הלילה.

עם בוקר המשיכו בדרך, אבל החשדנות והאיבה ההדדיים התגלו מיד, בוויכוח על דמותו של הגמל המוביל. מחנה אהרון דרש שהגמל יהיה בעל אוכף מצוייץ ומשונץ, ואילו מחנה משה התנגד לכך בתוקף ודרש גמל בעל אוכף לא משונץ בשום אופן. מצוייץ כן, אבל משונץ זה בניגוד לכל הערכים שבגללם אנו יוצאים ממצרים. היה משבר. היו איומים בפיצוץ השותפות, ושוב נשמעו מחשבות על הליכה נפרדת. הצרה התגלתה כאשר התברר שאין־ברירה, חייבים ללכת באותו כיוון.

בקשיים איומים, ותוך אידסוף טריקת דלתות באוהלים, נמצא מוצא המאפשר את המשך הדרך קדימה.

„יאללה זזים שוב", נשמעה הקריאה, וכולם קמו ממקומם על החול והמשיכו ביציאת מצרים. הדרך עברה תוך התרגשויות ופרשנויות על האירוע המסעיר שזה עתה היו עדים לו. בעוד העם מתווכח, מי בעד זה ומי בעד זה, קרבו ובאו לים סוף, הצבא המצרי היה לא רחוק, סכנה, מתח, ואז הניף משה את המטה וים־סוף נבקע. אנחת רווחה. להקת שירת־הים התארגנה לחזרה גנראלית. נחשון רצה לקפוץ קדימה, ואז עצרו כולם כי בדיוק התחיל האקשן.

אהרון אמר בלחש „אחי המגמגם עשה סוף סוף משהו", וכולם מסביב שמעו. מהו ככחו תיכף נראה לו? משה קרא מיד לכינוס רחוף של הפורום המוביל וכינס מסיבת עיתונאים בה הודיע על תשעת התנאים להמשך שיתוף הפעולה עם אהרון, בתנאי שאהרון יתנצל. עוד דרש שוועדת מכת־הבכורות תזרים מאה קילו מהזהב ששנודרו מהמצרים למטה יששכר.

הא, אמר אהרון, אל תצחיק אותי, מה מטה יששכר שייך לעניין? עכשיו הכל שקוף וברור, זהו אינטרס צר בלבד.

ים־סוף נשאר בקוע והמתין. דגי משה רבנו, המומים מעוצמת החיתוך הפתאומי, הביטו, מתגעגעים, בחציים האחר השט מן העבר השני של החרבה. רכב פרעה ופרשיו עצרו בחריקת בלמים והמתינו, כנהוג בין ג'נטלמנים, עד שהמשבר ימצא את פתרונו.

אנשים שלא כל כך ערים לחשיבות העקרונית של הוויכוח שבין משה ואהרון תוהים ואפילו חוששים: כמה זמן עוד ימשיכו המים לעמוד נד מזה ונד מזה?

אבל מדובר בטיפוסים שוליים שאינם מגלים עניין בחרשות.

32% מעדיפים את משה בראשות העם

אהרון - 4.5%, קורח - 2.5%, פרעה - 52%, מהססים - 9%

רק בשביל הכיף, התוצאות הרי היו ידועות לכולם, נערך משאל בין הישראלים ברבר המועמד. המועדף בעיניהם להנהיג. המשאל הנזמן מטעם מכון ואו־סיק. אמר דובר המכון: מול המדיניות הכוהנית אנו מציבים את סיר הבשר. תוצאות המשאל צריכות להדאיג כל אדם בישראל. ברור שאין קונסנסוס ליציאת מצרים. זו יציאת יש ברירה, וכל קרבן שיפול בדרך כתוצאה מחוסר נחלים או אנטיביוטיקה יהיה על מצפונו של משה. אנו קוראים לכולם להתכנס להפגנה בביכר מלכי מצרים בעוד כמה פרקים בספר שמות.

מאיר עוזיאל

חיים ואוהבים

בין זרזיף לזרזיף

לונדון

מה כבר ניתן לצפות במדינה בה מהדורת החדשות נפתחת בידיעה מורחבת על פטירתו של שחקן הקולנוע הקשיש ג'יימס קאגני? זה מה שקורה בבי.בי.סי. בערב חג הפסחא. מה זה? האם לא קרה כאן דבר „חשוב" יותר? זוהי קבלת פנים נעימה מאד. להתרווח מול הטלוויזיה ולחוש שנפלת, זמנית, לגן עדן. ללא החלפת מהלומות מילוליות בתקשורת. ללא חברות ענק העומדות בפני התמוטטות, קטיושות בגליל והפצצות בלבנון. תודות לג'יימס קאגני, נשמתו עדן, אשר במותו הביא לנו תחושה משונה כזו של רווחה...

החזאית מתנצלת על מזג האוויר. מודיעה כי יש לה חדשות רעות. מזג האויר הגרוע יימשך גם מחר ומחרתיים ובסוף השבוע צפוי שלג. הכל, כמאמר השחוק, משיחים כאן במזג האויר ואינם עושים דבר נגדו. סוף־סוף אני תופשת את השילוב האופנתי הבל־ייתכן כאן של שמלות קיץ ואפודות, של חצאיות פרחוניות. נעלים בצבעי אביב ומעילי גשם ומטריות. האנגלים פשוט אינם מוכנים לאבד תקווה למראה השמש הניגלית חמש דקות מבין העננים – ומיד מתלבשים לכבודה. יש בהם מין עיקשות כזו להאמין כי השמש תאיר להם הפעם יותר מכמה דקות. אבל הנסיון הוא אבי כל חכמה והם, בכל זאת, מצטיידים במטריה ומעיל גשם. ותמיד יש להם שימוש. המקום היחיד בו לא איבדתי מטריה זה לונדון. היא היתה בשימוש מתמיד. הגשם היורד פה בצורת זרזיפים בלתי פוסקים זו גם הסיבה לכך שהתסרוקת הבריטית הממוצעת היא מרובללת, סתורה ונראית דביקה באופן כרוני. נסו אתם לחיות גונסטופ בין זרזיף לזרזיף ונראה אם תצליחו להיראות אחרת. כל זאת וגם הצבעים המטורפים בשיער, הכרבולות האדומות, השילוב הברזומני של צהוב ושחור על ראש אחד, הפנים החיוורות כסיד, הפאנקיסטים השקטים כל כך בתלבושות שחורות, האופנה החדשה של ברים בהדפס אפריקני – כל אלה מקנים לרחוב הלונדוני מראה ייחודי. בכל זאת, לונדון היא לונדון מה יש לדבר.

★

ארושתו אדומת השיער של הנסיך השובב אנדרו, שרה פרגוסון, נראית כמו בתו של השכן, והיא מצליחה שלא לעשות גלים ורוח. בעקבות קביעת יום נישואיה לנסיך נגרמו לבריטים, עד כה, שתי אכזבות: המלכה אליזבט אסרה על יצרני הטקסטיל לייצר חולצות טי עם צילומי הזוג המלכותי (הסיבה: אין זה מכובד. נקודה.) ואילו ראש הממשלה, מרגרט טאצ'ר, קבעה כי יום הנישואין, 23 ליולי, לא יהיה יום חופש. העם הבריטי, זאת אומרת העם העובד, לא יוכל לצפות במהלך הטקס שישודר בטלוויזיה וגם לא לחגוג ברחובות. גברת הברזל של בריטניה בדקה ומצאה כי גם ביום נישואי הנסיכה אן לקפטן מארק פיליפס ב־1973 לא ניתן חופש לעם. ואין טעם לנפנף בטיעון כי ניתן לעם חופש ביום נישואי הנסיך צ'ארלס לנסיכה דיאנה, שהרי הנ"ל הוא יורש הכתר ואין מקרהו יוצר תקדים.

★

איזה כיף: להגיע ברגלים דואבות אל התיאטרון הלאומי שלהם (לאחר צעידה בגשר ווטרלו, עליו את מחפשת את גיבורי העבר שלך: ויויאן לי ורוברט טיילור), להפקיד את המטריה הרטובה במלתחה, לשבת באולם הכניסה המרווח על שטיח רך (השולחנות כולם תפושים), להאזין לנגינת שני פסנתרנים, לשתות תה בחלב, לעצום לרגע את העיניים ולהאמין כי בשל השקט אין סביבך עוד אנשים. איזה כיף. לפקוח את העיניים ולסקור באנונימיות מן הרצפה את קהל באי התיאטרון, דוברים חרש ובנחת, מחייכים בנעימות, לבושים ללא הדר, משיבים בסבלנות על שאלותיך. לפני שאת קמה על רגליך כדי להיכנס להצגת „אופרת הקבצנים" (THE THREE PENNY OPERA) של ברטולד ברכט וקורט וייל, את עוד מספיקה לקרוא מודעה מפתיעה של מועצת האמנות המגלה כי בשנה החולפת נערכו בתיאטראות ובקונצרטים של בריטניה 36 מליון ביקורים – בעוד שבתחרויות כדורגל, חרף כל הפרסומים, היו „רק" 24 מליון ביקורים. „וזה מלמד כי האמנות עולה על כל תחרות ספורט – אף ללא תקיעת חצוצרות".

„לה מיזרבל" על־פי ויקטור הוגו: גנב לך כרטיס.

★

מה שעדיין טוב בלונדון הוא שאת יכולה להלך שם ברחובות עם ציפור על הראש ושני מלפפונים תקועים באוזניים – ואיש לא יפנה אחריך מבט. הבריטים המסוגרים בבתיהם, גם בגלל מזג האויר המייאש שלהם, ממשיכים להיות מסוגרים גם בצאתם אל הבריות, ואין הנימוס והאריכות שלהם אלא בחזקת אחיזת־עיניים. מה שעדיין טוב בלונדון זה השקט המופלא השורר בה גם במקום בו אינך מצפה לו, כמו במסעדת ה„סוויס־סנטר" הענקית, בה סועדים לפחות 300 איש בו זמנית. השולחן היחיד ממנו עולים קולות ורעשים הוא שולחן ממנו נשמעת השפה העברית... כנ"ל בחנות ללא מכס בנמל התעופה: הילד היחיד הבוכה וצורח „תיקני לי בובה" – זה ילד עברי התוזר למולדת... כנ"ל ביחס לשתי הישראליות, שלא חדלות לפטפט ביניהן ולעצבן את היושבים בקרבתן, במחזה המוסיקאלי החזק ביותר בלונדון בעונה הזו „לה מיזרבל" („עלובי החיים" לפי ויקטור הוגו), מחזה שהפרסומת לו מצטטת את הבקורת: „אם אין לך כרטיס – גנוב כרטיס"... כנ"ל כאשר אנו עורכים ביקור קצר בסופרמרקט במרכז המפסטד, שם ניתן לחתוך את השקט בסכין למרות תנועת קונים. לפתע: רעש, צעקות בסגנון אמא־על־ילד: „שתוק, אמרתי לך: תפסיקי". כאשר הדגם העברי הנ"ל חוזר על עצמו פעם אחר פעם אחר פעם, יום אחר יום, בכל מקום שבעולם, את עוטה על עצמך מסכה. את לא ישראלית. לא רוצה לחלק את הבושה עם אף אחר בסביבה.

לונדון, כמאמר הלונדונרים, היא כבר לא כמו שהיתה בימים הטובים, ואין פלא שהאופנה היא עתה להתרפק בנוסטאלגיה על שנות החמישים. גם הטלוויזיה הבריטית היא לא מה שהיתה „הטובה ביותר בעולם" (בעיקר לא תכנית הבוקר שלה, המהלכת שעמום גם על מגישיה). גם לא השירות במסעדות, חנויות ובתי מלון, המוגש בידי „עובדים זרים" שרק אלוהים עוזר לך להבין את המבטא שלהם. אפילו בחנות הספרים „פויל" מטרטרים אותך מקומה לקומה בחיפושיך אחר מדור מסויים עד שאת מרימה ידיים ומסתלקת מן המקום.

תמר אבידר

הורוסקופ

תחזית לשבוע שבין 25.4 ל־1.5

שור (20 באפריל עד 20 במאי)
השבוע נוחה עליכם השראה פילוסופית, אבל [illegible] טרדו דווקא להתמודד עם הפרטים המעשיים [illegible] המציאות. תוצאות בלתי צפויות עלולות להקל [illegible] עליכם. לאחדים צפוי טיול נהדר, אחרים [illegible] ממעילות תרבותית.

תאומים (21 במאי עד 20 ביוני)
ישנן בעיות שתצטרכו להתמודד איתם [illegible] יודעי תאגנש. יכול להיות שתתבקשו [illegible] מהחלק שאתם צריכים למלא. אבל אל [illegible] לעזור. שימו לב אם אתכם מתייחסים [illegible] בים כאל מובן מאליו.

סרטן (21 ביוני עד 22 ביולי)
התקף של קנאה עלול לקלקל אירוע חברתי. בשעת הערב יש לכם מצב־רוח לעבוד, וכנראה תעסיקו את עצמכם בעבודות יזומות. זעם עלול לפגוע בפעילות שלכם, אז מוטב לכם להנמיך את טון הדיבור.

אריה (23 ביולי עד 22 באוגוסט)
בתחום הקאריירה יש לכם השבוע מידה רבה של מזל. הממאנים יקבלו גוון רציני בימים אלה; חלק עתידים לפגוש שוב דמויות מהעבר. מישהו עתיד למצוא את הכלון שלכם אם תהיו נפוחים מדי.

בתולה (23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
השבוע צפויות פגישות חברתיות רבות בקשר לעבודה ולקאריירה. התפתחויות בלתי צפויות יקרו בשטח הבית. עליכם להימנע מלמטות בקורת על נפש האהובה. זיכרו למלא התחייבויות בקשר למשפחה.

מאזניים (23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
בימים אלה תוכלו מאוד לצאת לקניות. כדאי לטפל בכל הדברים שדחיתם עד כה. זה זמן טוב לשים את הדגש על פעילות מחשבתית. טיולים בלתי מתוכננים עלולים לגרום הוצאות. התחשבו בדרישות הזולת.

עקרב (23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
רגשות עמוקים מדי עלולים להפריע להרמוניה ביחסים רומאנטיים. מוטב להירגע ולהניח לדברים כמות שהם. בשעות הלילה אתם נוטים להיות מתוסכים ודורשים מרעיות. זה לא זמן טוב לעשות שינוי.

קשת (22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
אתם מרבים לעסוק בעצמכם בימים אלה, ועלולים לכעוס אם לא תקבלו את מלוא תשומת הלב. אך זיכרו, שאם תעשו את הצעד הראשון, מישהו יבוא לקראתכם. אל תתווכחו עם ילדים, והימנעו מאימפולסיביות.

גדי (22 בדצמבר עד 19 בינואר)
אתם לא יודעים למה לצפות מבן הזוג, ותוסף העקביות מביך אתכם, אך הזמינו ממריבות. זה הזמן להירגע ולהשתחרר. מישהו חושב שהוא מנסה לעזור לכם, אבל הוא רק יקלקל; אל תניחו לו.

דלי (20 בינואר עד 18 בפברואר)
הניחו לדאגות בעסקים והתמקדו בהנאות של חיי הבית והמשפחה. מישהו עשוי לבקש מכם טובה, וחלק גם ירגישו חובה להשתתף באירוע חברתי כלשהו. אל תנסו לשכנע אחרים לחשוב כמוכם, זה לא יעזור.

דגים (19 בפברואר עד 20 במארס)
ותכן שרעיונות חדשים בתחום הקאריירה לא יהיו מעשיים. אין זה זמן להיכנס לוויכוחים, ובמיוחד לא בענייני כספים. מבחינה חברתית, אתם נוצצים השבוע. הקפידו לקבל כל הזמנה ולנצל את החזיון.

טלה (21 במארס עד 19 באפריל)
בימים אלה ובעתיד הקרוב צפויים לכם הרבה טיולים. כדאי לשמור על קשר עם שני קרובי משפחה שגרים רחוק. בתחום הקאריירה, צפויים לכם רעיונות חדשים. נסו להימלט מעימותים ומתריבות לשון.

פנטהאוז

יגאל לב

נמר בעל כנפיים

היתה לו דמות של נמר רעב. גליה לא ידעה מדוע רדף אותה הדימוי הזה. אולי בגלל צעדיו הרכים, הקפיציים. אולי משום שהיה בו רעב לאנשים, רעב להרפתקאות, עד שנראה לה כנמר משחר לטרף. גבר נאה. בסוף שנות השלושים. בטוח בעצמו כאילו כל העולם כולו לא נוצר אלא כדי לענג אותו.

גליה אהבה את הברנש. לפעמים, היתה מתענגת פשוט לשבת לשוחח איתו, משום שמחוץ לצורתו הנאה, הוא היה גבר בעל חוכמת חיים יסודית. לא פלא שידידתה, נירה, היתה מאוהבת בבחור הזה.

גליה עקבה אחר הרומן בין „הנמר" ובין נירה. היתה זו אחת מאותן אהבות יפות, אולי, משום שלא היה להם תכלית ותקווה לממש את עצמם. הוא העניק לנירה, עולם שלא חלמה לקבל אותו. הוא העשיר אותה ברוכו הספונטנית, באותה דרך בה יכול היה לשתף אותה בשיחה מרתקת כדרך ששיתף אותה כאהבה עליזה. מאוחר יותר הודתה נירה בפני גליה על התהליך הזה האיטי שבו נפתחה אל „הנמר".

„את מכירה אותי, אני בעצם נולדתי בעולם מורדני. אבל, אני לא יודעת מדוע, מצאתי בתוכי איזה חוט תיל דק שערף את ראשי כל התאוות הקטנות שצמחו בי. כאשר מישהו היה נוגע בי, איזה גבר, הייתי מתכווצת. אפילו אם הייתי נמשכת אליו. גברים לא יבינו שאשה יכולה להיות סגורה, וליטופיהם לא מסוגלים לפתוח אפילו סנטימטר בקונכיה הנעולה הזאת".

גליה עקבה בסקרנות אחר עולמה של ידידתה. היא היתה גרושה. את בעלה כנראה לא אהבה. היא עברה בחפזון מרשות אביה לרשות בעלה. זה היה יותר נסיון לברוח מהבית מאשר למצוא נמל בטוח. אחר־כך נפרדו. ומאז חייתה בבדידות מוזרה. פיתחה עד לדרגת אמנות את הכשרון לשדר לגברים. לחייך. להיות נשית וחשוקה. אבל, זה היה חיוך של אשה עקרה מבחינה רגשית. שאין לה מה לתת ומתחבאה מאחורי מסכה. ופתאום היא הפסיקה לשדר. שוב איננה מנסה לקסום לגברים אלא הופכת טבעית. מגיבה כמעט בלי לסנן את תחושותיה בשכל הקר. נירה, על סף שנת הארבעים לחייה, פנים מאורכות, עיניים גדולות, כחולות, שיער שחור היורד על חולצותיה הרפויות, שאינן מסתירות את גיזרתה הנוטה להתעגל ומתוך כך נשית ורכה.

★

„קשה לך לתאר מה אני מקבלת מהגבר הזה. הוא לימד אותי להיות משוחררת. לא רק במיטה. אלא לחוש את העולם, ולהפוך את הגוף שלי לתוף מתוח, רוטט, החש את הפעימות הדקות ביותר ומתוך כך, להרגיש שאני חיה. הוא שיחרר אותי באופן העמוק ביותר. עכשיו, כאשר הוא נוגע, כאשר הוא משוחח איתי, כשהוא על ידי, אני חשה רצון להיפתח. להעניק. יש לי הרגשה שה'נירה' ההיא מתה אי־שם כאשר הכירה אותו ובמקומה צמחה אשה חדשה. אשה אמיתית שרק גבר אמיתי יכול היה לגלות לי אותה".

„אבל כשאת קשורה אל מישהו יותר מדי. פתאום באה חרדה איומה שאת יכולה לאבד אותו. לפעמים כשאני צוחקת בזרועותיו או סתם כשאנחנו יושבים ושותים כוס קפה ואני מתחממת אל מול החושניות והחוכמה שלו, אני מתחילה לרעוד. זה נראה לי יותר מדי טוב. זה נראה לי יותר מדי מושלם ואני חוששת מה יהיה אם אני... אם פתאום הוא יילך ויעלם לי..."

גליה מצאה את עצמה מקנאה ומסוקרנת אל מול אהבתה של נירה. החרדות של חברתה היו מעין איזון. היא היתה מרבה לדבר על מה יקרה אם... „אני חושבת שאני לא אוכל לחיות. לא רק שמשהו בתוכי ימות אבל הנירה הזאת שהוא גילה, הנירה הזאת תמות".

ואז זה בא. פתאום. כמו אסון שאתה חוזה אותו. אבל תמיד מתעורר בזמן כדי לדעת שהסיוט הזה היה חלום. תאונת דרכים בגליל. נסע עם רכבו, ילד זינק על הכביש. זה היה רועה צאן שביקש להציל כבשה שחררה פתאום אל כביש האספלט. הוא ביקש להציל את הכבשה והילד, פנה, ימינה גלש אל התהום...

שבוע חרדה גליה לידידתה. ואז, ביום השמיני הופיעה נירה, טיפסה במרומי הפנטהאוז. הרוח הקרירה מן הים טרם הצליחה להעמיס את החום שפיעפעה והרתיח את כבישי האספלט, נגנסך בבתים. ישבו על המרפסת. גליה נהגה בזהירות בנירה ולפתע, הניחה ידידתה את כוס המיץ הצונן, הפשילה ראשה לאחור וצחקה. הצחוק היה מוזר כל־כך משונה כל־כך עד שגליה חשבה כי חברתה יצאה מדעתה. וכך, בין פרץ צחוק אחד למשנהו סיפרה „אתמול עליתי אליו. את יודעת, קברו אותו בכפר שלו, לא רחוק מתל־אביב. בית קברות בצל עצי אקליפטוס, עצי בכות המשפילים עליהם, רקלים מתולתלי שיער. זאת היתה שעת ערב. אני עליתי על הקבר שלו במגמה אחת שלא לחזור יותר. לך אני לא צריכה לספר... את יודעת מה הוא היה בשבילי... את יודעת שה... שלא יכולתי להיות בלעדיו. הבאתי איתי קופסה מלאה כדורי שינה. את יודעת כמו הילדות האלה בגיל ההתבגרות. חשבתי לישון לצדו וחשבתי שבמקום הבודד הזה אף אחד לא ימצא אותי עד לצהרי יום המחרת..."

★

נירה לגמה לגימה גסה מהכוס „ואז, בעוד אני יושבת על־יד הקבר שלו, מנסה לספר לו שאני עומדת ללכת בעקבותיו את בטח רואה את התמונה אבל היא היתה באמת. הכל היה אמיתי. פתאום הופיעה מכונית ואחר־כך עוד מכונית. לרגע ביקשתי להתחבא. בית הקברות הוא מקום מפחיד בלילה אבל לא לאדם כמוני העושה את הצעד הנואש, האחרון. המכוניות כיבו אורותיהן. ירדו מהן שתי דמויות. הראשונה, הלכה בצעד חפוז, בלי לדעת שמכונית אחרת כבר חגיתה מאחוריה. היא קרבה, מחפשת, צועדת הישר אל הקבר הטרי. יש שם ספסל קטן, בבית הקברות הזה שהוא נראה כמו גן פורח. נסיתי לצמצם את עצמי שלא יראו אותי. הדמות לבשה צורה של אשה בג'ינס, חולצה קצרת שרוולים, סנדלים. לאור הירח ראיתי את שיערה הבהיר. אחרי כך, הופיעה דמות שלישית. זה היה כמו בקומדיות. אם לא הייתי רואה את זה – לא הייתי מאמינה. גם הדמות השלישית היתה אשה. שיער קצר, אולי לכן נראתה לי מרחוק כגבר היו לה גם כתפיים רחבות, שהטעו אותי, על־פי האפנה האחרונה, אבל, אני מצאתי את עצמי נקלעת למערכה האחרונה של הטראגדיה. אל החלק הקומי. (צחקה והשתעלה שעה ארוכה). אני צריכה לספר לך עכשיו שגם שתי האחרות באו, כמוני, באותה מטרה... אבל האחת הביאה אקדח והשניה סכין גלוח. אני צריכה לספר לך איך התבוננו אחת בשניה, לאור הירח והמסכות הדרמטיות שהכמאי ושמו מציאות הניח על פנינו, בתפקיד האחרון שהועיד לנו, ללכת בעקבות הנמר שלנו. המסכות האלה נפלו ואנחנו שלושתנו התפתלנו על החול במין היסטריה של צחוק מטורפת עד שהגיעו השומרים של הכפר וכמעט ירו לעברינו... ביחוד כשגילו את האקדח..."

גליה צחקה עד שרומה היה לה שהיא מכחילה מחוסר אוויר. רק כשחזרה אליה נשימתה, ציטטה לחברתה פתגם חבשי: „אל תתלונן על־כך שאלוהים יצר את הנמר. תשמח שלא עשה לו כנפיים".

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע המקביל של 1951. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

מעריב

השבוע לפני 35 שנה

„ישראלים התקיפו כפר נוקייב"

רדיו דמשק הודיע הבוקר, כי מאה חיילים ישראליים נכנסו אמש לכפר נוקייב צפונית לעין גב והתקיפו בנשק אוטומטי את הכפר. לפי אותו מקור קיבלו החיילים גם חיפוי אש משתי סירות על הכנרת שבתוכן ישבו חיילים מזויינים. אנשי הכפר נוקייב, יחד עם המשטרה הסו־רית, נכנסו בקרב יריות עם החי־יילים הישראליים והצליחו אחרי כמה שעות להדוף את הישרא־לים – מוסיף רדיו דמשק.

הרדיו הערבי אומר, שלא ידוע על מספר האבידות של שני הצדדים. מקורות ישראליים אינם מאשרים ידיעה זו.

האזור שאינו.כה מפורז

שוטר ישראלי בודק את רשיונות הכניסה לאזור המפורז בגבול הסורי. מועצת הבטחון אומרת היום לבדוק את זכות הריבונות באזור זה.

תגבורת מצרית לרצועת עזה

על הבאת תגבורת מצרית גדולה, חיל שריון ואנשים, לאזור הגבול הודיע העתון הירדני „אל ג'ירה" בגליונו מאתמול בהבלי־טה רבה בעמוד הראשון.

לפי אותו מקור, קיבל כאילו המטה המצרי ידיעות על ריכוזים ישראליים לאורך קו שביתת הנ־שק וכתגובה על כך שלח מיד תגבורת צבא לרצועת עזה.

צרפת מתנגדת לחלוקת אזור לטרון

הציר הצרפתי ברבת־עמון הגיש תזכיר למשרד החוץ הי־רדני בו הביע דעתו, כי על עבר הירדן להתנגד לחלוקת השטח באזור לטרון בין ישראל ועבה"י.

נודע כי פעולה מדינית זו מצד הצירות הצרפתית באה בעקבות פניה מצד המנזר הטר־פיסטי לצרפתים.

רוב אדמות המנזר נמצאות בידי ישראל ואינן מעובדות. המנזר עצמו נמצא בשטח המוחזק בידי הלגיון. המנזר רוצה שהאד־מות יעברו לרשות עבר הירדן ואז יוכלו לעבדן.

בבוא השלום...

פאריס כי אל חורי, הנציג הסורי באו"ם, הוכיח אמש בנאומו במועצת הבטחון בפעם הראשונה את האפשרות של הסכם שלום בין ישראל לסוריה. הוא טען כי האיזור המפורז אינו שטח של ישראל והסביר כי כאשר ייחתם הסכם של שלום בין ישראל וסו־ריה, תעמוד על כך סוריה שהאי־זור המפורז יצורף לשטחה מאחר שהוא נכבש על ידה. רק בהסכם שביתת־הנשק הסכימה סוריה שהאיזור יהיה מפורז.

זהב ברבע מיליון ל"י הוקפא בשורת חיפושים בת"א

כמות זהב בשווי של כרבע מיליון ל"י נתגלתה והוקפאה אמש בפעולה משטרתית גדולה נגד המסחר הבלתי חוקי בזהב. בוצעו כ־50 חיפושים בבתים פרטיים. הפעולה נמשכה ב־12 שעות רצופות.

החיפושים נערכו ע"י חוליות שוטרים מהמחלקה הכלכלית של משטרת מחוז ת"א לפי רשימה של סוחרים, אנשי „הבורסה" לשעבר וכו', שהורכבה מראש. לא אירעו אינצידנטים תוך כדי החיפושים.

מלבד מטילי זהב נתגלו בין השאר מטבעות זהב של מרקים גרמניים, פזות מקסיקניות, ריא־לים פרסיים, „מלכים" אוסטרלי־ים ו„מלכות" אנגליות, דולרים, שילינגים אוסטריים, נפוליאונים (כמות גדולה), לירות תורכיות, „מלכים" אנגליים ורובלים רוסי־ים, שני הסוגים האחרונים בכמוי־ות גדולות. בס"ה נתגלו כ־1500 מטבעות זהב מכל הסוגים.

המחלקה הכלכלית של המ־שטרה פעלה במשך ליל אמש גם בשטחים אחרים, בפרט נגד מב־ריחי מזון לקראת החג.

המקרה הראשון של החרמת מכונית בה הוברח מזון לא חוקי היה אמש ליד גשר ראש־פינה בת"א. היתה זו מכונית צבאית שנעצרה על נהגה לאחר שנמצאו בה עז, 6 תרנגולות וכמות של בצל.

כן נעצרו כ־7 אנשים על הפקעה, העלמה וספסרות, בין הנעצרים בעל בית מלאכה שיי־צר לדברי המשטרה מקררי לוק־סוס; בעל חנות לעגלות ילדים שסירב למכור עגלתו אדם שברי־שותו נמצאו 80 ביצים.

סופות וגשמים

סערות מלוות מטרות עוז מתחוללים עכשיו בארצות שוי־נות של המזרח התיכון, רבה נדיר ביותר בעונה זו. בלבנון נהרגו 6 אנשים, ורבים אחרים נפצעו כתוצאה ממפולות שנגרמו ע"י הגשמים.

בישראל ירדו אתמול גשמים בחלקים שונים של הארץ שגרמו גם לנזקים במחנות העולים.

בשבוע הבא יעבדו בתעשיה רק במשמרות לילה

בחלק גדול של מפעלי התעשיה תופסק למשך כל הש־בוע הבא העבודה במשמרות הבוקר והערב כדי להקטין את הקשיים באספקת החשמל. הק־שיים נוצרו עקב קלקול בגרטור חשמלי ועקב העומס ההולך וגו־בר על הגנרטורים הפועלים.

הממשלה עומדת למנות היום או מחר ועדה מיוחדת שתדון בהצעות חברת החשמל לתיקון המצב כדי לאפשר אספקת זרם חשמלי למפעלי התעשיה והחקל־אות גם להבא.

חברת החשמל הציעה לתע־שיינים בתור אלטרנטיבה לס־גור את מפעליהם בשבוע הבא ולזקוף את האבטלה על חשבון החופש.

הרב מימון מנע הטרפת בשר

שר הדתות מנע הטרפת הבשר הכשר שהגיע לחג הפסח מאר־גנטינה.

מספר רבנים התכנסו לפני כמה ימים ותבעו מהרבנות הרא־שית להוציא כרוז נגד הבשר. הדבר נודע לשר הדתות הרב מי־מון שיצא „להתקפת נגד", הוא הזהיר את הרבנים שיוציאו כרוז נגדי אם יטריפו את הבשר. הרב מימון הודיע שערך חקירה טלגר־פית נוספת עם הרבנות בבואנוס איירס והכריע לטובת כשרות הבשר. הרבנות הראשית קיבלה דעתו.

מציינים כי בזמן האחרון שוררת מתיחות רבה בין שר הד־תות והרבנות הראשית. הרבנות סבורה כי הסמכויות בעניני דת נתונות בסמכויותיה.

היחסים החמירו בשל כרוז הרבנים נגד גיוס הבנות. שר הד־תות ששהה בחו"ל בשעת פרסום הכרוז, התמרמר עליו עם שובו.

265 תכניות לקבר הרצל

לא פחות מ־265 תכניות הוגשו בהתחרות לקבר הרצל. 195 תכניות הגיעו מ־15 ארצות ו־70 ארדיכלים ישראלים.

חבר השופטים יגש לבחינת התכניות הללו במשך חודש ימים.

פיצי — אופנה בפעולה

סניפי פיצי:

תל־אביב: כיכר המדינה 36,	טל. 216863.
כיכר המדינה 52,	טל. 452822.
פיצי מצקין, דיזנגוף 101	טל. 246111 ,231680.
חולון: סוקולוב 91,	טל. 855189.
פתח־תקווה: רוטשילד 77,	טל. 914983.
ירושלים: יפו 47,	טל. 02־223908.
ירושלים: בן הלל 5,	טל. 02־221299.
חיפה: הנביאים 20,	טל. 04־668748.
קרית מוצקין: השופטים 10,	טל. 04־732356.
נתניה: סמילנסקי 12,	טל. 053־28706.
רעננה: אחוזה 125 (פסז'),	טל. 052־452521.
חדרה: פיאצה,	טל. 063־78522.
באר־שבע: הדסה 68/16 (פסג' פאר),	טל. 057־76277.

מאת: נורית אילון

אופנה בפעולה היא ההגדרה המתאימה ביותר הס־פורטיבי־אלגנט של פיצי שכבש לו קהל מעריצים נלי־הב בארץ בזמן קצר יחסית. הסיבה לכך נובעת מהקו המיוחד של פיצי – בגוד בסיסי פשוט ונוח, ללא הצט־עצעות מיותרת, שבו משולבים אפקטים והדפסים מיוחדים.

לכן לא מקרה הוא שאופנה המעוצבת מנקודת מר־צא של נוחות ופרקטיות הלקוחות מתרחבת מחנות „פיצי־פונת" אחת למערך ארצי של 13 חנויות המשו־קות את בגדי „פיצי", החל מחיפה בצפון וכלה בבאר שבע בדרום.

יתרו נוסף של פיצי היא שכבת האוכלוסיה הרחבה אליה היא פונה: ילדות ובנות טפש־עשרה, דרך נשים בשנות העשרים לחייהן ועד נשים בנות שלושים ארב־עים ואף יותר.

אופנת פיצי מלבישה אותן, כמראה עליו, קוסצני ודינמי, המתאים לאורח החיים התכליתי של המאה ה־20. לבוש שהוא לא מחוייט מדי ולא „זרוק" מדי ולא מבוגר מדי ולא צעיר מדי בדיוק באמצע. זהו בעצם הפתרון לכל אלו המחפשות תמיד את הלבוש הקליל והלא־מחייב שיכול להתאים כמעט לכל הזדמנות ללא יוצא מן הכלל.

דגמי קיץ 87' באירופה – בישראל קיץ 86'

פיצי מוכרת השנה בארץ את הדגמים החדישים ביותר, אלו שימכרו באירופה בקיץ 87.

הקו השובב – המציע חליפות מיני מפוספסות (ארום־לבן, כחול־לבן, ירוק־לבן), שמלות גופיה הדוקות ללא שרוולים, שמלות מיני בהדפסים ושלובי צבעים עליזים אפור, ירוק, ארום, צהוב, כתום – כל צבעי הקיץ החמים.

על החולצות יש הרבה הדפסים שובבים, וכן נמכ־רות אף חולצות – וחזיות קצרצרות וחשופות.

קו אחר הוא הקו ה„בוגר" והסקסי ביותר, חולצות וגופיות צמודות עם מחשופים רחבים, חצאית עם שס־עים עמוקים ובעיקר ג'ינס. בפיצי יש ג'ינס בשפע, על כל גילגוליו האפשריים: שנים שלושה סוגי ג'ינס, בחצאיות עם שסע עמוק בחזית, חצאית המורכבת מח־לק עליון של מכנס המחובר לג'ינס בגוון שונה, וכמובן אף מכנסי ג'ינס בווריאציות שונות וצמודות לגוף, לכל אלה מותאמות חולצות מג'ינס או משולבי ג'ינס וטריקו בגווני לבן, צהוב או כתום. מי שרוצה ואוהבת יכולה אף להשלים את המראה עם מותנית ג'ינס מקושטת בדשי כיס צבעוניים.

העקרון בדגמים הוא שכל פריט משתלב עם פריט אחר, וניתן לרכשם כמערכת שלמה או כפריט בודד.

הגל החדש שמכינה לנו „פיצי" לקיץ 86, קרנבל של בדים וצבעים במחירים סבירים שמתאים לכל...

איכות „כחול־לבן" ב„מטגל"

מילת המפתח בשיטת הייצור הייחודית של „מט־גל" היא גמישות. היכולת לתכנן ולהתאים ללקוח מוצרי אחסנה ושינוע מתוחכמים בעלי כושר ניי־דות גבוהה, כושר התקפלות וחלקי תילוף זמינים. הלקוח נהנה ממוצר מושלם מבית „מטגל".

את מוצרי „מטגל" – החל מעגלות שינוע, מיכלי רשת מתקפלים, סלי תצוגה ועוד מוצרים רבים אח־רים ניתן למצוא ברשתות השיווק: קר־אוף, שופר־סל, המשביר ואגודות צרכניות השונות. כמו כן מספקת „מטגל" ציוד לחדרי אוכל בקיבוצים, מכב־סות, בתי מלון ועוד. מיתקני שינוע ועגלות־מצר־כים המוכרים יותר כמתקני ההיפר שוק, נבנו ע"י „מטגל" ברב מכר החדש שנחנך ע"י תנובה. „התק־נה זו – אומר בני ליטמן מנכ"ל „מטגל", היוותה

מר בני ליטמן, מנכ"ל „מטגל"

את גולת הכותרת לאחר שבנינו בכל הארץ כבר סניפי היפר שוק, ציוד שינוע ואחסנה משוכלל העומד לרשות קהל הקונים". בנוסף לכך בנתה החברה את ה־יבות התצוגה הנאות ומיכלי רשת המפוזרים ברחבי ה„היפר".

ב„מטגל" מתכננים עתה ייצור עגלות חדשניות. החברה משווקת עגלות שירות לסופרמרקטים מחברת „בוקו" הסקוטית. בימים אלה קיבלה רשיון לייצור מקומי של עגלות אלה מהחברה מחו"ל וכעת החלו בתיכנון ע"י חברת בת „מטגל" סוכנויות בע"מ. התיכנון, אומר בני, לייצר את עגלות „בוקו" בארץ וכך נשלים את מערך המוצרים שלנו אשר יקיף את מיכלול שירותי האחסנה והשינוע לנוחות לקוחותינו.

יותר אטמוספירה – בטכנוספירה

טכנוספירה העוסקת בציוד, ריהוט, ואיחסון לחנויות, מפעלים ותערוכות מציעה לחוג לקוחותיה שיטת תצוגה חדשה ומהפכנית של חברת OPTO SYSTEM INTERNATIONAL. את השיטה החדשנית המשווקת ב־40 מדינות ברחבי העולם, ניתן היום למצוא גם בישראל. היא נועדה לפתור בעיות איחסון ותצוגה לכל ענפי המסחר, תעשייה, מחסנים ותערוכות ויחודה הוא במודולריות המאפשרת אין סוף של שימושים חוזרים ושנים ללא בלאי בשל האיכות הגבוהה של חלקי ה־OPTO. השיטה מורכבת ממחברי צנרת, מדפי רשת, עץ וזכוכית המאפשרים מספר רב של מערכי תצוגה בעיצוב מקורי ופונקציונלי. מעתה נפתח בפני המעצבים והארכיטקטים עולם המאפשר עיצוב מודרני חדשני, עם דגש מיוחד לאפשרויות עיצוב בבתי־הכלבו, ענפי מסחר ובעיקר בתי אופנה.

לבעלי חנויות מציעים בטכנוספירה – תכנון ועיצוב החנויות, ע"י התאמה מיוחדת למוצר המשווק. ליצרנים מציעים שיטה חסכונית וזולה לפתרון בעיות האיחסון ע"י שימוש ב־TRICLAMP של OPTO. למציגים בתערוכה מאפשרים השכרת הציוד עם אפשרות הרכבה ופירוק ע"י נציגי טכנוספירה.

בטכנוספירה שברחוב בן יהודה 126 טל. 229690, ניתן למצוא מגוון רחב בשלל צבעים אופנתיים של מערכות תצוגה מזכוכית בטחון, מתקני תליה ניידים וקבועים, דלפקים מזכוכית בטחון, מתקני תצוגה, דלפקים מאלומיניום ושאר הציוד הנחוץ לקידום המכירות.

„משכל" מתוצרת „ליעד אלקטרוניקה" תפישה חדשה בתחום השקילה האלקטרונית

ה„משכל" תוכנן להוות פתרון יעיל וזול לכל המגוון הרחב של היישומים בתחום השקילה האלקטרונית במגזרי התעשיה והחקלאות. ביסוד התפישה עומד תכנון מודולרי של החומרה ופיתוח ספריה עשירה של חבילות תכנה ליישומים השונים. כיום, לאחר עשרות התקנות, ניתן להתאים לכל לקוח את ה„חליפה" המתאימה לצרכיו במחירים תחרותיים ועם אופציה לתוספות והרחבות בעתיד.

נציג מספר ישומים אפשריים אופיניים:

- ★ שקילה במשטח שקילה/ מיכל יחיד עם אפשרות הרחבה לטיפול עד 8 משטחים.
- ★ הדפסת תעודות קבלה/ משלוח/ דוחות/ תוויות; הכללת שמות וקודי מוצרים, לקוחות, ספקים וכד' בתעודה בנוסף לנתוני המשקל. ניתן להפיק דוחות סיכום תקופתיים לפי חתכים שונים.
- ★ העברת נתונים מצטברים על קו תקשורת למחשב הארגון לפי בקשה.
- ★ הוספת מודולים של כניסות ויציאות פיקוד לצורך ביצוע:
  - ★ מילוי אוטומטי לפי משקל תוך הפעלת מערכות ההזנה.
  - ★ בקרה על תהליכים הכוללים מינון של חומרים שונים לפי משקל למיכל שקילה, תוך בקרה על מערכות ההזנה, הערבול והריקון.
  - ★ שקילה תוך ביצוע שינוע אוטומטי של המוצרים הנשקלים.
- ★ הקמת מערכים שלמים של מערכות „משכל" המבצעות שקילה/ בקרת תהליך והקשורות כולן על קו תקשורת יחיד למחשב מרכזי (אפשרי IBM/PC) המזין לחן נתונים ומהווה עמדת בקרה ודיווח מרכזית למערך כולו.